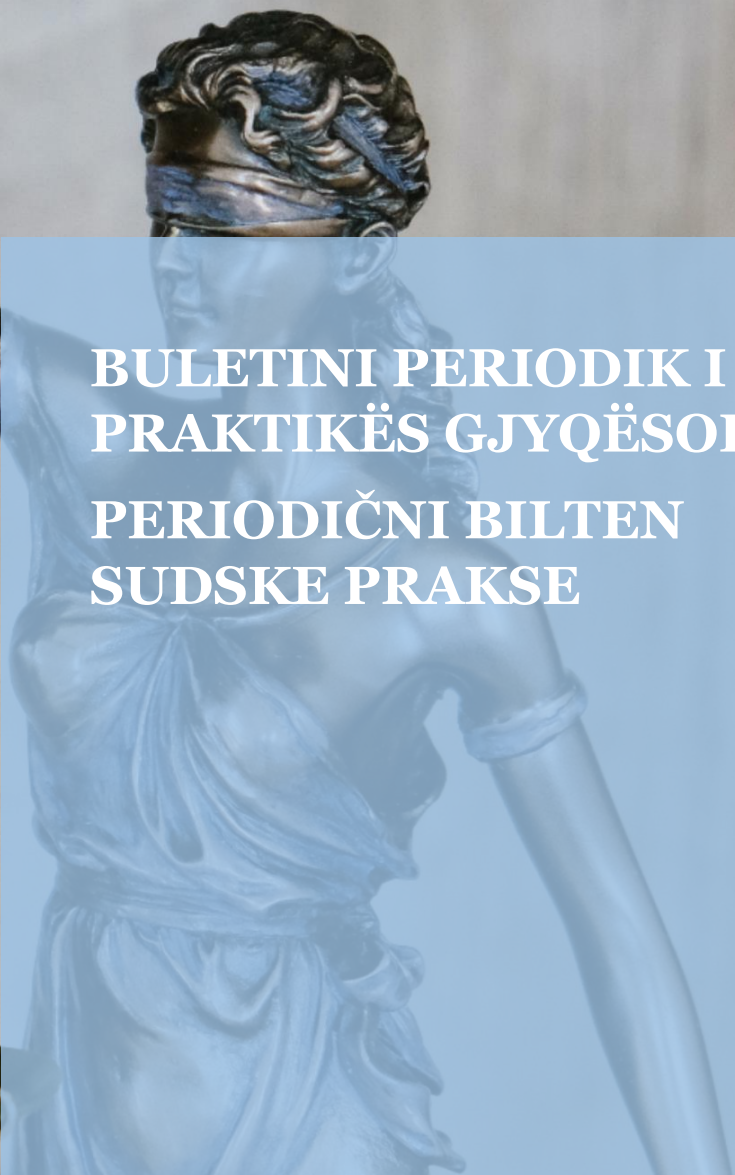

BULETINI PERIODIK I PRAKTIKËS GJYQËSORE PERIODIČNI BILTEN SUĐSKE PRAKSE

REPUBLIKA E KOSOVËS – REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

**KORRIK - SHTATOR
JUL - SEPTEMBAR
2023**

III

**Buletini periodik i praktikës gjyqësore
të Gjykatës Kushtetuese**
(Korrik – Shtator 2023)

Buletini periodik i praktikës gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese përmban përmbledhjen e aktgjyqimeve dhe aktvendimeve me rëndësi dhe interes të veçantë, të cilat janë publikuar nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Gjykata) gjatë periudhës së fundit tre (3) mujore.

Me qëllimin për ta bërë sa më të qartë për lexuesit natyrën e vendimeve të Gjykatës Kushtetuese, aktgjykimet dhe aktvendimet janë klasifikuar sipas pretendimeve të bazuara në nenet specifike të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Kushtetuta).

Buletini periodik i praktikës gjyqësore është një dokument që publikohet në baza periodike dhe është përgatitur nga Sekretaria e Gjykatës vetëm për çështje informative.

Tekstet e plota të aktgjyqimeve dhe të aktvendimeve të përfshira në këtë Buletin janë publikuar në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, dhe mund t'i gjeni të publikuara edhe në ueb-faqen e Gjykatës Kushtetuese: www.gjk-ks.org

Për të pranuar Buletinin periodik të praktikës gjyqësore në postën tuaj elektronike, ju lutemi të regjistroheni në ueb-faqen e Gjykatës:

www.gjk-s.org/publication_category/buletini-periodik

Vërejtje: Kushdo që dëshiron të kopjojë, përkthejë apo shfrytëzojë për qëllime të tjera të gjitha ose një pjesë të informacioneve të përmbajtura në Buletin, duhet të kontaktojë Sekretarinë e Gjykatës Kushtetuese për udhëzime të mëtejshme.

**Periodični bilten sudske
prakse Ustavnog suda**
(Jul – Septembar 2023. godine)

Periodični bilten sudske prakse Ustavnog suda sadrži sažetke presuda i rešenja od posebnog značaja i interesa, koje je Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) objavio u poslednja tri (3) meseca.

Kako bi se čitaocima učinila što jasnijom priroda odluka Ustavnog suda, presude i rešenja su klasifikovani prema navodima zasnovanim na određenim članovima Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Periodični bilten sudske prakse je dokument koji se objavljuje periodično, a Sekretarijat suda ga priprema samo u informativne svrhe.

Kompletni tekstovi presuda i rešenja sadržanih u ovom Biltenu objavljeni su u Službenom listu Republike Kosovo, a mogu se naći i na internet stranici Ustavnog suda:

www.gjk-ks.org

Da biste primali Periodični bilten sudske prakse na svoju adresu elektronske pošte, molimo vas registrujte se na internet stranici Suda:

https://gjk-ks.org/sr/publication_category/periodicni-bilten/

Napomena: Svako ko želi da kopira, prevede ili za druge svrhe koristi sve ili deo informacija sadržanih u ovom Biltenu treba da kontaktira Sekretarijat Ustavnog suda za dalja uputstva.

"Perandori Justinian" nr. 44, 10 000 Prishtinë
Tel: +383 (0) 38 60 61 62
Mob: +383(0) 45 200 595; +383(0) 45 200 576
Fax: +383(0) 38 60 61 70
Email: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org
©Gjykata Kushtetuese 2023

Tabela e përmbajtjes/Pregled sadržaja

I - Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

I - Çlan 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

(i) Cenim i të drejtës për një “vendim të arsyetuar”

(i) Povreda prava na “obrazloženu odluku”

- Adresimi i pamjaftueshëm lidhur me plotësimin e kushteve ligjore, pas rikthimit të rastit në rishqyrtim nga Gjykata Kushtetuese lidhur me lejimin e shtyrjes së ekzekutimit të vendimeve të Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit dhe Zyrës së Rregullatorit për Energji, si dhe mungesa e përgjigjes specifike lidhur me pretendimin e parashtruesit të kërkesës lidhur me mungesën e legjitimitetit procedural të palës paditëse, përbën shkelje të së drejtës për “një vendim të arsyetuar”, si garanci procedurale e garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*.
- Nedovoljno ispitivanje po pitanju ispunjenosti zakonskih uslova, nakon vraćanja predmeta na ponovno razmatranje od strane Ustavnog suda u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka Ministarstva ekonomije i životne sredine i Regulatornog ureda za energiju, kao i izostanak konkretnog odgovora povodom navoda podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužilačke strane, predstavljaju povredu prava na “obrazloženu odluku”, kao procesne garancije zajamčene članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima: - *povreda ustavnih prava*.

KI21/23, Parashtrues: “Kelkos Energy” sh.p.k, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës [ARJ.UZVP.nr.119/22], të 16 dhjetorit 2022..... 10

KI21/23, Podnosilac: “Kelkos Energy” d.o.o., Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova [ARJ. UZVP. br. 119/22] od 16. decembra 2022. godine.....10

(ii) Cenimi i parimit të “gjykimit brenda afatit të arsyeshëm”

(ii) Povreda načela “suđenja u razumnom roku”

- Kohëzgjatja e procedurave lidhur me padinë pronësore të parashtrueses së kërkesës para gjykatave të rregullta, të cilat as pas kalimit të periudhës prej më shumë se katërmbydhjetë (14) viteve nuk kanë rezultuar në asnjë vendim gjyqësor, në rrethanat e rastit konkret përbën shkelje të së drejtës për një vendim gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*.
- Vremensko trajanje postupaka povodom imovinskopravne tužbe podnositeljke zahteva pred redovnim sudovima, koji ni nakon isteka perioda od više od četrnaest (14) godina nisu rezultirali nijednom sudskom odlukom, u okolnostima konkretnog slučaja, predstavljaju povredu prava na sudsku odluku u razumnom roku, kao sastavnog dela pravičnog suđenja zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP: - *povreda ustavnih prava*.

KI64/23, Parashtruese: Mejreme Qehaja Rexha, Vlerësim i kushtetutshmërisë së tejzgjatjes së procedurës gjyqësore në Gjykatën Themelore në Gjakovë, përkritazi me lëndën [C. nr. 546/18].....14

KI64/23, Podnositeljka: Mejrem Qehaja Rexha, Ocena ustavnosti odugovlačenja sudskog postupka u Osnovnom sudu u Đakovici u vezi sa predmetom [C. br. 546/18].....14

(iii) Cenimi i parimit të “barazisë së armëve” dhe të “kontradiktoritetit procedural”

(iii) Povreda načela “jednakosti oružja” i “proceduralne kontradiktornosti”

- Mosshqyrtimi i përgjigjes së parashtruesit të kërkesës nga Gjykata e Apelit ndaj ankesës së palës kundërshtare nuk arriti të garantojë zbatimin e parimit të “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit” procedural, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së, sepse parashtruesi i kërkesës u vu në një pozitë dukshëm më pak të favorshme në krahasim me palën e kundërt: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*
- Nerazmatranje odgovora podnosioca zahteva od strane Apelacionog suda na žalbu suprotne strane nije uspeo da garantuje primenu načela “jednakosti oružja” i načela proceduralne “kontradiktornosti”, zagaranovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP jer je podnosilac zahteva stavljen u znatno nepovoljniji položaj u odnosu na suprotnu stranu: - *povreda ustavnih prava*

KI206/21, Parashtrues: Ukë Salihi, Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [Rev. nr. 584/2020] të Gjykatës Supreme të Kosovës.....18

KI206/21, Podnosilac: Ukë Salihi, Ocena ustavnosti presude [Rev. br. 584/2020] Vrhovnog suda Kosova od 22. aprila 2021. godine.....18

(iv) Cenimi i parimit të “barazisë së armëve” dhe të “kontradiktoritetit procedural”

(iv) Povreda načela “jednakosti oružja” i “proceduralne kontradiktornosti”

- Gjykata Supreme kishte nxjerrë vendimin e kontestuar pa kaluar afati pesëmbëdhjetë (15) ditë për përgjigje në propozim për përsëritje të procedurës. Në rastin konkret, ky propozim ishte parashtruar në Gjykatën Supreme nga palët e interesuara, nën pretendimin e fakteve të reja lidhur me vendimmarrjen e Gjykatës Supreme të vitit 2016, që sipas pretendimeve, nuk arriti të garantojë zbatimin e parimit të “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit” procedural, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*
- Vrhovni sud je doneo osporenu odluku pre proteka roka od petnaest (15) dana za odgovor na predlog za ponavljanje postupka. U konkretnom slučaju, ovaj predlog su Vrhovnom sudu podnele zainteresovane strane, tvrdeći da postoje nove činjenice u vezi sa odlučivanjem Vrhovnog suda iz 2016. godine, koji, kako se navodi, nije uspeo da garantuje primenu načela “jednakosti oružja” i načela proceduralne “kontradiktornosti”, zagaranovanih članom 31. Ustava i člana 6. EKLJP: - *povreda ustavnih prava*

KI122/21, Parashtrues: Lekë Bytyqi, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës [CPP. nr. 1/2021] të 10 marsit 2021.....21

KI122/21, Podnosilac: Lekë Bytyqi, Ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda [CPP. br. 1/2021] od 10. marta 2021. godine.....21

(v) Cenimi i parimit të “barazisë së armëve” dhe të “kontradiktoritetit procedural”

(v) Povreda načela “jednakosti oružja” i “proceduralne kontradiktornosti”

- Pamundësia e parashtrueses së kërkesës për të ballafaquar disa nga dëshmitarët në rastin e saj, refuzimi i kërkesës së saj për ekzaminim psikiatrik, refuzimi i administrimit të provave, përkatësisht dëshmive të propozuara nga parashtruesja, sipas të cilave, ndër të tjera, rezulton që parashtruesja e kërkesës ishte viktimë e dhunës në familje, marrja në pyetje e birit të saj, përkatësisht të miturit, X.X, në cilësi të dëshmitarit, gjatë procedurës së zhvilluar në Gjykatën Themelore, pa mbështetje profesionale, përkatësisht pa praninë e psikologut, nuk arriti të garantojë zbatimin e parimit të “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritë” procedural, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*.
- Zbog nemogućnosti podnositeljke zahteva da se suoči sa nekim od svedoka u njenom predmetu, odbijanja njenog zahteva za psihijatrijski pregled, odbijanja izvođenja dokaza, odnosno iskaza koje je predložila podnositeljka zahteva, a koji bi, između ostalog, rezultirali time da je podnositeljka zahteva bila žrtva nasilja u porodici, ispitivanja njenog sina, odnosno maloletnog X.X. u svojstvu svedoka tokom postupka sprovedenog u Osnovnom sudu, bez stručne podrške, odnosno bez prisustva psihologa, nije se uspeo u tome da se garantuje primena načela “jednakosti oružja” i načela proceduralne “kontradiktornosti”, zagarantovanih članom 31. Ustava i člana 6. EKLJP: - *povreda ustavnih prava*

KI161/21, Parashtruese: Suzana Zogëjani Sekiraqa, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Pml. nr.310/2020 të 28 prillit 2021.....25

KI161/21, Podnositeljka zahteva: Suzana Zogëjani Sekiraqa, Ocena ustavnosti presude Pml. br. 310/2020 Vrhovnog suda Kosova od 28. aprila 2021. godine25

II - Neni 32 [E Drejta për Mjete Juridike]

Neni 46 [Mbrotj e Pronës]

II - Çlan 32. [Pravo na pravno sredstvo]

Çlan 46. [Zaštita imovine]

(i) Ligji Nr.08/L-197 për Zyrtarët Publikë **(i) Zakon br. 08/L-197 o javnim službenicima**

- Kriteri i “përshtatshmërisë” për punësim si shërbyes civil/zyrtar publik, i saktësuar përmes një akti nënligjor, mbi bazën e të cilit diskrecioni i autoritetit publik, është në disproporcion me parimin e “qartësisë” dhe “parashikueshmërinë” së nevojshme në kontekst të ligjit të aplikueshëm, përfshirë lidhur me procedurën e aplikimit dhe të së drejtës pasuese për përdorimin e mjetit juridik të kandidatëve të garantuar me nenin 32 të Kushtetutës. Gjithashtu, efektet prapavepruese të Ligjit të kontestuar lidhur me zyrtarët që aktualisht mbajnë pozita të nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues, me mandate me afat të pacaktuar dhe të fituara bazuar në ligjet ekzistuese për shërbimin civil/zyrtarët publik, përbëjnë kufizim/ndërhyrje të të drejtave dhe lirive themelore të zyrtarëve aktual të administratës shtetërore të cilët ushtrojnë këto detyra, edhe pse të “përcaktuar me ligj” dhe rezulton të kenë një “qëllim legjitim”, në rrethanat e rastit konkret, dhe se nuk është përmbush kriteri i “proporcionalitetit”: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*.
- Kriterijum “podobnosti” za zapošljavanje na mestu civilnog službenika/javnog službenika, preciziran podzakonskim aktom, na osnovu kojeg je diskreciono pravo javnog organa nesrazmerno načelu “jasnoće” i “predvidljivosti” neophodnog u kontekstu primenljivog zakona, uključujući i u vezi sa postupkom konkurisanja i naknadnim

pravom na korišćenje pravnog sredstva kandidata, zagaranatovanog članom 32. Ustava. Takođe, retroaktivno dejstvo osporenog zakona u odnosu na službenike koji trenutno zauzimaju niže i srednje rukovodeće položaje sa mandatima na neodređeno vreme i stečene na osnovu postojećih zakona o civilnoj službi/javnim službenicima, predstavlja ograničavanje/mešanje u osnovna prava i slobode trenutnih službenika državne urave koji obavljaju ove dužnosti, iako je “propisano zakonom” i ispostavilo se da ima “legitiman cilj”, i u okolnostima konkretnog slučaja nije ispunjen kriterijum “srazmernosti”: - *povreda ustavnih prava.*

Rastet KO216/22, me parashtrues: Isak Shabani dhe 10 (dhjetë) deputetë të tjerë dhe KO220/22, me parashtrues: Arben Gashi dhe 9 (nëntë) deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së neneve 9, 12, 46 dhe 99 të Ligjit Nr.08/L-197 për Zyratë Publike.....31

Slučajevi KO216/22, podnosilac zahteva: Isak Shabani i 10 (deset) drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo i KO220/22, podnosilac zahteva: Arben Gashi i 9 (devet) drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo, Ocena ustavnosti članova 9, 12, 46. i 99. Zakona br. 08/L-197 o javnim službenicima.....31

III - Neni 22 [Zbatimi i Drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare]

III - Član 22 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata]

(i) Të drejtat e personave me aftësi të kufizuara **(i) Prava osoba sa invaliditetom**

- Amendamenti i propozuar i nenit 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare] të Kushtetutës, përmes të cilit, listës së marrëveshjeve dhe instrumenteve ndërkombëtare drejtpërdrejtë të aplikueshme, i shtohet edhe Konventa e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, nuk zvogëlon të drejtat dhe liritë e garantuara me kapitullin II të Kushtetutës.
- Predložení amandman na član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] Ustava, kojim se, listi direktno primenljivih međunarodnih sporazuma i instrumenata dodaje i Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, ne umanjuje prava i slobode zagaranatovane Poglavljem II Ustava.

KO207/22, Parashtrues: Kryetari i Kuvendit të Republikës së Kosovës, Vlerësimi i amendamentit të propozuar të Kushtetutës së Republikës së Kosovës të propozuar nga Qeveria e Republikës së Kosovës dhe të dorëzuar nga Kryetari i Kuvendit të Republikës së Kosovës, më 24 dhjetor 2022, me shkresën nr. 08/3198/DO-1347/1.....55

KO207/22, Podnosilac zahteva: Predsednik Skupštine Republike Kosovo, Ocena predloženog amandmana na Ustav Republike Kosovo, predloženog od strane Vlade Republike Kosovo i podnetog od strane predsednika Skupštine Republike Kosovo 24. decembra 2022. godine dopisom br. 08/3198/DO-1347/1.....55

IV-Neni 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë]

IV - Član 29 [Pravo na slobodu i sigurnost]

(i) Cenimi i të drejtës së lirisë dhe sigurisë

(i) Povreda prava na slobodu i sigurnost

Mosadresimi i një pretendimi thelbësor të parashtruesit të kërkesës, nëse vazhdimi i paraburgimit të parashtruesit të kërkesës për më tepër se 8 (tetë) muaj para ngritjes së aktakuzës për një vepër penale të dënueshme me më shumë se 5 (pesë) vjet, ishte në kundërshtim me nenin 190 (Afatet kohore të paraburgimit) të Kodit të Procedurës Penale, nuk është në pajtim me nenin 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 5 (E drejta për liri dhe siguri) të KEDNJ-së: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Neispitivanje suštinskog navoda podnosioca zahteva o tome da li je produženje pritvora podnosiocu zahteva za više od 8 (osam) meseci pre podizanja optužnice za krivično delo za koje je zaprećena kazna od više od 5 (pet) godina bilo u suprotnosti sa članom 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) Zakonika o krivičnom postupku, nije u saglasnosti sa članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP: - *povreda ustavnih prava*

KI129/22, Parashtrues: Saša Milosavljević, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj 2022:19820 të 12 gushtit 2022 dhe Aktvendimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës Pn1. nr. 1109/2022 të 5 shtatorit 2022.....57

KI129/22, Podnosilac zahteva: Saša Milosavljević, Ocena ustavnosti rešenja 2022:19820 Osnovnog suda u Uroševcu od 12. avgusta 2022. godine i rešenja PN1. br. 1109/2022 Apelacionog suda Kosova od 5. septembra 2022. godine.....57

(ii) Cenimi i të drejtës së lirisë dhe sigurisë

(ii) Povreda prava na slobodu i sigurnost

Mosadresimi i një pretendimi thelbësor të parashtruesit të kërkesës, nëse vazhdimi i paraburgimit të parashtruesit të kërkesës për më tepër se 4 (katër) muaj para ngritjes së aktakuzës për një vepër penale të dënueshme deri në 5 (pesë) vjet, ishte në kundërshtim me nenin 190 (Afatet kohore të paraburgimit) të Kodit të Procedurës Penale, nuk është në pajtim me nenin 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 5 (E drejta për liri dhe siguri) të KEDNJ-së: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Neispitivanje suštinskog navoda podnosioca zahteva o tome da li je produženje pritvora podnosiocu zahteva za više od 4 (četiri) meseca pre podizanja optužnice za krivično delo za koje je zaprećena kazna do 5 (pet) godina bilo u suprotnosti sa članom 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) Zakonika o krivičnom postupku, nije u saglasnosti sa članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP: - *povreda ustavnih prava*

KI55/22, Parashtrues: Sasha Spasiq, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj [2022:19820], të 17 majit 2022 dhe Aktvendimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës [Pn1. Nr. 704/2022], të 31 majit 2022.....62

KI55/22, Podnosilac: Saša Spasić, ocena ustavnosti rešenja [2022:19820] Osnovnog suda u Uroševcu od 17. maja 2022. godine i rešenja [Pn1. br. 704/2022] Apelacionog suda Kosova od 31. maja 2022. godine.....62

V- Neni 65 [Kompetencat e Kuvendit]

V- Član 65 [Nadležnosti Skupštine]

- (i) *Roli mbikëqyrës i Kuvendit*
- (i) *Nadzorna uloga Skupštine*

Vendimi [nr.08-V-036] i 8 korrikut 2021 i Kuvendit të Republikës së Kosovës për shkarkimin e tetë (8) anëtarëve të Bordit të Radiotelevizionit të Kosovës mbi bazën e “*paqftësisë profesionale*”, nuk është në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat] dhe paragrafin 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës, sepse Kuvendi ka vepruar pa bazë ligjore dhe ka tejkaluar kufijtë e kompetencës mbikëqyrëse të përcaktuar në paragrafin 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës: - *shkelje e tëdrejtave kushtetuese*

Odluka [br. 08-V-036] Skupštine Republike Kosovo od 8. jula 2021. godine o razrešenju osam (8) članova Odbora Radio-televizije Kosova po osnovu “*profesionalne nesposobnosti*”, nije u saglasnosti sa stavom 1. člana 7. [Vrednosti] i stavom 9. člana 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava zbog toga što je Skupština postupila bez pravnog osnova i prekoračila granice nadzorne nadležnosti utvrđene u stavu 9. člana 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava: - *povreda ustavnih prava*

KO134/21, Parashtrues: Ramush Haradinaj dhe nëntë (9) deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Vendimit nr. 08-V-036 të 8 korrikut 2021 të Kuvendit të Republikës së Kosovës.....65

KO134/21, Podnosilac: Ramush Haradinaj i 9 (devet) drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo, ocena ustavnosti odluke Skupštine Republike Kosovo br. 08-V-036 od 8. jula 2021. godine65

VI- Neni 124 [Organizimi dhe Funksionimi i Vetëqeverisjes Lokale]

VI - Član 124 [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave]

- (i) *Ndërhyrja në kompetencat e komunave*
- (i) *Mešanje u nadležnosti opština*

Udhëzimi Administrativ nr. 151/2020 i 22 dhjetorit 2020 i Ministrisë së Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit, duke përcaktuar që drejtorët dhe zëvendës drejtorët e institucioneve edukativo-arsimore zgjedhën në pajtim me procedurat ligjore të përcaktuara nga MASHT-i, nga një komision i caktuar nga Kuvendi Komunal, në të cilin dy (2) anëtarë do të jenë nga komuna dhe një (1) nga MASHT-i, ashtu siç përcaktohet edhe në nenin 5 (Kompetencat e Komunave në nivelet 0, 1, 2 dhe 3 të Arsimit Publik (Parashkollor, Fillor, të Mesëm të Ulët dhe të Mesëm të Lartë) të Ligjit për Arsimin në Komuna dhe paragrafin 1 të nenit 20 (Personeli Udhëheqës) të Ligjit për Arsimin Parauniversitar, nuk cenon përgjegjësitë e Komunës të përcaktuara me Kushtetutë dhe ligj: - *jo shkelje kushtetuese*

Administrativno uputstvo br. 151/2020 Ministarstva obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija, time što je utvrdilo da se direktori i zamenici direktora obrazovno-vaspitnih ustanova biraju u skladu sa zakonskim procedurama propisanim od strane MONTI, od strane komisije koju imenuje skupština opštine, a u kojoj će dva (2) člana biti iz opštine i jedan (1) iz MONTI, kako je utvrđeno i u članu 5. (Nadležnosti opština u javnim obrazovanim nivoima 0, 1, 2 i 3 (predškolsko, osnovno, niže srednje i više srednje) Zakona o obrazovanju u opštinama i stavu 1. člana 20. (Rukovodeće osoblje) Zakona o preduniverzitetskom obrazovanju, ne povređuje odgovorosti opštine koje su utvrđene Ustavom i zakonom: - *nije ustavna povreda*

KO164/21, Parashtrues: Komuna e Prishtinës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së nenit 6, paragrafi 3, pikat 3.1 dhe 3.2 të Udhëzimit Administrativ (MASHT) nr.151/2020 i 22 dhjetorit 2020 të Ministrisë së Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit.....75

KO164/21, Podnosilac: Opština Priština, Ocena ustavnosti člana 6, stava 3, tačke 3.1 i 3.2 Administrativnog uputstva (MONTI) br. 151/2020 od 22. decembra 2020. godine Ministarstva obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacije.....75

(ii) Ndërhyrja në kompetencat e komunave

(ii) Meşanje u nadležnosti opština

- Mosvlerësimi i ligjshmërisë së vendimeve të Komunës brenda afatit të përcaktuar ligjor, dhe pezullimi i zbatimit të vendimeve të saj nga ministria përgjegjëse për administrimin e pushtetit lokal rezulton në tejkalim të ushtrimit të kompetencës së kontrollit administrativ të ministrisë përkatëse në kundërshtim me Ligjin nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, dhe cenim të përgjegjësive dhe kompetencave komunale, në kundërshtim me garancitë kushtetuese e ligjore: - *shkelja e dispozitave kushtetuese*.
- Neocenjivjeje zakonitosti odluka opštine u zakonom propisanom roku, kao i suspenzija izvršenja njenih odluka od strane ministarstva nadležnog za administraciju lokalne samouprave, imaju za rezultat prekoračenje vršenja nadležnosti administrativne kontrole resornog ministarstva u suprotnosti sa Zakonom br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi i povredu opštinskih odgovornosti i nadležnosti, u suprotnosti sa ustavnim i zakonskim garancijama: - *povreda ustavnih odredbi*

KO159/21 dhe KO160/21, Parashtrues: Komuna e Prishtinës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së “Raportit të vlerësimit të ligjshmërisë së aktit Komunal nr. 020-558/17 të Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal të 12 korrikut 2021 / Vlerësim i kushtetutshmërisë së “Raportit të vlerësimit të ligjshmërisë së aktit Komunal nr. 020-558/10 të Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal të 8 korrikut 2021”.....80

KO159/21 i KO160/21, Podnosilac: Opština Priština, Ocena ustavnosti “Izveštaja o oceni zakonitosti opštinskog akta br. 020-558/17 Ministarstva administracije lokalne samouprave od 12. jula 2021. godine” / Ocena ustavnosti “Izveštaja o oceni zakonitosti opštinskog akta br. 020-558/10 Ministarstva administracije lokalne samouprave od 8. jula 2021. godine”.....80

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenim i së drejtës për një “vendim të arsyetuar”

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda prava na “obrazloženu odluku”

KI21/23, Parashtrues: “Kelkos Energy” sh.p.k. Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës [ARJ. UZVP. nr. 119/22] të 16 dhjetorit 2022.

Adresimi i pamjaftueshëm lidhur me plotësimin e kushteve ligjore, pas rikthimit të rastit në rishqyrtim nga Gjykata Kushtetuese, lidhur me lejimin e shtyrjes së ekzekutimit të vendimeve të Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit dhe Zyrës së Rregullatorit për Energji, si dhe mungesa e përgjigjes specifike lidhur me pretendimin e parashtruesit të kërkesës lidhur me mungesën e legjitimitetit procedural të palës paditëse, përbën shkelje të së drejtës për “*një vendim të arsyetuar*”, si garanci procedurale e garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me vendimet e Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit dhe Zyrës së Rregullatorit të Energjisë, për dhënien e lejeve ujore dhe mjedisore bazuar në Ligjin nr. 04/L-147 për Ujërat e Kosovës dhe Ligjin nr. 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit, të cilat i mundësuan parashtruesit të kërkesës të investojë përmes ndërtimit të infrastrukturës për hidrocentrale, për qëllime të kryerjes së aktivitetit përkatës afarist të prodhimit të energjisë nga burimet e ripërtëritshme. Tre qytetarë të Republikës së Kosovës kontestuan ligjshmërinë e këtyre vendimeve përmes padive të parashtruara në Gjykatën Themelore në Prishtinë, duke propozuar gjithashtu shtyrjen e ekzekutimit të vendimeve të lartcekura deri në zgjidhjen meritore të rastit në konflikt administrativ. Çështja që ndërlidhet me shtyerjen e ekzekutimit të vendimeve të kontestuar, përkatësisht procedurat që ndërlidhen me vendosjen e masës së sigurisë/masës së përkohshme, i është nënshtruar vendosjes dhe rivendosjes në gjykatat e rregullta, duke përfshirë nga dy herë në Gjykatë Themelore, atë të Apelit dhe Supreme. Më saktësisht: (i) Gjykata Themelore, fillimisht miratoi, si të bazuar, propozimin e palëve paditëse dhe mori vendim për shtyrjen e ekzekutimit të vendimeve të Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit dhe

KI21/23, Podnosilac: “Kelkos Energy” d.o.o., ocena ustavnosti presude [ARJ. UZVP. br. 119/22] Vrhovnog suda Kosova od 16. decembra 2022. godine

Nedovoljno ispitivanje po pitanju ispunjenosti zakonskih uslova, nakon vraćanja predmeta na ponovno razmatranje od strane Ustavnog suda u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka Ministarstva ekonomije i životne sredine i Regulatornog ureda za energiju, kao i izostanak konkretnog odgovora povodom navoda podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužilačke strane, predstavljaju povredu prava na “*obrazloženu odluku*”, kao procesne garancije zajamčene članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima: - *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa odlukama Ministarstva ekonomije i životne sredine i Regulatornog ureda za energetiku, za izdavanje vodnih i ekoloških dozvola, respektivno, na osnovu Zakona br. 04/L-147 o vodama Kosova i Zakon br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine, koje su omogućile podnosiocu zahteva ulaganje kroz izgradnju infrastrukture za hidroelektrane, za potrebe obavljanja njegove poslovne delatnosti proizvodnje energije iz obnovljivih izvora. Troje državljana Republike Kosovo tužbama Osnovnom sudu u Prištini osporilo je zakonitost ovih odluka, predlažući i da se izvršenje navedenih odluka odloži do meritornog rešavanja upravnog spora.

Pitanje u vezi sa odlaganjem izvršenja osporenih odluka, odnosno postupaka u vezi sa određivanjem mere bezbednosti/privremene mere, predmet je odlučivanja i vraćanja na ponovno suđenje redovnim sudovima, uključujući dva puta u Osnovnom sudu, Apelacionom i Vrhovnom sudu. Tačnije (i) Osnovni sud je prvobitno usvojio, kao osnovan, predlog tužilaca i doneo odluku o odlaganju izvršenja rešenja Ministarstva privrede i životne sredine i Regulatornog ureda za energetiku, odnosno vodne i ekološke dozvole, dok Osnovni sud ne donese konačnu odluku o meritumu predmeta; (ii) nakon odgovarajućih pritužbi, odnosno žalbi podnosioca zahteva, Regulatornog ureda

Zyrës së Rregullatorit të Energjisë, përkatësisht lejeve ujore dhe mjedisore, derisa Gjykata Themelore të vendosë me vendim përfundimtar për meritat e rastit; (ii) pas ankesave përkatëse, përkatësisht atë të parashtruesit të kërkesës, Zyrës së Rregullatorit për Energji dhe Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit, Gjykata e Apelit, anuloi vendimin e Gjykatës Themelore, duke e kthyer lëndën në rivendosje; (iii) në procedurë të përsëritur, Gjykata Themelore sërish vendosi masën e sigurisë/përkohshme, duke pezulluar zbatimin e vendimeve të kontestuara; ndërsa (iv) Gjykata e Apelit, duke vepruar sipas ankesave përkatëse, ndryshoi vendimin e shkallës së parë, përkatësisht atë të Gjykatës Themelore, duke refuzuar propozimin e palëve paditëse që të shtyhet ekzekutimi i vendimeve të Ministrisë përgjegjëse për Ambientin.

Gjykata Supreme, duke vendosur lidhur me kërkesën për shqyrtim të jashtëzakonshëm të vendimit gjyqësor të palëve paditëse, e miratoi kërkesën e tyre si të bazuar, duke vërtetuar vendimin e shkallës së parë, përkatësisht duke lënë në fuqi masën e sigurisë/përkohshme. Ky vendim i Gjykatës Supreme, u kontestua në Gjykatën Kushtetuese, duke pretenduar, ndër tjerash, shkelje të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës në lidhje me nenin 1 (Mbrojtja e pronës) të Protokollit nr.1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në esencë, si rezultat i shkeljes të së drejtës në vendim të arsyetuar gjyqësor, zbatim arbitrar të ligjit dhe shkelje të të drejtës në pronë. Përmes Aktgjykimit [KI202/21](#), me parashtrues të kërkesës “Kelkos Energy” sh.p.k., të publikuar më 15 nëntor 2022, Gjykata Kushtetuese vendosi që Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme, është nxjerrë në kundërshtim me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në esencë, si rezultat i shkeljes së të drejtës në vendim të arsyetuar gjyqësor. Gjykata Kushtetuese, ndër tjerash, (i) la në fuqi, vendimin e Gjykatës së Apelit bazuar mbi të cilin, ishte lejuar zbatimi i

za energetiku i Ministarstva ekonomije i životne sredine, Apelacioni sud je poništio odluku Osnovnog suda, vraćajući predmet na ponovno suđenje; (iii) u ponovljenom postupku, Osnovni sud je ponovo izrekao meru obezbeđenja/privremenu meru, obustavljajući izvršenje osporenih odluka; dok (iv) Apelacioni sud je, postupajući po pritužbama, preinačio prvostepenu odluku, odnosno Osnovnog suda, odbijajući predlog tužilaca da se odloži izvršenje rešenja Ministarstva nadležnog za sredinu.

Vrhovni sud je, odlučujući o zahtevu za vanredno preispitivanje sudske odluke tužilaca, usvojio njihov zahtev kao osnovan, potvrdivši prvostepenu odluku, odnosno ostavivši na snazi meru obezbeđenja/privremenu meru. Ova odluka Vrhovnog suda je osporena u Ustavnom sudu, tvrdeći, između ostalog, povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima i člana 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima, u suštini, kao rezultat povrede prava na obrazloženu sudska odluku, proizvoljnu primenu zakona i povredu imovinskih prava. Presudom KI202/21, sa podnosiocem „Kelkos Energy“ d.o.o., objavljenom 15. novembra 2022. godine, Ustavni sud je odlučio da je osporena presuda Vrhovnog suda doneta uz povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, u suštini, kao rezultat povrede prava na obrazloženu sudska odluku. Ustavni sud je, između ostalog, (i) ostavio na snagu odluku Apelacionog suda na osnovu koje je dozvoljeno sprovođenje osporenih odluka Ministarstva privrede i životne sredine i Regulatornog ureda za energetiku; i (ii) naložio Vrhovnom sudu da obavesti Sud o merama preduzetim u sprovođenju presude.

Žalba podnosioca zahteva

Nakon odluke Ustavnog suda, Vrhovni sud je doneo novu odluku, kojom je ponovio nalaze svoje prethodne odluke, koja je po presudi Suda u predmetu KI202/21 proglašena

vendimeve të kontestuarra të Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit dhe Zyrës së Rregullatorit të Energjisë; dhe (ii) urdhëroi Gjykatën Supreme që ta njoftojë Gjykatën për masat e ndërmarra në zbatim të Aktgjykimit.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Pas vendimmarrjes së Gjykatës Kushtetuese, Gjykata Supreme, nxori një vendim të ri, përmes të cilit përsëriti të gjeturat e vendimit të saj paraprak, i cili ishte shpallur në kundërshtim me Kushtetutën sipas Aktgjykimit të Gjykatës në rastin [KI202/21](#). Të njëjtin vendim të Gjykatës Supreme parashtruesi i kërkesës e kontestoi para Gjykatës Kushtetuese, duke pretenduar se i janë shkelur të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me nenet 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] dhe 46 [Mbrotjtja e Pronës] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) dhe nenin 1 (Mbrotjtja e pronës) të Protokollit nr.1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si rezultat i mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor dhe interpretimit të gabuar të ligjit, në kundërshtim me garancitë procedurale të përcaktuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Gjetjet e Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, Gjykata shtjelloi parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut përkitazi me arsyetimin e vendimeve gjyqësore dhe interpretimin e gabuar dhe arbitrar të ligjit, dhe më pas aplikoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret. Gjykata, ashtu siç kishte bërë edhe në Aktgjykimin e saj paraprak, përkatësisht Aktgjykimin në rastin [KI202/21](#), duke u bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, theksoi që vendosja e masave të sigurisë/përkohshme, gjegjësisht pezullimi i ekzekutimit të vendimeve deri në zgjidhje meritore të çështjes, duhet të jetë i arsyeshëm, proporcional dhe i bazuar në një arsyetim të detajuar të përmbushjes së kriterëve të përcaktuara me ligjet e aplikueshme,

suprotnom Ustavu. Podnosilac zahteva je istu odluku Vrhovnog suda ponovo osporio pred Ustavnim sudom, tvrdeći da su mu povređena osnovna prava i slobode zagarrantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) i članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao rezultat nedostatka obrazložene sudske odluke i pogrešnog tumačenja zakona, suprotno proceduralnim garancijama utvrđenim članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Nalazi Suda

Ocenjujući tužbe podnosioca zahteva, Sud je elaborirao opšta načela svoje sudske prakse i Evropskog suda za ljudska prava u vezi sa obrazloženjem sudskih odluka i pogrešnim i proizvoljnim tumačenjem zakona, a zatim je isto primenio na okolnosti konkretnog slučaja. Sud je, kao što je to učinio i u svojoj prethodnoj presudi, odnosno presudi u predmetu [KI202/21](#), na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, naglasio da je izricanje bezbednosnih/privremenih mera, odnosno obustava izvršenja odluke do meritornog rešavanja predmeta, mora biti razumno, srazmerno i zasnovano na detaljnom obrazloženju ispunjenosti kriterijuma definisanih važećim zakonima, odnosno odgovarajućim odredbama Zakona o upravnom sporu.

U tom smislu, Sud je zaključio da pored opisa zakonskih odredbi, Vrhovni sud ni u svojoj novoj odluci nije dao dovoljno obrazloženja u pogledu kriterijuma koji moraju biti ispunjeni da bi se odlučilo o suspenziji odluka, odnosno uvođenja mera bezbednosti/privremene mere. Štaviše, i uprkos činjenici da se u sudskim instancama stalno isticao nedostatak tretiranja važećih odredbi Zakona o upravnom sporu, Vrhovni sud je jednostavno odobrio stav Osnovnog suda i Apelacionog suda, ne ispitujući suštinske argumente podnosioca zahteva, uključujući i one koji se odnose na aktivnu legitimnost dotičnih strana za

përkatësisht, dispozitave përkatëse të Ligjit për Konfliktet Administrative.

Në këtë aspekt, Gjykata konstatoi që përtej përshkrimit të dispozitave ligjore, Gjykata Supreme as në vendimin e saj të ri nuk kishte dhënë arsyetim të mjaftueshëm përkitazi me kriteret që duhet të plotësohen për të vendosur për pezullimin e vendimeve, përkatësisht vendosjen e masave të sigurisë/të përkohshme. Për më tepër, dhe përkundër faktit që mungesa e trajtimit të dispozitave të aplikueshme të Ligjit për Konfliktet Administrative ishte ngritur në mënyrë të vazhdueshme nëpër instanca gjyqësore, Gjykata Supreme thjeshtë kishte miratuar qëndrimin e Gjykatës Themelore dhe asaj të Apelit, duke mos shqyrtuar argumentet thelbësore të parashtruesit të kërkesës, përfshirë ato që ndërlidhen me legjitimitetin aktiv të palëve përkatëse për të iniciuar konflikt administrativ sipas dispozitave të ligjit të aplikueshëm.

Përfundimi

Përfundimisht, bazuar edhe në sqarimet e dhëna në Aktgjykimin e publikuar, Gjykata konstatoi se Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme, përkatësisht [ARJ. UZVP. Nr. 119/22] i 16 dhjetorit 2022, është nxjerrë në kundërshtim me garancitë procedurale të përcaktuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, për shkak të mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor dhe interpretimit dhe zbatimit arbitrar të ligjit, duke e kthyer rastin për rishqyrtim në Gjykatën Supreme. Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykimin e publikuar, deri në vendimmarrjen e Gjykatës Supreme, në fuqi mbetet Aktgjykimi i Gjykatës së Apelit, i cili ka refuzuar kërkesën e palëve paditëse për pezullimin e ekzekutimit të vendimeve të kontestuara të Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit dhe Zyrës së Rregullatorit të Energjisë.

Gjykata në fund theksoi se, Aktgjykimi i saj është nxjerrë vetëm përkitazi me procedurën për pezullimin/shtyerjen e ekzekutimit të vendimeve të kontestuara të Ministrisë përgjegjëse derisa gjykatat e rregullta të vendosin lidhur me meritat e padisë. Çështja e

pokretanje administrativnog spora u skladu sa odredbama važećeg zakona.

Zaključak

Konačno, na osnovu pojašnjenja datih u objavljenoj presudi, Sud je zaključio da je osporena presuda Vrhovnog suda, odnosno [ARJ. UZVP. Br. 119/22] od 16. decembra 2022. godine, izdata u suprotnosti procesnih garancija utvrđenih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, zbog nepostojanja obrazložene sudske odluke i proizvoljnog tumačenja i primene zakona, vraća predmet na ponovno razmatranje Vrhovnom sudu. Prema pojašnjenjima datim u objavljenoj presudi, do donošenja odluke Vrhovnog suda ostaje na snazi presuda Apelacionog suda kojom je odbijen zahtev tužilaca za obustavu izvršenja osporenih rešenja Ministarstva ekonomije i životne sredine i Regulatornog ureda za energetiku.

Na kraju, Sud je istakao da je njegova presuda doneta samo u vezi sa postupkom za obustavu/odlaganje izvršenja osporenih rešenja nadležnog Ministarstva do odlučivanja redovnih sudova o meritumu tužbe. Pitanje zakonitosti navedenih odluka se razmatra pred redovnim sudovima i presuda Suda u ovom slučaju ni na koji način ne prejudicira njihovo odlučivanje o meritumu tužbe protiv osporenih odluka nadležnog Ministarstva i Regulatornog ureda za energetiku.

Ova presuda je dopunjena konkurentnim mišljenjem.

ligjshmërisë së vendimeve të lartcekura është në shqyrtim para gjykatave të rregullta dhe Aktgjykimi i Gjykatës në këtë rast në asnjë mënyrë nuk paragjykon vendimmarrjen e tyre lidhur me meritat e padisë ndaj vendimeve të kontestuara të Ministrisë përkatëse dhe Zyrës së Rregullatorit të Energjisë.
Ky Aktgjykim është plotësuar edhe me mendim konkurrues.

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenimi i parimit të “gjyimit brenda afatit të arsyeshëm”

KL64/23, Parashtruese: Mejrem Qehaja Rexha, Vlerësim i kushtetutshmërisë së tejzgjatjes së procedurës gjyqësore në Gjykatën Themelore në Gjakovë, përkitazi me lëndën [C.nr.546/18]

Kohëzgjatja e procedurave lidhur me padinë pronësore të parashtrueses së kërkesës para gjykatave të rregullta, të cilat as pas kalimit të periudhës prej më shumë se katërmëdhjetë (14) viteve, nuk kanë rezultuar në asnjë vendim gjyqësor, në rrethanat e rastit konkret, përbën shkelje të së drejtës për një vendim gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: - shkelje e të drejtave kushtetuese.

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me një kontest pronësor, padinë lidhur me vërtetimin e pronësisë të së cilës, parashtruesja e kërkesës e kishte filluar në vitin 2008. E njëjta, kishte parashtruar padi për vërtetim të pronësisë në Gjykatën Komunale në Gjakovë kundër katër (4) të paditurve të cilët jetonin jashtë Kosovës. Që nga viti 2008, Gjykata Komunale, përkatësisht Gjykata Themelore, nuk ka vendosur lidhur me kërkesëpadinë e parashtrueses së kërkesës. Përgjatë katërmëdhjetë (14) viteve, gjykata e lartcekur ka mbajtur gjithsejtë shtatëmbëdhjetë (17) seanca gjyqësore, kryesisht të karakterit përgatitor, ndërsa procesi gjyqësor në vazhdimësi është shtyrë, kryesisht si rezultat i mospjesëmarrjes së të paditurve në seancat

Çlan 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda načela “suđenja u razumnom roku”

KL64/23, Podnositeljka: Mejrem Qehaja Rexha, Ocena ustavnosti odugovlačenja sudskog postupka u Osnovnom sudu u Đakovici, u vezi sa predmetom [C. br. 546/18]

Vremensko trajanje postupaka povodom imovinskopravne tužbe podnositeljke zahteva pred redovnim sudovima, koji ni nakon isteka perioda od više od četrnaest (14) godina nisu rezultirali nijednom sudskom odlukom, u okolnostima konkretnog slučaja, predstavlja povredu prava na sudsku odluku u razumnom roku, kao sastavnog dela pravičnog suđenja zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP: - povreda ustavnih prava.

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja odnose se na imovinski spor, čiju je tužbu za potvrdu vlasništva, podnosilac predstavke pokrenula 2008. godine. Ista je podnela tužbu za potvrdu vlasništva Opštinskom sudu u Đakovici protiv četiri (4) tužena koji su živelu van Kosova. Od 2008. godine Opštinski sud, sada Osnovni sud, ne odlučuje o tužbenom zahtevu podnositeljke zahteva. Za četrnaest (14) godina, navedeni sud je održao ukupno sedamnaest (17) sudskih ročišta, uglavnom pripremnog karaktera, dok se sudski proces kontinuirano odlagao, uglavnom zbog neučesća tuženih u odgovarajućim postupcima. Iako je Osnovni sud odlučio da komunicira sa optuženima van Kosova, putem poziva upućenih preko Ministarstva pravde, u većini slučajeva tuženi su izostajali sa ročišta koje je odredio Opštinski/Osnovni sud, uključujući i neopravdavanje svog neučesća. Od januara

përkatëse. Megjithëse Gjykata Themelore kishte vendosur komunikimin me të paditurit jashtë Kosovës nëpërmjet ftesave të dërguara përmes Ministrisë së Drejtësisë, në shumicën e rasteve të paditurit, kanë munguar në seancat e përcaktuara nga Gjykata Komunale/Themelore, përfshirë duke mos e arsyetuar mospjesëmarrjen e tyre. Nga janari 2010 deri në janar 2016, përkatësisht një periudhë 6 (gjashtë) vjeçare, dhe nga shkurti 2018 deri në shtator 2020, përkatësisht një periudhë më shumë se 2 (dy) vjeçare, nuk ishte mbajtur asnjë seancë gjyqësore. Seanca e fundit gjyqësore lidhur me padinë e parashtrueses të kërkesës ishte mbajtur më 27 janar 2022.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesja e kërkesës para Gjykatës kontestoi tejzgjatjen e procedurave gjyqësore, me pretendimin se çështja saj nuk është gjykuar brenda një afati të arsyeshëm kohor, pasi që Gjykata Themelore nuk ka vendosur ende lidhur me padinë e saj të paraqitur në vitin 2008 dhe si pasojë ka shkelur garancitë e së drejtës për një gjykim të drejtë dhe të paanshëm të përcaktuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Gjetjet e Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimit të lartcekur të parashtrueses së kërkesës, Gjykata shtjelloi parimet e përgjithshme në lidhje me tejzgjatjen e procedurave gjyqësore, përkatësisht përmbylljen e procesit gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm kohor, të përcaktuar nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe praktika gjyqësore e Gjykatës. Kjo e fundit, ndër tjerash, sqaroi që arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procedurës duhet të vlerësohet në dritën e rrethanave të rastit, bazuar në: (i) ndërlikueshmërinë e rastit; (ii) sjelljen e palëve në procedurë; (iii) sjelljen e gjykatës kompetente ose autoriteteve të tjera publike; si dhe (iv) rëndësinë e asaj çfarë rrezikon parashtruesi i kërkesës në kontestin përkatës. Në këtë kontekst, Gjykata fillimisht përcaktoi që periudha që duhet të merret parasysh për vlerësimin e tejzgjatjes së procedurave gjyqësore në rrethanat e rastit konkret, fillon

2010. godine do januara 2016. godine, period od 6 (šest) godina, i od februara 2018. godine do septembra 2020. godine, period duži od 2 (dve) godine, nije održana nijedna sudska sednica. Poslednje ročište suda u vezi sa tužbenim zahtevom podnositeljke zahteva održano je 27.01.2022. godine.

Žalba podnosioca zahteva

Podnositeljka zahteva je pred Sudom osporila odugovlačenje sudskog postupka, uz tvrdnju da po njenom predmetu nije suđeno u razumnom roku, pošto Osnovni sud još nije odlučio o njenoj tužbi podnetoj 2008. godine i kao rezultat toga prekršio garancije prava na jedno pravično i nepristrasno suđenje, koje je definisano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Nalazi Suda

U proceni gore navedenih tvrdnji podnositeljke zahteva, Sud je razradio opšta načela u pogledu odugovlačenja sudskog postupka, odnosno okončanja sudskog postupka u razumnom roku, utvrđenom sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava i sudskom praksom samog Suda. Potonji je, između ostalog, razjasnio da razumnost trajanja postupka treba oceniti u svetlu okolnosti slučaja, na osnovu: (i) složenosti predmeta; (ii) ponašanje strana u postupku; (iii) ponašanje nadležnog suda ili drugih javnih organa; kao i (iv) važnost onoga što podnosilac predstavke rizikuje u relevantnom sporu.

U tom kontekstu, Sud je prvobitno utvrdio da period koji treba uzeti u obzir za ocenu odugovlačenja sudskog postupka u okolnostima konkretnog slučaja, počinje od 11. decembra 2008. godine, kada je podnositeljka zahteva podnela tužbu pred Opštinskim sudom, do 15. marta 2023. godine, kada je podnositeljka zahteva podnela zahtev Sudu, odnosno više od četrnaest (14) godina sudskog postupka koji nije doneo nijednu sudsku odluku. Nakon toga, u primeni principa koji potiču iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, Sud je, između ostalog, naglasio da (i) uprkos činjenici da okolnosti slučaja uključuju imovinski spor, uzimajući u obzir

nga 11 dhjetori 2008, kur parashtruesja e kërkesës ka parashtruar padinë në Gjykatën Komunale, deri më 15 mars 2023, kur parashtruesja e dorëzoi kërkesën në Gjykatë, përkatësisht më shumë se katërmëdhjetë (14) vite procedura gjyqësore të cilat nuk kanë rezultuar në asnjë vendim gjyqësor. Më tej, në aplikimin e parimeve që burojnë nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata, ndër tjerash, theksoi që në kontekst të (i) kompleksitetit të rastit, përkundër faktit që rrethanat e rastit ngërthejnë një kontest pronësor, marrë parasysh numrin e dëshmitarëve dhe provat e paraqitura, i njëjti nuk reflekton të jetë rast i kompleksitetit të lartë; (ii) sjelljes së palëve në procedurë, parashtruesja e kërkesës kishte marrë pjesë pothuajse në të gjitha seancat gjyqësore dhe u tregua aktive gjatë gjithë procedurës gjyqësore, duke mos kontribuar në zvarritjen e procedurës gjyqësore; dhe (iii) sjelljes së autoritetit publik, Gjykata Themelore përkundër faktit që kishte mbajtur shtatëmbëdhjetë (17) seanca përgatitore, nuk kishte arritur të vendoste mbi meritat e padisë së parashtrueses së kërkesës, ndërsa, duke pasur parasysh që të paditurit jetonin jashtë vendit dhe nuk merrnin pjesë në seanca, nuk i kishte shfrytëzuar mundësitë ligjore për caktimin e përfaqësuesve të përkohshëm për të mundësuar vazhdimin e procedurës. Marrë parasysh aplikimin kumulativ të kriterëve të lartcekura, Gjykata konstatoi se në rrethanat e rastit përkatës, kohëzgjatja e procedurës nuk mund të konsiderohet e arsyeshme dhe se, për pasojë, ka pasur shkelje të paragrafit 2 të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 të Konventës Evropiane të Drejtat e Njeriut, përkitazi me të drejtën për një gjykim të drejtë brenda një afati të arsyeshëm.

Përfundimi

Në fund, marrë parasysh konstatimin e Gjykatës se kohëzgjatja e procedurave lidhur me padinë e parashtrueses së kërkesës përbën shkelje të së drejtës për një vendim gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm, Gjykata urdhëroi Gjykatën Themelore në Gjakovë që ta njoftojë Gjykatën, sa më shpejt që është e mundur, por jo më larg se 6 (gjashtë) muaj, përkatësisht deri më 29 shkurt 2024, lidhur me masat e

broj svedoka i izvedenih dokaza, isti ne odražava da je predmet visoke složenosti; (ii) u kontekstu ponašanja stranaka u postupku, podnositeljka zahteva je učestvovala na skoro svim sudskim ročištima i bila je aktivna tokom sudskog postupka, ne doprinoseći odugovlačenju sudskog postupka; i (iii) u kontekstu ponašanja organa javne vlasti, Osnovni sud, uprkos činjenici da je održao sedamnaest (17) pripremnih ročišta, nije uspeo da odluči o osnovanosti tužbe podnositeljke zahteva, dok, imajući u obzir da su tuženi živeli u inostranstvu i nisu učestvovali na ročištima, nisu iskoristili zakonske mogućnosti za postavljanje privremenih zastupnika da bi omogućili nastavak postupka. Uzimajući u obzir kumulativnu primenu gore navedenih kriterijuma, Sud je zaključio da se, s obzirom na okolnosti predmetnog slučaja, trajanje postupka ne može smatrati razumnim i da je kao rezultat toga došlo do povrede stava 2. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, u pogledu prava na pravično suđenje u razumnom roku.

Zaključak

Na kraju, uzimajući u obzir nalaz Suda da dužina postupka u vezi sa tužbom podnositeljke zahteva predstavlja povredu prava na donošenje sudske odluke u jednom razumnom roku, koje je propisano članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Sud je naložio Osnovnom sudu u Đakovici da u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od 6 (šest) meseci, odnosno do 29. februara 2024. godine, obavesti Sud o preduzetim merama za sprovođenje presude.

Sud je takođe pojasnio da nije nadležan da dodeljuje obeštećenje, ali da na osnovu svoje sudske prakse, podnositeljka zahteva može da koristi pravne lekove koji su joj dostupni u skladu sa zakonu na snazi, a za dalje ostvarivanje svojih prava, uključujući i pravo da traži odgovarajuću odštetu kao rezultat povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje u razumnom roku zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

ndërmarra për zbatimin e Aktgjykimit të Gjykatës.

Gjykata gjithashtu sqaroi që, ajo nuk e ka kompetencën e akordimit të kompensimit, por që bazuar në praktikën e saj gjyqësore, parashtruesja e kërkesës mund të shfrytëzoj mjetet juridike në dispozicion sipas legjislacionit në fuqi, për realizimin e mëtejme të të drejtave të saj, duke përfshirë edhe të drejtën për të kërkuar kompensimin përkatës, si rezultat i shkeljes së të drejtës për një gjykim të drejtë dhe të paanshëm brenda një afati të arsyeshëm siç është e garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenimi i parimit të “barazisë së armëve” dhe të “kontradiktoritetit procedural”

KI206/21, Parashtrues: Ukë Salihi, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës [Rev. nr. 584/2020] të 22 prillit 2021

Mosshqyrtimi i përgjigjes së parashtruesit të kërkesës nga Gjykata e Apelit ndaj ankesës së palës kundërshtare nuk arriti të garantojë zbatimin e parimit të “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit” procedural, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së, sepse parashtruesi i kërkesës u vu në një pozitë dukshëm më pak të favorshme në krahasim me palën e kundërt: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Rrethanat e rastit konkret kanë të bëjnë me padinë e parashtruesit të kërkesës kundër Policisë së Kosovës, pasi që kjo e fundit i'a refuzoi kërkesën për nivelizimin e pagës së tij, për punët që i ka kryer nga viti 2010 deri në vitin 2015 si Zëvendës Kryesues i Komisionit të Brendshëm Disiplinor, brenda Policisë së Kosovës. Gjykata Themelore në Prishtinë fillimisht e kishte aprovuar padinë e parashtruesit të kërkesës si të bazuar, por pas ankesës së Policisë

Çlan 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda načela “jednakosti oružja” i “proceduralne kontradiktornosti”

KI206/21, Podnosilac: Ukë Salihi, Ocena ustavnosti presude [Rev. br. 584/2020] Vrhovnog suda Republike Kosova od 22. aprila 2021. godine

Nerazmatranje odgovora podnosioca zahteva od strane Apelacionog suda na žalbu suprotne strane nije uspjelo da garantuje primenu načela “jednakosti oružja” i načela proceduralne “kontradiktornosti”, zagarantovanih članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP, zbog toga što je podnosilac zahteva stavljen u znatno nepovoljniji položaj u odnosu na suprotnu stranu: - *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Prema spisima predmeta, proizilazi da je podnosilac zahteva bio državni službenik u Policiji Kosova od 2006. godine, dok je (i) 2010. godine, prvo kao vršilac dužnosti, a zatim putem konkursa, izabran za zamenika predsednika Interne disciplinske komisije u okviru Policije Kosova; i (ii) 2011. godine premešten na poziciju zamenika direktora Direkcije za profesionalne standarde. Podnosilac zahteva je pokrenuo postupke u Policiji Kosova, tražeći odgovarajuću nivelaciju plate, a zatim pokrenuo tužbu u Osnovnom sudu u vezi sa naknadom razlike u osnovnoj plati i odgovarajućim dodacima na osnovu

së Kosovës, Gjykata e Apelit e ndryshoi Aktgjykimin e Gjykatës Themelore dhe e hodhi poshtë kërkesën e parashtruesit si të pabazuar. Ndërsa, Gjykata Supreme e refuzoi si të pabazuar kërkesën për revizion të parashtruesit të kërkesës dhe vërtetoi në tërësi Aktgjykimin e Gjykatës së Apelit. Bazuar në shkresat e lëndës, ndaj ankesës së parashtruar në Gjykatën e Apelit nga Policia e Kosovës, parashtruesi i kërkesës kishte paraqitur përgjigje, por në Aktgjykimin e Gjykatës së Apelit ajo nuk është shqyrtuar. Për më tepër, Gjykata e Apelit i konfirmoi Gjykatës se përgjigja në padinë e parashtruesit të kërkesës ishte dorëzuar me kohë, por për shkak të gabimit teknik e ka pranuar pas nxjerrjes së vendimit të kontestuar.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës kontestoi në Gjykatë Aktgjykimin e lartpërmendur të Gjykatës së Apelit, duke pretenduar shkeljen e të drejtave të tij të mbrojtura me (i) nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], (ii) nenin 32 [E Drejta për Mjete Juridike] dhe (iii) nenin 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; në thelb, për shkak të: (i) mos shqyrtimit të përgjigjes së tij ndaj ankesës së palës kundërshtare dhe, si pasojë, shkeljes së parimit të “barazisë së armëve”; (ii) zbatimit të gabuar të ligjit; si dhe (iii) mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor.

Gjetjet e Gjykatës

Gjatë shqyrtimit të pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, Gjykata u përqendrua në pretendimet lidhur me parimin e “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit”, si rezultat i së cilës Gjykata e Apelit nuk e shqyrtoi përgjigjen e parashtruesit të kërkesës ndaj ankesës së palës kundërshtare, duke shtjelluar fillimisht (i) parimet e përgjithshme në lidhje me parimin e “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit” procedural, të garantuar me paragrafin 1 të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dhe praktikën përkatëse gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese dhe të Gjykatës Evropiane për të

klasifikacije radnih mesta prema strukturi Policije Kosova. Osnovni sud u Prištini je prvo usvojio tužbu podnosioca zahteva, kao osnovanu, ali nakon žalbe Policije Kosova, (i) Apelacioni sud je preinačio presudu Osnovnog suda, odbijajući zahtev, kao neosnovan; dok (ii) je Vrhovni sud odbio zahtev za reviziju, kao neosnovan. Jedna od suštinskih tvrdnji podnosioca zahteva pred Vrhovnim sudom se odnosila na činjenicu da Apelacioni sud nije razmotrio odgovor podnosioca zahteva na žalbu Policije Kosova protiv presude Osnovnog suda. Vrhovni sud nije razmotrio ovu tvrdnju podnosioca zahteva.

Žalba podnosioca zahteva

Shodno tome, podnosilac zahteva je pred Sudom osporio gore navedenu presudu Vrhovnog suda, tvrdeći povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zaštićenih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima; u suštini, zbog: (i) nerazmatranja njegovog odgovora na žalbu suprotne strane, odnosno Policije Kosova, od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda i, kao posledica toga, povrede načela *jednakosti oružja*; kao i (ii) nedostatka obrazložene sudske odluke.

Nalazi Suda

Prilikom razmatranja navoda podnosioca zahteva, Sud je, između ostalog, prvo (i) razradio opšta načela u vezi sa načelom “*jednakosti oružja*” i načelom procesne “*kontradiktornosti*”, zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, uključujući i relevantnom sudskom praksom Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava, a zatim (ii) iste primenio na okolnosti konkretnog slučaja. U tom smislu, Sud je prvo razjasnio da je podnosilac zahteva podneo odgovor na žalbu Policiji Kosova protiv relevantne odluke Osnovnog suda u zakonskom roku, ali Apelacioni sud nije razmotrio relevantni odgovor, postavljajući podnosioca zahteva u znatno nepovoljniji položaj u odnosu na suprotnu stranu, odnosno Policiju Kosova, i

Drejtat e Njeriut, dhe më pas (ii) i zbatoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret. Nisur nga këto parime, Gjykata fillimisht sqaroi se, parashtruesi i kërkesës e dorëzoi përgjigjen në ankesë brenda afatit ligjor dhe vlerësoi se Gjykata e Apelit, pasi nuk e ka shqyrtuar përgjigjen ndaj ankesës në Aktgjykimin [Ac. nr. 2046/17] të 9 korrikut 2020, nuk arriti të garantojë zbatimin e parimit të “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit” procedural, sepse parashtruesi i kërkesës u vu në një pozitë dukshëm më pak të favorshme në krahasim me palën e kundërt, dhe si rrjedhojë i ishte hequr mundësia për t’u përballur realisht dhe në mënyrë thelbësore me argumentet dhe pretendimet e bëra nga pala e kundërt.

Përfundimi

Rrjedhimisht, Gjykata konstatoi që aktgjykimet e kontestuarra të Gjykatës Supreme dhe Gjykatës së Apelit duhet të shpallen të pavlefshme, dhe çështja të kthehet në Gjykatën e Apelit për rigjykim. Gjykata gjithashtu theksoi faktin se, nga ana e saj, konstatimi i shkeljes së paragrafit 1 të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në rrethanat e rastit konkret i referohet vetëm garancive procedurale që lidhen me parimin e “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit” procedural, përkatësisht mos shqyrtimin e përgjigjes ndaj ankesës nga Gjykata e Apelit, dhe që në asnjë mënyrë nuk lidhet apo paragjykon rezultatin e rastit në merita.

Neni 31 [E drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenimi i parimit të “barazisë së armëve” dhe të “kontradiktoritetit” procedural

onemogućavajući mu da se suoči da argumentima i navodima suprotne strane u suprotnosti sa načelima jednakosti oružja i kontradiktornosti. Štaviše, Vrhovni sud, u vezi sa navodom podnosioca zahteva da njegov odgovor na žalbu nije uzet u obzir niti razmotren od strane Apelacionog suda, nije dao obrazloženje.

Zaključak

Na osnovu gore navedenog, Sud je utvrdio da se osporene presude Vrhovnog suda i Apelacionog suda moraju proglasiti ništavim i stvar vratiti Apelacionom sudu na presuđivanje, jer je isti imao obavezu da razmotri odgovor na žalbu podnosioca zahteva i sudska je instances koja ima „*punu nadležnost*“ u vezi sa slučajem koji je pred njim. Sud je takođe istakao činjenicu da se utvrđivanje povrede stava 1 člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, u okolnostima konkretnog slučaja, odnosi samo na procesne garancije koje se odnose na načelo „*jednakosti oružja*“ i načelo procesne „*kontradiktornosti*“, što se ni na koji način ne odnosi na niti prejudicira meritorni ishod slučaja u postupku presuđivanja. .

KI122/21, Parashtrues: Lekë Bytyqi, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës [CPP. nr. 1/2021] të 10 marsit 2021

Gjykata Supreme kishte nxjerrë vendimin e kontestuar pa kaluar afati pesëmbëdhjetë (15) ditor për përgjigje në propozim për përsëritje të procedurës, në rastin konkret ky propozim ishte parashtruar në Gjykatën Supreme nga palët e interesuara, nën pretendimin e fakteve të reja lidhur me vendimmarrjen e Gjykatës Supreme të vitit 2016, nuk arriti të garantojë zbatimin e parimit të “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit” procedural, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Rrethanat e rastit ndërlidhen me pretendimin e parashtruesit të kërkesës për të drejtën pronësore përkatëse, procedurë kjo e cila kishte filluar me padinë e parashtruesit të kërkesës për vërtetim të së drejtës së pronësisë, përfshirë kërkesën për caktimin e masës së sigurisë, përmes të cilës kërkonte që N.B.-së, Sh.B.-së dhe A.B.-së, respektivisht, t’iu ndalohej që ta tjetërsojnë apo ta ngarkojnë objektin e kontestuar deri në zgjidhjen definitive të kontestit përkatës. Para gjykatave të rregullta, janë zhvilluar një numër procedurash për kërkesën për caktimin e masës së sigurisë. Bazuar në shkresat e lëndës rezultoi që fillimisht Gjykata Themelore në Prizren, në vitin 2015, (i) kishte refuzuar si të pabazuar propozimin për caktimin e masës së përkohshme; ndërsa (ii) kishte vendosur që padia duhej të konsiderohej e tërhequr, duke marrë parasysh që parashtruesi i kërkesës nuk i ishte përgjigjur kërkesës së gjykatës përkatëse për plotësim të padisë. Ankesat e parashtruesit kundër vendimeve të Gjykatës Themelore i kishte hedhur poshtë si të palejuara Gjykata e Apelit. Thënë kështu, rezultoi që duke vepruar sipas kërkesës për revizion të parashtruesit të kërkesës, më 23 shkurt 2016, Gjykata Supreme kishte kthyer në rivendosje vendimmarrjen e Gjykatës së Apelit lidhur me procedurën sipas të cilës, padia fillestare e parashtruesit të kërkesës

Çlan 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda načela “jednakosti oružja” i “proceduralne kontradiktornosti”

KI122/21, Podnosilac: Lekë Bytyqi, Ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Republike Kosovo [CPP. br. 1/2021] od 10. marta 2021. godine

Vrhovni sud koji je doneo osporenu odluku pre proteka roka od petnaest (15) dana za odgovor na predlog za ponavljanje postupka, a u konkretnom slučaju, ovaj predlog su Vrhovnom sudu podnele zainteresovane strane, tvrdeći da postoje nove činjenice u vezi sa odlučivanjem Vrhovnog suda iz 2016. godine, nije uspeo da garantuje primenu načela “jednakosti oružja” i načela proceduralne “kontradiktornosti”, zagarantovanih članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP: - *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Okolnosti slučaja odnose se na tvrdnju podnosioca zahteva o predmetnom pravu na svojinu, postupak koji je podnosilac zahteva pokrenuo tužbom za utvrđivanje prava svojine, uključujući i zahtev za određivanje mere obezbeđenja, kojom je tražio da se licima N.B, Sh.B. i A.B. zabrani da otuđe ili optereće sporni objekat do konačnog rešavanja navedenog spora. Iz spisa predmeta proizilazi da je Osnovni sud u Prizrenu, 2015. godine, prvo (1) odbio kao neosnovan predlog za određivanje privremene mere obezbeđenja; zatim odlučio da tužbu smatra povučenom, imajući u vidu da podnosilac zahteva nije odgovorio na zahtev dotičnog suda za dopunjavanje tužbe. Žalbe podnosioca protiv odluka Osnovnog suda, Apelacioni sud je odbacio kao nedozvoljene. S obzirom na to, proizilazi da, odlučujući o zahtevu podnosioca za reviziju, dana 23. februara 2016. godine, Vrhovni sud je vratio na ponovno suđenje odluku Apelacionog suda u vezi sa postupkom po kojim, početna tužba podnosioca zahteva smatrana povučenom od strane Osnovnog suda. Dok je predmet čekao na ponovno odlučivanje, 2021. godine,

ishte konstatuar si e tërhequr nga Gjykata Themelore. Përderisa çështja ishte në pritje për rivendosjes, në vitin 2021, palët e interesuara N.B., Sh.B. dhe A.B., parashtruan propozim për përsëritjen e procedurës në Gjykatën Supreme, nën pretendimin e fakteve të reja lidhur me vendimmarrjen e Gjykatës Supreme të vitit 2016 dhe e cila e kishte kthyer çështjen e tërheqjes/mos-tërheqjes së padisë në rivendosje në Gjykatën e Apelit. Përgjigjen në propozimin për përsëritjen e procedurës para Gjykatës Supreme, parashtruesi i kërkesës e kishte dorëzuar pas kalimit të afatit pesëmbëdhjetë (15) ditë të përcaktuar përmes paragrafit 2 të nenit 237 të Ligjit Nr. 03/L-006 për Procedurën Kontestimore. Gjykata Supreme e miratoi si të bazuar propozimin e palëve të interesuara për përsëritje të procedurës, duke refuzuar, përkatësisht hedhur poshtë si të palejuar revizionin e parashtruesit të kërkesës të vitit 2015 të paraqitur kundër Aktvendimit të Gjykatës së Apelit i cili kishte refuzuar ankesën e parashtruesit të kërkesës kundër vendimmarrjes së Gjykatës Themelore lidhur me konstatimin se padia fillestare duhej të konsiderohej si e tërhequr. Gjykata Supreme, kishte nxjerrë vendimin e lartcekur, lidhur me propozimin për përsëritjen e procedurës para kalimit të afatit pesëmbëdhjetë (15) ditë të përcaktuar përmes paragrafit 2 të nenit 237 të Ligjit Nr. 03/L-006 për Procedurën Kontestimore.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesit i kërkesës, i konteston konstatimet e Gjykatës Supreme para Gjykatës, duke pretenduar shkelje të drejtave të garantuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ndër tjerash, si rezultat i cenimit të parimit (i) *res judicata*; dhe (ii) të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit.

Gjetjet e Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, Gjykata (i) shtjelloi parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe asaj të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut përkitazi me parimin e barazisë së

zainteresovane strane N.B., Sh.B. i A.B., podnele su Vrhovnom sudu predlog za ponavljanje postupka, navodeći nove činjenice koje se odnose na odlučivanje Vrhovnog suda 2016. godine, koji je vratio na ponovno odlučivanje Apelacionom sudu pitanje povlačenja/nepovlačenja tužbe. Odgovor na predlog o ponavljanju postupka Vrhovnom sudu, podnosilac zahteva je podneo nakon isteka roka od petnaest (15) dana, utvrđenog stavom 2 člana 237. Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku. Vrhovni sud je usvojio kao osnovan predlog zainteresovanih strana za ponavljanje postupka, te odbio, odnosno odbacio, kao nedozvoljenu reviziju podnosioca zahteva podnetu 2015. godine, protiv rešenja Apelacionog suda, koji je odbio žalbu podnosioca zahteva protiv odlučivanja Osnovnog suda u vezi sa konstatacijom kojom je početna tužba trebalo da bude smatrana povučenom. Vrhovni sud je doneo gore navedenu odluku u vezi sa predlogom o ponavljanju postupka pre isteka roka od petnaest (15) dana, utvrđenog stavom 2 člana 237. Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva osporava pred Sudom, konstatacije Vrhovnog suda, navodeći povredu prava zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, između ostalog, kao rezultat povrede načela (I) *res judicata*, i načela (II) jednakosti oružja i kontradiktornosti.

Nalazi Suda

Pri oceni navoda podnosioca zahteva, Sud je (i) obradio opšta načela svoje sudske prakse i prakse Evropskog suda o ljudskim pravima koja se odnosi na načelo jednakosti oružja i načelo kontradiktornosti; te iste (ii) primenio u okolnostima konkretnog slučaja. U tom smislu, Sud je u početku pojasnio da odlučivanje redovnih sudova u vezi sa konstatacijom da li bi početna tužba trebalo da bude smatrana povučenom ili ne, nije dostiglo status odluke *res judicata*. S obzirom na to, Sud naglašava činjenicu da je Vrhovni sud,

armëve dhe kontradiktoritetit; dhe më pas (ii) zbatoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret. Në këtë kontekst, Gjykata, fillimisht sqaroi që vendimmarrja e gjykatave të rregullta përkitazi me konstatimin nëse padia fillestare do të duhej të konsiderohej e tërhequr ose jo nuk e kishte arritur statusin e vendimit *res judicata*. Thënë këtë, Gjykata vuri theks në faktin që Gjykata Supreme, në kundërshtim me garancitë kushtetuese për barazi të armëve, kishte nxjerrë vendimin e kontestuar në rrethanat e rastit konkret, pa kaluar afati për përgjigje në propozim për përsëritje të procedurës sipas dispozitave të lartcekura të Ligjit për Procedurën Kontestimore, në shkelje të të drejtave të parashtruesit të kërkesës të garantuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Thënë këtë, Aktgjykimi gjithashtu sqaron që edhe përgjigja në ankesë e parashtruesit të kërkesës ndaj propozimit të përsëritje të procedurës, ishte dorëzuar pas afatit pesëmbëdhjetë ditor (15) të përcaktuar në ligjin e aplikueshëm.

Rrjedhimisht, përkundër faktit që Gjykata Supreme ka nxjerrë vendimin e kontestuar në shkelje të dispozitave të lartcekura të Kushtetutës dhe Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, kthimi i çështjes në rivendosje në Gjykatën Supreme, nuk do të ndryshonte rezultatin për parashtruesit e kërkesës, marrë parasysh që përgjigja e tij në propozimin për përsëritje të procedurës është e pasafatshme. Për pasojë, konstatimi i Gjykatës nëpërmes këtij Aktgjykimi, bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut është i natyrës deklarative për parashtruesin e kërkesës. Për më tepër, Aktgjykimi i Gjykatës në këtë rast, në asnjë mënyrë nuk paragjykon pretendimet e parashtruesit të kërkesës lidhur me të drejtën e tij në trashëgimi dhe pronë që mund të jenë duke u zhvilluar në procedura tjera gjyqësore.

Përfundimi

Përfundimisht, bazuar edhe në sqarimet e dhëna në Aktgjykimin e publikuar, Gjykata deklaroi (i) me shtatë (7) vota “për” dhe një (1)

protivno ustavnim garancijama o jednakosti oružja, doneo osporenu odluku u okolnostima konkretnog slučaja, pre isteka roka za odgovor na predlog o ponavljanju postupka, shodno gore navedenim odredbama Zakona o parničnom postupku, povređujući prava podnosioca zahteva, zagarrantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sledstveno tome, presuda takođe pojašnjava da i odgovor u žalbi podnosioca zahteva na predlog o ponavljanju postupka, podnet je nakon isteka zakonom propisanog roka od petnaest (15) dana.

Sledstveno tome, uprkos činjenice da je Vrhovni sud doneo osporenu odluku uz povredu gore navedenih odredbi Ustava i Evropske konvencije o ljudskim pravima, vraćanje predmeta na ponovno odlučivanje Vrhovnom sudu, ne bi izmenilo ishod za podnosioca zahteva, imajući u obzir činjenicu da je isti svoj odgovor na predlog za ponavljanje postupka dostavio nakon isteka roka. Kao posledica toga, konstatacija Suda u ovoj presudi, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, je deklarativne prirode za podnosioca zahteva. Štaviše, presuda Suda u ovom slučaju, nikako ne prejudicira navode podnosioca zahteva koji se odnose na njegovo pravo na nasleđe i svojinu, koje može da bude predmet razmatranja drugih sudskih postupaka koji se odvijaju.

Zaključak

Na kraju, shodno pojašnjenjima datim u objavljenom rešenju, Sud je odlučio da proglasi, (i) sa sedam (7) glasova „za“ i jednim (1) glasom „protiv“, zahtev prihvatljivim; da utvrdi, (ii) sa sedam (7) glasova „za“ i jednim (1) glasom „protiv“, da Rešenje [CPP. br. 1/2021] od 10. marta 2021. godine Vrhovnog suda Kosova, nije u saglasnosti sa stavom 1. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima; i da (iii) jednoglasno odbija zahtev za neotkrivanje identiteta podnosioca zahteva.

votë “kundër”, kërkesën të pranueshme; konstatoi (ii) me shtatë (7) vota “për” dhe një (1) votë “kundër”, se Aktvendimi [CPP. nr. 1/2021] i 10 marsit 2021 i Gjykatës Supreme, nuk është në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe paragrafin 1 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe (iii) njëzëri refuzoi kërkesën për moszbulim të identitetit të parashtruesit të kërkesës.

Neni 31 [E drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenimi i parimit të “barazisë së armëve” dhe të “kontradiktoritetit” procedural

KI161/21, Parashtruese: Suzana Zogëjani Sekiraqa, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Pml. nr. 310/2020 të 28 prillit 2021

Pamundësia e parashtrueses së kërkesës për të ballafaquar disa nga dëshmitarët në rastin e saj, refuzimi i kërkesës së saj për ekzaminim psikiatrik, refuzimi i administrimit të provave, përkatësisht, dëshmitë të propozuara nga parashtruesja sipas të cilave, ndër të tjera, rezultoi që parashtruesja e kërkesës ishte viktimë e dhunës në familje, marrja në pyetje e birit të saj, përkatësisht të miturit, X.X, në cilësi të dëshmitarit, gjatë procedurës së zhvilluar në Gjykatën Themelore, pa mbështetje profesionale, përkatësisht pa praninë e psikologut, nuk arriti të garantojë zbatimin e parimit të “barazisë së armëve” dhe parimin e “kontradiktoritetit” procedural, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: - shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Aktgjykimi sqaron që rrethanat e rastit konkret, dhe të cilat janë detajisht të shtjelluara në Aktgjykimin e publikuar, ndërlidhen me dënimin e parashtrueses së kërkesës me njëzet e pesë (25) vite burgim për vrasjen e bashkëshortit të saj, përkatësisht të ndjerit A.S., në vitin 2018. Më saktësisht, përmes

Çlan 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda načela “jednakosti oružja” i “proceduralne kontradiktornosti”

KI161/21, Podnositeljka zahteva: Suzana Zogëjani Sekiraqa, Ocena ustavnosti presude Pml. br. 310/2020 Vrhovnog suda Kosova od 28. aprila 2021. godine

Zbog nemogućnosti podnositeljke zahteva da se suoči sa nekim od svedoka u njenom predmetu, odbijanja njenog zahteva za psihijatrijski pregled, odbijanja izvođenja dokaza, odnosno iskaza koje je predložila podnositeljka zahteva, a koji bi, između ostalog, rezultirali time da je podnositeljka zahteva bila žrtva nasilja u porodici, ispitivanja njenog sina, odnosno maloletnog X.X. u svojstvu svedoka tokom postupka sprovedenog u Osnovnom sudu, bez stručne podrške, odnosno bez prisustva psihologa, nije se uspeło u tome da se garantuje primena načela “jednakosti oružja” i načela proceduralne “kontradiktornosti”, zagarantovanih članom 31. Ustava i člana 6. EKLJP: - povreda ustavnih prava

Činjenice

Presuda objašnjava da su okolnosti konkretnog slučaja, a koje su detaljno izložene u objavljenoj presudi, povezane sa osudom podnositeljke zahteva sa 25 (dvadeset i pet) godina zatvora za ubistvo svog supruga, odnosno pokojnog A.S. tokom 2018. godine. Tačnije, presudom [PKR. br. 37/2019]

Aktgjykimit [PKR.nr.37/2019] të 24 janarit 2020 të Gjykatës Themelore në Prishtinë, parashtruesja e kërkesës ishte shpallur fajtores për kryerjen e veprës penale “Vrasje e rëndë”, siç është përcaktuar në pikat 1.3 dhe 1.4 të paragrafit 1 të nenit 179 (Vrasja e rëndë) të Kodit Penal të Republikës së Kosovës.

Aktgjykimi më tej sqaron që rrethanat që i kanë paraprirë zhvillimit të procedurës penale kundër parashtrueses së kërkesës, përkatësisht faktin që (i) parashtruesja e kërkesës nga viti 2007 deri në vitin 2018, fillimisht para institucioneve kompetente të Republikës së Kosovës dhe më pas edhe para autoriteteve të Republikës së Francës, kishte raportuar se ishte viktimë e dhunës në familje; (ii) nga viti 2010 deri në vitin 2018, në periudha të ndryshme kohore, asaj dhe fëmijëve të saj, iu ishte ofruar strehimi nga autoritetet franceze; (iii) në vitin 2018, Gjykata e Lyon-it në Republikën e Francës, e kishte shpallur fajtor dhe dënuar për dhunë në familje tashmë të ndjerin A.S., dhe më pas e kishte liruar me kusht; ndërsa (iv) më 21 shtator 2018, A.S., ishte privuar nga jeta nga parashtruesja e kërkesës e cila më pas, bashkë me fëmijët e saj, ishte kthyer në Republikën e Kosovës, ku ishte lajmëruar në Ambasadën e Republikës së Francës në Republikën e Kosovës dhe më 4 tetor 2018, e njëjta ishte arrestuar nga autoritetet kompetente të Republikës së Kosovës. Procedura penale në rrethanat e rastit konkret kishte përfunduar me nxjerrjen e Aktgjykimit të kontestuar [Pml.nr.310/2020] të 28 prillit 2021 të Gjykatës Supreme.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesja e kërkesës, në procedurat para gjykatave të rregullta, nuk kishte kontestuar aktin për të cilin akuzohej, megjithatë përgjatë zhvillimit të procedurës penale ndaj saj, në vazhdimësi, dhe ndër të tjera, kishte kërkuar (i) ekzaminimin përkatës psikiatrik; (ii) ballafaqimin me dëshmitarët dhe dëshmitë e të cilëve ishin marrë nga autoritetet franceze, por të cilat përgjatë zhvillimit të procedurës penale vetëm ishin lexuar gjatë shqyrtimit kryesor dhe parashtruesja e kërkesës nuk kishte pasur mundësinë t'i ballafaqojë në asnjë fazë të procedurës penale; (iii) marrjen parasysh të

Osnovnog suda u Prištini od 24. januara 2020. godine, podnositeljka zahteva je oglašena krivom za izvršenje krivičnog dela “Teško ubistvo” kao što je propisano u tačkama 1.3 i 1.4 stava 1, člana 179. (Teško ubistvo) Krivičnog zakonika Republike Kosovo. Presuda dalje objašnjava okolnosti koje su prethodile vođenju krivičnog postupka protiv podnositeljke zahteva, odnosno činjenicu da je (i) podnositeljka zahteva u periodu od 2007. do 2018. godine, prvo nadležnim institucijama Republike Kosovo, a kasnije i organima vlasti Republike Francuske, prijavljivala da je bila žrtva nasilja u porodici; (ii) od 2010. do 2018. godine u različitim vremenskim periodima njoj i njenoj deci je pruženo sklonište od strane francuskih organa vlasti; (iii) 2018. godine, Sud u Lionu u Republici Francuskoj je oglasio krivim i osudio za nasilje u porodici sada pokojnog A.S., a zatim ga je uslovno oslobodio; dok je (iv) 21. septembra 2018. godine, podnositeljka zahteva lišila života A.S., koja je nakon toga, zajedno sa svojom decom, vraćena u Republiku Kosovo, kada se javila Ambasadi Republike Francuske u Republici Kosovo i, 4. oktobra 2018. godine, uhapšena od strane nadležnih organa Republike Kosovo. Krivični postupak u okolnostima konkretnog slučaja je okončan donošenjem osporene presude [Pml. br. 310/2020] Vrhovnog suda od 28. aprila 2021. godine.

Žalba podnosioca zahteva

Podnositeljka zahteva u postupcima pred redovnim sudovima nije osporila akt kojim je optužena, međutim, tokom krivičnog postupka protiv nje, konstantno je i između ostalog tražila (i) relevantno psihijatrijsko ispitivanje; (ii) suočavanje sa svedocima i čiji su iskazi uzeti od strane francuskih organa vlasti, a koji su tokom sprovođenja krivičnog postupka samo pročitani na glavnom pretresu i podnositeljka zahteva nije imala priliku da se suoči sa njima ni u jednoj fazi krivičnog postupka; (iii) uzimanje u obzir dokaza, uključujući i one od francuskih organa u vezi sa činjenicom da je ona bila žrtva nasilja u porodici; i osporila je (iv) ispitivanje njenog sina, odnosno maloletnog X.X., u svojstvu svedoka tokom postupka vođenog u Osnovnom sudu bez profesionalne podrške,

dëshmime, përfshirë ato të autoriteteve franceze lidhur me faktin që e njëjta ishte viktimë e dhunës në familje; dhe kishte kontestuar (iv) marrjen në pyetje të birit të saj, përkatësisht të miturit, X.X, në cilësi të dëshmitarit gjatë procedurës së zhvilluar në Gjykatën Themelore, pa mbështetje profesionale, përkatësisht pa praninë e psikologut. Kërkesat dhe/ose pretendimet e parashtresës së kërkesës, ishin refuzuar nga gjykatat e rregullta. Për pasojë, parashtresja e kërkesës i ngrit të njëjtat pretendime para Gjykatës, duke kontestuar Aktgjykimet përkatëse të gjykatave të rregullta, me pretendimet që të njëjtat janë nxjerrë në kundërshtim me garancitë procedurale të përcaktuara përmes nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut, me theks, në cenimin e parimit të barazisë së armëve.

Gjetjet e Gjykatës

Në kontekst të pretendimeve të parashtresës së kërkesës, Gjykata (i) fillimisht shtjelloi parimet e përgjithshme përkitazi me parimin e barazisë së armëve bazuar në praktikën e saj gjyqësore dhe asaj të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, duke përfshirë edhe parimet relevante që burojnë nga Konventa e Këshillit të Evropës për Parandalimin dhe Luftimin e Dhunës kundër Grave dhe Dhunës në Familje (Konventa e Stambollit) dhe Konventës për të Drejtat e Fëmijës, të aplikueshme drejtpërdrejtë në rendin juridik të Republikës së Kosovës dhe me epërsi mbi ligjet e aplikueshme, dhe më pas (ii) aplikoi të njëjtat në rrethanat specifike të rastit konkret. Sipas sqarimeve të shtjelluara në Aktgjykimin e publikuar, Gjykata, ndër të tjera, fillimisht theksoi se, bazuar në garancitë kushtetuese, çdo i akuzuar për vepër penale ka të drejtë t'iu bëjë pyetje dëshmitarëve dhe të kërkojë paraqitjen e detyrueshme të dëshmitarëve, të ekspertëve dhe të personave të tjerë, të cilët mund të sqarojnë faktet, garanci këto të cilat janë të saktësuar më tej në ligjet e aplikueshme të Republikës së Kosovës. Në rrethanat e rastit konkret dhe në kontekst të parimit kushtetues të barazisë së armëve, Gjykata, ndër të tjera, theksoi që në procedurat gjyqësore para gjykatave të rregullta në këtë

odnosno bez prisustva psihologa. Redovni sudovi su odbili zahteve i/ili navode podnositeljke zahteva. Kao rezultat toga, podnositeljka zahteva iznosi iste navode pred Sudom, osporavajući relevantne presude redovnih sudova, navodeći da su iste donete u suprotnosti sa procesnim garancijama utvrđenih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, naglašavajući povredu načela jednakosti oružja.

Nalazi Suda

U kontekstu navoda podnositeljke zahteva, Sud je (i) prvo razradio opšta načela u vezi sa načelom jednakosti oružja na osnovu svoje sudske prakse i prakse Evropskog suda za ljudska prava, uključujući relevantna načela koja proizilaze iz Konvencije saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) i Konvencije o pravima deteta, direktno primenljive u pravnom poretku Republike Kosovo i sa prvenstvom u odnosu na važeće zakone, i zatim (ii) iste primenio na konkretne okolnosti ovog slučaja. Prema detaljnim objašnjenjima u objavljenoj presudi, Sud je, između ostalog, prvo istakao da na osnovu ustavnih garancija svako optužen za krivično delo ima pravo da postavlja pitanja svedocima i da zahteva obavezno dovođenje svedoka, veštaka i drugih lica, koja mogu da razjasne činjenice, garancije, koje su dalje precizirane u važećim zakonima Republike Kosovo. U okolnostima konkretnog slučaja i u kontekstu ustavnog načela jednakosti oružja, Sud je, između ostalog, istakao da u sudskim postupcima pred redovnim sudovima u ovom krivičnom postupku, tužilaštvo i odbrana, nisu tretirani podjednako, između ostalog, uzimajući u obzir da (i) podnositeljka zahteva i/ili njena odbrana, ni u jednoj fazi krivičnog postupka, nisu imali priliku da se suoče sa svedocima ili iskazima ovih poslednjih, čiji su iskazi pročitani u sudskom procesu, ali na osnovu obrazloženja redovnih sudova, u suprotnosti sa ustavnim garancijama i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava, nije preduzeta nikakva procesna radnja

proces penal, prokuroria dhe mbrojtja nuk ishin trajtuar në mënyrë të barabartë, ndër të tjera, duke marrë parasysh që (i) parashtruesja e kërkesës dhe/ose mbrojtja e saj, në asnjë fazë të procedurës penale, nuk kishin pasur mundësinë e ballafaqimit të dëshmitarëve apo dëshmive të këtyre të fundit, deklaratat e të cilëve ishin lexuar në procesin gjyqësor por që, bazuar në arsyetimet e gjykatave të rregullta, në kundërshtim me garancitë kushtetuese dhe praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, nuk ishte ndërmarrë asnjë veprim procedural në mënyrë që parashtrueses së kërkesës të mund t'i sigurohej një mundësi e tillë; (ii) kërkesat e parashtrueses së kërkesës dhe/ose mbrojtjes së saj për të paraqitur dëshmitë, përfshirë ato të autoriteteve franceze, bazuar në të cilat do të vërtetohej se e njëjta ishte viktimë e dhunës në familje, ishin refuzuar nga të gjitha instancat gjyqësore; dhe (iii) në rrethanat specifike të rastit konkret, refuzimi i vazhdueshëm i gjykatave të rregullta për të bërë ekzaminimin psikiatrik të parashtrueses së kërkesës është në kundërshtim me garancitë e përcaktuara në kontekst të rrethanave specifike të rastit përmes praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ndër të tjera, në Aktgjykimin *Gaggl kundër Austrisë*, për më tepër marrë parasysh faktin që vet arsyetimi i Gjykatës Themelore përdorë gjuhë paragjyqëse ndaj parashtrueses së kërkesës.

Për më tepër, dhe me rëndësi, Aktgjykimi shtjellon parimet dhe standardet e aplikueshme, përfshirë përmes instrumenteve ndërkombëtare, në rastet në të cilat të miturit dëshmojnë në procese gjyqësore. Duke iu referuar nenit 50 [Të Drejtat e Fëmijës] të Kushtetutës, nenit 3 të Konventës për të Drejtat e Fëmijëve, detyrimeve që burojnë nga neni 18 (Detyrimet e Përgjithshme) i Konventës së Stambollit dhe praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata vuri theks në faktin që të gjitha autoritetet publike, përfshirë gjykatat, kanë detyrimin për të mbrojtur interesin më të mirë të fëmijës në procedurë penale dhe se në rrethanat e rastit konkret, gjykatat kishin dështuar të përmbushin këtë detyrim, duke marrë parasysh, ndër të tjera, faktin që i mituri X.X., ishte dëshmitari i vetëm okular në

da bi se podnositeljki zahteva pružila takva mogućnost; (ii) zahtevi podnositeljke zahteva i/ili njene odbrane za izvođenje dokaza, uključujući i one francuskih vlasti, na osnovu kojih bi se dokazalo da je ona žrtva nasilja u porodici, odbijeni su od strane svih sudskih instanci; i (iii) u specifičnim okolnostima konkretnog slučaja, kontinuirano odbijanje redovnih sudova da obave psihijatrijski pregled podnositeljke zahteva je u suprotnosti sa garancijama definisanim u kontekstu specifičnih okolnosti slučaja shodno sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, između ostalog, presudi *Gaggl protiv Austrije*, štaviše, uzimajući u obzir činjenicu da se u samom obrazloženju Osnovnog suda koristi izraz prejudiciranja prema podnositeljki zahteva.

Pored toga i važno, presuda razrađuje načela i primenjive standarde, uključujući i međunarodne instrumente, u slučajevima kada maloletnici svedoče u sudskom procesu. Pozivajući se na član 50. [Prava deteta] Ustava, član 3. Konvencije o pravima deteta, obavezama koje proističu iz člana 18. (Opšte obaveze) Istanbulske konvencije i sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava, Sud je istakao da svi organi vlasti, uključujući i sudove, imaju obavezu da štite najbolji interes deteta u krivičnom postupku i da u okolnostima konkretnog slučaja sudovi nisu ispunili tu obavezu, uzimajući u obzir, između ostalog, činjenicu da je maloletnik X.X. bio jedini očevidac u okolnostima konkretnog slučaja, u kontekstu u kojem je svedočio u krivičnom slučaju u vezi sa ubistvom svog oca zbog čega se optužuje njegova majka, i isti je saslušan bez stručne podrške, odnosno bez prisustva psihologa i/ili odgovarajućeg stručnjaka. Sud je istakao da u smislu pozitivnih obaveza definisanih Ustavom i međunarodnim instrumentima, uključujući i relevantnu sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava, najbolji interes deteta treba da bude prva i najvažnija stvar za sve organe vlasti, uključujući i pravosudni sistem. Na osnovu napred navedenog, Sud utvrđuje da su relevantne presude redovnih sudova donete uz povredu načela jednakosti oružja i shodno tome, u suprotnosti sa procesnim garancijama oličenim u stavovima 1 i 4, člana 31. [Pravo na

rrethanat e rastit konkret, në një kontekst në të cilin dëshmonte në një rast penal lidhur me vrasjen e babait të tij dhe për të cilin akuzohej nëna e tij, dhe se i njëjti ishte marrë në pyetje pa mbështetje profesionale, përkatësisht pa praninë e psikologut dhe/ose profesionistit adekuat. Gjykata theksoi se, në kuptim të obligimeve pozitive të përcaktuara me Kushtetutë dhe me instrumentet ndërkombëtare, përfshirë edhe praktikën relevante gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, interesi më i mirë i fëmijës duhet të jetë konsiderata e parë dhe më e rëndësishme për të gjitha autoritetet publike, përfshirë sistemin e drejtësisë.

Bazuar në të lartcekurat, Gjykata konstatoi se aktgjykimet përkatëse të gjykatave të rregullta janë nxjerrë në shkelje të parimit të barazisë së armëve dhe, rrjedhimisht, në kundërshtim me garancitë procedurale të mishëruara në paragrafin 1 dhe 4 të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me pikën d) të paragrafit 3 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Për pasojë, Gjykata shpalli të pavlefshme të njëjtat dhe ktheu çështjen përkatëse penale në rigjykim në Gjykatën Themelore në Prishtinë.

Përfundimi

Gjykata, me shumicë, vendosi që (i) kërkesa është e pranueshme për shqyrtim në merita; dhe (ii) konstatoi se Aktgjykimi [Pml.nr.310/2020] i 28 prillit 2021 i Gjykatës Supreme në ndërlidhje me Aktgjykimin [PAKR.nr.133/2020] e 3 korrikut 2020 të Gjykatës së Apelit dhe Aktgjykimin [PKR.nr.37/2019] e 24 janarit 2020 të Gjykatës Themelore në Prishtinë, nuk janë në përputhshmëri me paragrafin 1 dhe 4 të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe pikën d) të paragrafit 3 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Në fund, Gjykata vuri theks në faktin që efektet e këtij Aktgjykimi ndërlidhen vetëm me konstatimet në kuptim të garancive procedurale të mishëruara në nenet e lartcekura të Kushtetutës dhe të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përkitazi me cenimin e parimit të barazisë së armëve në kontekst të procedurës

pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa tačkom d) stava 3 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima. Kao rezultat toga, Sud ih je proglasio nevažećim i vratio odgovarajući krivični predmet Osnovnom sudu u Prištini na ponovno suđenje.

Zaključak

Sud je većinom glasova odlučio da je (i) zahtev prihvatljiv za razmatranje u meritumu; i (ii) utvrdio da presuda [Pml. br. 310/2020] Vrhovnog suda od 28. aprila 2021. godine u vezi sa presudom [PAKR. br. 133/2020] Apelacionog suda Kosova od 3. jula 2020. godine i presudom [PKR. br. 37/2019] Osnovnog suda u Prištini od 24. januara 2020. godine, nisu u saglasnosti sa stavovima 1 i 4 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i tačkom d) stava 3 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima. Na kraju, Sud je istakao činjenicu da se dejstva ove presude odnose samo na nalaze u pogledu procesnih garancija sadržanih u navedenim članovima Ustava i Evropske konvencije o ljudskim pravima u vezi sa povredom načela jednakosti oružja u kontekstu sprovedenog krivičnog postupka i da ista ni na koji način ne prejudicira krivicu ili tok krivičnog postupka prilikom presuđivanja, uključujući, ali ne ograničavajući se na način tretiranja optužnice podignute protiv podnositeljke zahteva u vezi sa krivičnim delom teško ubistvo za koje je optužena i relevantnim odlučivanjem u vezi sa produženjem pritvora, pitanja koja su u punoj nadležnosti Osnovnog suda u Prištini, kao što je utvrđeno relevantnim odredbama Krivičnog zakonika i Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo. Ova presuda je dopunjena i suprotnim mišljenjem.

së zhvilluar penale dhe se e njëjta në asnjë mënyrë nuk paragjykon fajësinë apo rrjedhën e procedurës penale në rivendosje, duke përfshirë por mos u kufizuar në mënyrën e trajtimit të aktakuzës së ngritur kundër parashtrueses së kërkesës lidhur me veprën penale të vrasjes së rëndë për të cilën akuzohet dhe vendimmarrjen përkatëse përkitazi me zgjatjen e paraburgimit, çështje këto të cilat janë në kompetencë të plotë të Gjykatës Themelore në Prishtinë, ashtu siç është përcaktuar përmes dispozitave përkatëse të Kodit Penal dhe Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Kosovës. Ky Aktgjykim është plotësuar edhe me mendim mospajtues.

Neni 3 [Barazia para Ligjit]

Ligjit Nr.08/L-197 për Zyrtarët Publikë

Rastet KO216/22, me parashtrues: Isak Shabani dhe 10 (dhjetë) deputetë të tjerë dhe KO220/22, me parashtrues: Arben Gashi dhe 9 (nëntë) deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së neneve 9, 12, 46 dhe 99 të Ligjit Nr.08/L-197 për Zyrtarët Publikë

Kriteri i “përshtatshmërisë”, për punësim si shërbyes civil/zyrtar publik, i saktësuar përmes një akti nënligjor, mbi bazën e të cilit diskrecioni i autoritetit publik është në disproporcion me parimin e “qartësisë” dhe “parashikueshmërinë” së nevojshme në kontekst të ligjit të aplikueshëm, përfshirë lidhur me procedurën e aplikimit dhe të së drejtës pasuese për përdorimin e mjetit juridik të kandidatëve të garantuar me nenin 32 të Kushtetutës. Gjithashtu, efektet prapavepruese të Ligjit të kontestuar lidhur me zyrtarët që aktualisht mbajnë pozita të nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues me mandate me afat të pacaktuar dhe të fituara bazuar në ligjet ekzistuese për shërbimin civil/zyrtarët publikë, përbën kufizim/ndërrhyrje të të drejtave dhe lirive themelore të zyrtarëve aktualë të administratës shtetërore të cilët ushtrojnë këto detyra, edhe pse i “përcaktuar me ligj” dhe rezulton të ketë një “qëllim legjitim”, në rrethanat e rastit konkret, nuk është përmbush

Çlan 3. [Jednakost pred zakonom]

Zakon br. 08/L-197 o javnim službenicima

Slučajevi KO216/22, podnosilac zahteva: Isak Shabani i 10 (deset) drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo i KO220/22, podnosilac zahteva: Arben Gashi i 9 (devet) drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo, Ocena ustavnosti članova 9, 12, 46. i 99. Zakona br. 08/L-197 o javnim službenicima

Kriterijum “podobnosti” za zapošljavanje na mestu civilnog službenika/javnog službenika, preciziran podzakonskim aktom, na osnovu kojeg je diskreciono pravo javnog organa nesrazmerno načelu “jasnoće” i “predvidljivosti” neophodnog u kontekstu primenljivog zakona, uključujući i u vezi sa postupkom konkurisanja i naknadnim pravom na korišćenje pravnog sredstva kandidata, zagarantovanog članom 32. Ustava. Takođe, retroaktivno dejstvo osporenog zakona u odnosu na službenike koji trenutno zauzimaju niže i srednje rukovodeće položaje sa mandatima na neodređeno vreme i stečene na osnovu postojećih zakona o civilnoj službi/javnim službenicima, predstavlja ograničavanje/mešanje u osnovna prava i slobode trenutnih službenika državne uprave koji obavljaju ove dužnosti, iako je “propisano

kriterin e “proporcionalitetit”: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Rrethanat e rastit konkret kanë të bëjnë me miratimin e Ligjit Nr.08/L-197 për Zyrtarët Publik, të cilin Kuvendi përmes Vendimit [Nr. 08-V-449] e shqyrtoi në procedurë të përsheptuar në përputhje me nenin 123 (Shmangie nga Afatet Procedurale) të Rregullorës së Kuvendit, ashtu që pas miratimit në Komisionet përkatëse (përveç Komisionit për Buxhet dhe Financa), më 22 dhjetor 2022, Kuvendi e miratoi Ligjin e kontestuar nga parashtruesit e kërkesës.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Aktgjykimi fillimisht sqaron që parashtruesit e kërkesave, në thelb, pretendojnë që (i) procedura e ndjekur për miratimin e Ligjit të kontestuar është në kundërshtim me nenet 77 dhe 78 të Kushtetutës; dhe (ii) nenet 9 (Kriteret e përgjithshme për pranimin në detyrë të zyrtarëve/publik), 12 (Qeveria e Republikës së Kosovës), 46 (Emërimi dhe mandati në pozitë e nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues) dhe 99 (Dispozitat kalimtare) të Ligjit të kontestuar janë në kundërshtim, ndër tjerash, me nenet 3 [Barazia para Ligjit], 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit], 7 [Vlerat], 16 [Epërsia e Kushtetutës], 19 [Zbatimi i së Drejtës Ndërkombëtare], 46 [Mbrotja e Pronës] dhe 101 [Shërbimi Civil] të Kushtetutës. Në esencë, parashtruesit e kërkesës pretendojnë që Ligji i kontestuar (i) cenon parimet kushtetuese që ndërlidhen me shërbimin civil/administratën publike, me theks në pavarësinë e institucioneve të pavarura kushtetuese, përmes ndërhyrjes dhe mbikëqyrjes së pushtetit ekzekutiv; dhe (ii) cenon të drejtat dhe liritë themelore të zyrtarëve publikë, me theks, në kategorinë e ulët dhe të mesme drejtuese, ndër tjerash, përmes shndërrimit të pozitave të kësaj kategorie zyrtarësh nga mandati i përhershëm në të përkohshëm, përfshirë me efekt prapaveprues në të drejtat e tyre të fituara, duke rezultuar kështu, ndër tjerash, edhe në mungesë të stabilitetit dhe ndërhyrjeve politike në administratën publike, në kundërshtim edhe me detyrimet e Republikës së Kosovës përkitazi me reformën në administratë publike përmes

zakonom” i ispostavilo se da ima “legitiman cilj”, u okolnostima konkretnog slučaja nije ispunjen kriterijum “srazmernosti”: - *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa usvajanjem Zakona br. 08/L-197 o javnim službenicima, koju je Skupština odlukom [br. 08-V-449] razmotrila po ubrzanom postupku u skladu sa članom 123. (Odstupanje od proceduralnih rokova) Poslovnika Skupštine, tako da je nakon usvajanja u nadležnim komisijama (osim Komisije za budžet i finansije), dana 22. decembra 2022. godine, Skupština usvojila zakon koji osporavaju podnosioci zahteva.

Žalba podnosioca zahteva

U presudi se prvo pojašnjava da podnosioci zahteva, u suštini, navode da (i) je postupak koji je vođen za usvajanje osporenog zakona u suprotnosti sa članovima 77. i 78. Ustava; i (ii) da su članovi: 9. (Opšti kriterijumi za prijem na dužnost javnog/e službenika/ce), 12. (Vlada Republike Kosovo), 46. (Imenovanje i mandat na radna mesta niže i srednje rukovodeće kategorije) i 99. (Prelazne odredbe) osporenog zakona u suprotnosti, između ostalog, sa članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 4. [Oblik vladanja i podela vlasti], 7. [Vrednosti], 16. [Premoć Ustava], 19. [Sprovođenje međunarodnog prava], 46. [Zaštita imovine] i 101. [Civilna služba] Ustava. U suštini, podnosioci zahteva navode da osporeni zakon (i) krši ustavna načela koja se odnose na državnu službu/javnu upravu, sa akcentom na nezavisnost nezavisnih ustavnih institucija kroz intervenciju i nadzor izvršne vlasti; i (ii) krši osnovna prava i slobode javnih službenika, sa naglaskom, u kategoriji nižeg i srednjeg rukovodećeg nivoa, između ostalog, kroz pretvaranje položaja ove kategorije službenika sa stalnog na privremeni mandat, uključujući i retroaktivno dejstvo na njihova stečena prava, rezultirajući, između ostalog, čak i odsustvom stabilnosti i političkim mešanjem u državnoj službi, suprotno obavezama Republike Kosovo u vezi sa reformom javne uprave kroz ratifikaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

ratifikimit të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit. Pretendimet e parashtruesve të kërkesës, në parim, mbështeten edhe nga Avokati i Popullit, ndërsa kundër-argumentohen nga Kryeministri i Republikës së Kosovës dhe grupi parlamentar i Lëvizjes VETËVENDOSJE!. Të gjitha argumentet dhe kundër-argumentet e palëve para Gjykatës janë të reflektuara detajisht në Aktgjykimin e Gjykatës.

Gjetjet e Gjykatës

Në Aktgjykimin e Gjykatës, parimet e lartcekura, janë aplikuar në shqyrtimin e secilit nen të vlerësuar të Ligjit të kontestuar. Thënë këtë dhe për qëllime të kësaj përmbledhjeje, Gjykata do të sqarojë të gjeturat dhe konstatimet kryesore përkitazi me Ligjin e kontestuar, përkatësisht: (i) procedurën e ndjekur nga Kuvendi për miratimin e Ligjit të kontestuar; (ii) pavarësinë e institucioneve të pavarura kushtetuese në raport me kompetencën mbikëqyrëse të Qeverisë; (iii) përcaktimin e mandateve të kufizuara lidhur me pozitën e nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues në administratën publike; (iv) efektin e kufizimit të mandateve ndaj zyrtarëve publikë që aktualisht ushtrojnë funksione të nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues në administratën publike; (v) të drejtat dhe detyrimet e zyrtarëve publikë që vendosen në “*Listat e Pritjes*” të administratës publike; (vi) “*përshtatshmërinë*” si kriter për t’u pranuar në detyrën e zyrtarit publik në administratën publike; dhe (vii) garancitë dhe të drejtat kushtetuese për mjet juridik efektiv dhe mbrojtje gjyqësore të të drejtave të zyrtarëve/nëpunësve të administratës publike.

- *procedura e ndjekur nga Kuvendi për miratimin e Ligjit të kontestuar*

Aktgjykimi fillimisht sqaron që, parashtruesit e kërkesës pretendojnë se procedura e ndjekur për miratimin e Ligjit të kontestuar është në kundërshtim me nenet 77 dhe 78 të Kushtetutës dhe me Rregulloren e Kuvendit, duke vënë theks, ndër tjerash, në faktin që i njëjti, është miratuar në Kuvend pa u shqyrtuar në komisione të përhershme, përkatësisht, “*është miratuar pa u shqyrtuar fare në Komisionin e Përhershëm për Buxhet, Punë dhe Transfere*

Navode podnosilaca zahteva, u principu, podržava i ombudsman, dok ih protivargumentuju premijer Republike Kosovo i poslanička grupa Lëvizja VETËVENDOSJE!. Svi argumenti i protivargumenti strana pred Sudom su detaljno prikazani u presudi Suda.

Nalazi Suda

U presudi Suda, gore navedena načela su primenjena u razmatranju svakog ocenjenog člana osporenog zakona. Imajući to u vidu, a za potrebe ovog sažetka, Sud će razjasniti glavne zaključke i nalaze u vezi sa osporenim zakonom, a to su: (i) postupak koji je sprovela Skupština za usvajanje osporenog zakona; (ii) nezavisnost nezavisnih ustavnih institucija u odnosu na nadzornu nadležnost Vlade; (iii) utvrđivanje ograničenih mandata koji se odnose na niže i srednje rukovodeće pozicije u javnoj upravi; (iv) efekat ograničenja mandata na javne službenike koji trenutno obavljaju funkcije nižeg i srednjeg rukovodećeg nivoa u javnoj upravi; (v) prava i obaveze javnih službenika koji su stavljeni na „liste čekanja“ javne uprave; (vi) „podobnost“ kao kriterijum za prijem na dužnost javnog službenika u javnoj upravi; i (vii) ustavne garancije i prava za delotvorno pravno sredstva i sudsku zaštitu prava službenika/zaposlenih u javnoj upravi.

- *Postupak sproveden od strane Skupštine za usvajanje osporenog zakona*

U presudi se prvo pojašnjava da podnosioci zahteva navode da je postupak sproveden za usvajanje osporenog zakona u suprotnosti sa članovima 77. i 78. Ustava i Poslovníkom Skupštine, stavljajući akcenat, između ostalog, na činjenicu da je isti usvojen u Skupštinu bez razmatranja u stalnim komisijama, odnosno „*usvojen je, a da nije uopšte ispitan u Stalnoj komisiji za budžet, rad i transfere i Komisiji za prava i interese zajednica i povrata*“.

Prilikom ocene ovog navoda, presuda najpre pojašnjava da je osporeni zakon razmotren u Skupštini u skladu sa odlukom [br. 08-V-449] Skupštine od 15. decembra 2022. godine donete na osnovu člana 123. (Odstupanje od

dhe Komisionin për të Drejtat dhe Interesat e Komuniteteve dhe Kthim”.

Në vlerësimin e këtij pretendimi, Aktgjykimi fillimisht sqaron që Ligji i kontestuar është shqyrtuar në Kuvend sipas Vendimit [Nr.08-V-449] të Kuvendit të 15 dhjetorit 2022, të nxjerrë bazuar në nenin 123 (Shmangia nga afatet procedurale) të Rregullores së Kuvendit për shmangie nga afatet procedurale, dhe përmes këtij vendimi, është kërkuar nga komisionet e përhershme që komentet përkatëse, t’ia dorëzojnë Komisionit funksional për Administratë Publike, Pushtet Lokal, Media dhe Zhvillim Rajonal, deri në afatin e përcaktuar përmes vendimit të lartcekur. Po ashtu, bazuar në shkresat e lëndës, rezulton që Komisioni për të Drejtat dhe Interesat e Komuniteteve, ka dorëzuar kontributin përkatës, ndërsa ky nuk është rasti edhe me Komisionin për Buxhet, Punë dhe Transfere. Në kontekstin e lartcekur dhe duke marrë parasysh, (i) përmbajtjen e nenit 77 të Kushtetutës, për aq sa është relevante për rrethanat e rastit, e cila saktëson kompetencën e Kuvendit për të emëruar komisionet e përhershme dhe funksionale, ndërsa delegon përcaktimin e procedurave respektive në nivel të Rregullores së Kuvendit; dhe (ii) përmbajtjen e nenit 78 të Kushtetutës lidhur me Komisionin për të Drejtat dhe Interesat e Komuniteteve – i vetmi komision procedura përkitazi me të cilin është e përcaktuar në Kushtetutë, që saktëson se pas kërkesës të anëtarit të Kryesisë së Kuvendit dhe vendimmarrjes së komisionit të lartcekur, i njëjti ka afat deri në dy (2) javë për të bërë rekomandime në lidhje me ligjin e propozuar, por meqenëse në rrethanat e rastit konkret, ky komision, ka dorëzuar komentet përkatëse në komisionin funksional, atëherë Gjykata duhet të konstatojë që procedura përkitazi me nxjerrjen e Ligjit të kontestuar, nuk është argumentuar të jetë në kundërshtim me nenet e lartcekura të Kushtetutës. Thënë këtë, dhe në kontekst të përdorimit të nenit 123 të Rregullores, përkatësisht shmangies nga afatet procedurale nga ana e Kuvendit përgjatë procesit ligjvënës, Gjykata vë në pah dy çështje: (i) përcaktimin e vet Kuvendit, përmes miratimit të neneve 85 (Procedura e përshpejtuar e shqyrtimit të projektligjeve) dhe 86 (Procedura e urgjente për shqyrtimin e projektligjit) të Rregullores së

proceduralnih rokova) Poslovnika Skupštine za odstupanje od proceduralnih rokova, i ovom odlukom se od stalnih komisija tražilo da dostave relevantne komentare funkcionalnoj komisiji za javnu administraciju, lokalnu samoupravu, medije i regionalni razvoj, do roka utvrđenog gore navedenom odlukom. Takođe, na osnovu spisa predmeta proizilazi da je Komisija za prava, interese zajednica i povratak na vreme dostavila relevantan doprinos, dok to nije slučaj i sa Komisijom za budžet, rad i transfere. U gore navedenom kontekstu i uzimajući u obzir (i) sadržaj člana 77. Ustava, u meri u kojoj je relevantan za okolnosti slučaja, koji precizira nadležnost Skupštine da imenuje stalne i funkcionalne komisije, a utvrđivanje odgovarajućih procedura delegira na nivou Poslovnika Skupštine; i (ii) sadržaj člana 78. Ustava koji se odnosi na Komisiju za prava i interese zajednica, jedinu komisiju u odnosu na koju je postupak utvrđen Ustavom, a koji precizira da nakon zahteva člana Predsedništva Skupštine i odlučivanja od strane navedene komisije, ista ima rok do dve (2) nedelje za davanje preporuka u vezi sa predloženim zakonom, ali pošto je, u okolnostima konkretnog slučaja, ova komisija dostavila relevantne komentare funkcionalnoj komisiji, onda Sud mora da utvrdi da postupak u vezi sa donošenjem osporenog zakona, nije argumentovano da je u suprotnosti sa gore navedenim članovima Ustava. Prema tome, i u kontekstu upotrebe člana 123. Uredbe, odnosno odstupanje od proceduralnih rokova, od strane Skupštine tokom procesa donošenja zakona, Sud ističe dva pitanja (i) utvrđivanje od same Skupštine kroz usvajanje članova 85 (Ubrzani postupak razmatranja nacarta zakona) i 86 (Hitan postupak za razmatranje nacarta zakona) svog Poslovnika o radu, tako da ubrzanom i/ili hitnom postupku za razmatranje nacarta zakona podležu samo nacrti zakona koji se odnose na nacionalnu bezbednost, javno zdravlje, budžet i finansijska pitanja ili preduzimanje mera za vanredno stanje prema članu 131. [Vanredno stanje] Ustava, dok osporeni Zakon očigledno ne spada u ovim kategorijama; i (ii) utvrđivanje od strane Skupštine da kroz član 123. svog Poslovnika, omogućujući odstupanje od

punës së tij, që procedurës së përsheptuar dhe/ose urgjente të shqyrtimit të projektligjeve t'i nënshtrohen vetëm projektligjet që ndërlidhen me sigurinë kombëtare, shëndetin publik, çështjet buxhetore dhe financiare, ose marrjen e masave për gjendjen e jashtëzakonshme sipas nenit 131 [Gjendja e Jashtëzakonshme] të Kushtetutës, ndërsa Ligji i kontestuar qartazi nuk përkon me këto kategori; dhe (ii) përcaktimin e Kuvendit që përmes nenit 123 të Rregullores së tij, të mundësojë shmangien e afateve procedurale të përcaktuara me Rregulloren e punës, me shumicë më të ulët se ajo që kërkohet për miratimin e Rregullores së punës, përkatësisht dy të tretat (2/3) e të gjithë deputetëve, përcaktuar sipas nenit 76 [Rregullorja e Punës] të Kushtetutës. Aktgjykimi, në kontekstin e lartcekur, sqaron që para Gjykatës nuk është kontestuar përputhshmëria me Kushtetutën e nenit 123 të Rregullores së punës, megjithatë, rikujton që ushtrimi i pushtetit legjislativ është funksioni primar dhe më thelbësor i Kuvendit të Republikës së Kosovës, siç është përcaktuar në nenet 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit], 63 [Parimet e Përgjithshme] dhe 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës dhe se këtë funksion, sipas nenit 74 [Ushtrimi i Funksionit] të Kushtetutës, përfaqësuesit e popullit janë të detyruar ta ushtrojnë në pajtim me Kushtetutë, ligjet dhe rregullat e procedurës së Kuvendit.

- *lidhur me pavarësinë e institucioneve të pavarura kushtetuese në raport me kompetencën mbikëqyrëse të Qeverisë*

Në kontekst të pretendimeve të parashtruesve të kërkesës për cenimin e pavarësisë së institucioneve të pavarura kushtetuese përmes nenit 12 të Ligjit të kontestuar, Aktgjykimi fillimisht sqaron që kjo dispozitë duhet të interpretohet ndërlidhur me nenin 13 (Ministria përgjegjëse për administratë publike) të tij, i cili saktëson mënyrën e zbatimit të nenit 12, si dhe ndërlidhur me nenin 104 (Shfuqizimi) të tij, i cili shfuqizon çdo dispozitë të ligjeve tjera që është në kundërshtim me Ligjin e kontestuar. Aktgjykimi në këtë aspekt, ndër tjerash, sqaron që (i) sipas nenit 12 të Ligjit të kontestuar, Qeveria e Republikës së Kosovës miraton dhe

proceduralnih rokova utvrđenih Poslovníkom o radu, sa većinom manjom od one potrebne za njeno usvajanje, odnosno dve trećine (2/3) svih poslanika prema članu 76. [Poslovník o radu] Ustava. Presudom se, u navedenom kontekstu, pojašnjava da pred Sudom nije osporena saglasnost člana 123. Poslovnika o radu sa Ustavom, međutim, podseća da je vršenje zakonodavne vlasti primarna i najbitnija funkcija Skupštine Republike Kosovo kako je utvrđeno u članovima 4. [Oblik vladanja i podela vlasti], 63. [Osnovne odredbe] i 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava i da su prema članu 74. [Vršenje funkcije] Ustava, predstavnici naroda dužni da vrše ovu funkciju, u skladu sa Ustavom, zakonima i Poslovníkom Skupštine. S obzirom na to, presuda pojašnjava da pred Sudom nije osporena odluka Skupštine od 15. decembra 2022. godine za odstupanje od proceduralnih rokova iz člana 123. Poslovnika Skupštine niti ustavnost gore navedene odredbe, i kao posledica toga, uzimajući u obzir, između ostalog, da (i) član 77. Ustava, u meri u kojoj je to relevantno za okolnosti slučaja, utvrđuje nadležnost Skupštine da imenuje stalne i funkcionalne komisije i da su procedure u vezi sa istim delegirane u Poslovníku Skupštine; i (ii) član 78. Ustava, koji, između ostalog, utvrđuje da nakon zahteva bilo kog člana predsedništva Skupštine i odlučivanja Komisije za prava, interese zajednica i povrata ista ima rok do dve (2) nedelje za davanje preporuka u vezi sa predloženim zakonom, ali da je, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, ova komisija, kao jedina u vezi sa kojom je postupak preciziran Ustavom, dostavila relevantne komentare funkcionalnoj komisiji, stoga Sud mora utvrditi da postupak u vezi sa donošenjem osporenog zakona nije argumentovan da je u suprotnosti sa gore navedenim članovima Ustava.

- *Što se tiče nezavisnosti nezavisnih ustavnih institucija u odnosu na nadzornu nadležnost Vlade*

U kontekstu navoda podnosilaca zahteva o povredi nezavisnosti nezavisnih ustavnih institucija kroz član 12 osporenog zakona, presuda prvo pojašnjava da se isti mora tumačiti

koordinon politikat e përgjithshme shtetërore për punësimin e zyrtares/it publik, si dhe *“mbikëqyr implementimin e tyre”*; (ii) sipas nenit 13 të Ligjit të kontestuar, Ministria përgjegjëse për administratë publike, përkatësisht Ministria e Punëve të Brendshme, ndër tjerash, është përgjegjëse për mbikëqyrjen e zbatimit të politikave dhe legjislacionit për zyrtarët publikë në institucionet e administratës shtetërore, merr nga institucionet e Republikës së Kosovës çdo informacion të nevojshëm në fushën e marrëdhënies së punës dhe është i vetmi institucion shtetëror që ka kompetencë për të ofruar shpjegime lidhur me rregullimet e Ligjit të kontestuar; ndërsa (iii) sipas nenit 104 të Ligjit të kontestuar, me hyrjen në fuqi të tij, *“shfuqizohet çdo dispozitë tjetër në kundërshtim me këtë ligj”*. Në vlerësimin e kushtetutshmërisë së dispozitave të lartcekura të Ligjit të kontestuar, Aktgjykimi, duke shtjelluar parimet kushtetuese të ndarjes dhe balancimit të pushteteve dhe atyre të përcaktuara përmes praktikës së saj të konsoliduar gjyqësore në kontekst të institucioneve të pavarura kushtetuese, përfshirë ato lidhur me Këshillin e Pavarur Mbikëqyrës për shërbimin civil të Kosovës, vë theks në dy çështje thelbësore: (i) pavarësinë e institucioneve të pavarura kushtetuese të përcaktuara me Kushtetutë, përfshirë atë të Agjencive të Pavarura të themeluara nga Kuvendi sipas përcaktimeve të nenit 142 [Agjencitë e Pavarura] të Kushtetutës; dhe (ii) funksionin kushtetues të Këshillit të Pavarur Mbikëqyrës për shërbimin civil të Kosovës, sipas përcaktimeve të nenit 101 [Shërbimi Civil] të Kushtetutës. Përkritazi me çështjen e parë, Aktgjykimi sqaron që bazuar në Ligjin e kontestuar, i njëjti aplikohet përkritazi me nëpunësit e institucioneve të përcaktuara në kapitujt IV, V, VII, VIII dhe XII të Kushtetutës, lidhur me Kuvendin, Presidencën, Sistemin e Drejtësisë, Gjykatën Kushtetuese dhe Institucionet e Pavarura të përcaktuara me Kushtetutë, për aq sa *“nuk cenon pavarësinë e tyre funksionale dhe organizative të garantuar me Kushtetutë”*. Për më tepër, Ligji i kontestuar, kategorizon nëpunësit e institucioneve të lartcekura si *“nëpunës civil me status të veçantë”*, rregullimi i marrëdhënies së punës të të cilëve, bëhet me ligj dhe akte të veçanta, nën

u vezi sa njegovim članom 13. (Ministarstvo nadležno za javnu upravu), kojim se precizira način primene člana 12 kao i u vezi njgovog člana 104. (Ukidanje), koji stavlja van snage bilo koju odredbu drugih zakona koja je u suprotnosti sa osporenim zakonom. Presuda u ovom aspektu, između ostalog, pojašnjava da (i) prema članu 12. osporenog zakona, Vlada Republike Kosovo usvaja i koordinira opšte državne politike za zapošljavanje javnih službenika/ca i *„nadgleda njihovo sprovođenje”*; (ii) prema članu 13. osporenog zakona, ministarstvo nadležno za javnu upravu, odnosno Ministarstvo unutrašnjih poslova je, između ostalih, nadležno da nadgleda sprovođenje politika i zakonodavstva za javne službenike/ce u institucijama državne uprave, dobija od institucija Republike Kosovo sve potrebne informacije u oblasti radnih odnosa i jedina je državna institucija koja ima nadležnost da daje objašnjenja u vezi sa uređenjima osporenog zakona; dok se (iii) prema članu 104. osporenog zakona, *“stupanjem na snagu ovog zakona ukidaju sve odredbe koje su u suprotnosti sa ovim zakonom”*. U ocenjivanju ustavnosti gore navedenih odredaba osporenog zakona, presuda, razrađujući ustavna načela podele i balansa vlasti i ona utvrđena svojom konsolidovanom sudskom praksom u kontekstu nezavisnih ustavnih institucija, uključujući i onaj u pogledu Nezavisnog nadzornog odbora za civilnu službu Kosova, naglašava dva suštinska pitanja: (i) nezavisnost nezavisnih ustavnih institucija definisanih Ustavom, uključujući nezavisne agencije koje osniva Skupština u skladu sa odredbama člana 142. [Nezavisne agencije] Ustava; i (ii) ustavnu funkciju Nezavisnog nadzornog odbora za civilnu službu Kosova u skladu sa odredbama člana 101. [Civilna služba] Ustava. U pogledu prvog pitanja, u presudi je pojašnjeno da se na osnovu osporenog zakona isto odnosi i na zaposlene u institucijama definisanim u poglavljima IV, V, VII, VIII i XII Ustava u vezi sa Skupštinom, predsedništvom, pravosudnim sistemom, Ustavnim sudom i nezavisnim institucijama utvrđenim Ustavom, u meri u kojoj se *„ne zadire u njihovu Ustavom zagaranovanu funkcionalnu i organizacionu*

kushtëzimin e fushëveprimit të lejuar nga vet Ligji i kontestuar, por edhe nën mbrojtjen e parimit të pavarësisë së garantuar kushtetuese. Sipas sqarimeve të Aktgjykimit, në parim, një rregullim i tillë, nuk bie ndesh me parimet kushtetuese të balancimit dhe ndarjes së pushteteve të përcaktuara në nenin 4 të Kushtetutës dhe parimeve respektive të shtjelluara përmes Aktgjykimeve të Gjykatës. Thënë këtë, sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, ky nuk është rasti lidhur me kategorinë e Agjencive të Pavarura të përcaktuara në nenin 142 të Kushtetutës dhe të cilave, Ligji i kontestuar nuk u garanton pavarësinë edhe autonominë e nevojshme kushtetuese, posaçërisht duke marrë parasysh që bazuar në nenin 104 të Ligjit të kontestuar, shfuqizohen edhe të gjitha dispozitat e ligjeve të miratuara nga Kuvendi përkitazi me Agjencitë e Pavarura, e që janë në kundërshtim me Ligjin e kontestuar. Aktgjykimi tutje sqaron se përderisa sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, Agjencitë e Pavarura të themeluara sipas nenit 142 të Kushtetutës, jodetyrimisht gëzojnë nivelin e njëjtë të pavarësisë kushtetuese sikurse institucionet e listuara specifikisht në kapitullin XII të Kushtetutës, megjithatë, bazuar në këtë fundit, është e qartë që të njëjtat nuk i nënshtrohen kontrollit dhe mbikëqyrjes së pushtetit ekzekutiv, por mbikëqyrjes nga Kuvendi, bazuar në ligjet respektive që i njëjti miraton sipas nenit 142 të Kushtetutës. Për më tepër, Aktgjykimi gjithashtu thekson që Ligji i kontestuar statusin e *“nëpunësit civil me status të veçantë”* e përcakton edhe për një pjesë të vet pushtetit ekzekutiv, përfshirë nëpunësit e vet Ministrisë përgjegjëse për administratën publike, përkatësisht Ministrisë së Punëve të Brendshme, ndërsa përjashtimi nga ky status i nëpunësve të Agjencive të Pavarura të përcaktuara në nenin 142 të Kushtetutës, nuk rezulton as të ketë ndjekur një qëllim legjitim dhe/ose të jetë proporcional. Për më tepër dhe përkitazi me çështjen e dytë, Aktgjykimi thekson që kompetenca mbikëqyrëse lidhur me respektimin e rregullave dhe parimeve që rregullojnë shërbimin civil, përmes nenit 101 të Kushtetutës, i është përcaktuar Këshillit të Pavarur Mbikëqyrës për shërbimin civil të Kosovës. Pavarësia kushtetuese dhe funksioni i këtij institucioni është shtjelluar nga Gjykata

nezavisnost“. Štaviše, osporeni zakon kategoriše zaposlene u gore navedenim institucijama kao *„državni/a službenik/ca sa posebnim statusom“*, čiji je radni odnos uređen zakonom i posebnim aktima, pod uslovom obima koji dozvoljava sam osporeni zakona, ali i pod zaštitom načela ustavom zagarantovane nezavisnosti. Prema pojašnjenju presude, u načelu, ovakvo regulisanje nije u suprotnosti sa ustavnim načelima balansa i podela vlasti definisanim članom 4. Ustava i relevantnim načelima razrađenim u presudama Suda. Rekavši to, prema pojašnjenjima datim u presudi, to nije slučaj u pogledu kategorije nezavisnih agencija definisanih u članu 142. Ustava i kojima osporeni zakon ne garantuje potrebnu ustavnu nezavisnost i samostalnost, posebno ako se ima u vidu da se na osnovu člana 104. osporenog zakona, stavljaju van snage i sve odredbe zakona usvojenih od strane Skupštine u vezi sa nezavisnim agencijama, koje su u suprotnosti sa osporenim Zakonom. Presuda dalje pojašnjava da, iako prema sudskoj praksi Suda, nezavisne agencije osnovane na osnovu člana 142. Ustava ne uživaju nužno isti nivo ustavne nezavisnosti kao institucije koje su posebno navedene u Poglavlju XII Ustava, međutim, na osnovu ovog poslednje navedenog, jasno je da iste ne podležu kontroli i nadzoru izvršne vlasti, već nadzoru od strane Skupštine na osnovu odgovarajućih zakona koje ona usvaja u skladu sa članom 142. Ustava. Pored toga, u presudi se takođe ističe da je osporenim zakonom definisan status *„civilnog službenika sa posebnim statusom”* i za deo same izvršne vlasti, uključujući i službenike samog ministarstva nadležnog za javnu upravu, odnosno Ministarstva unutrašnjih poslova, dok izuzeće od ovog statusa službenika nezavisnih agencija definisanih u članu 142. Ustava, ne rezultira čak ni da je sledilo ostvarivanju legitimnog i/ili proporcionalnog cilja. Štaviše, a u vezi sa drugim pitanjem, u presudi se ističe da je nadzorna nadležnost u vezi sa poštovanjem pravila i principa koji regulišu državnu službu članom 101. Ustava utvrđena Nezavisnom nadzornom odborom za civilnu službu Kosova. Ustavnu nezavisnost i funkciju ove institucije je Sud razradio nizom presuda, na osnovu kojih je, između ostalog, pojašnjeno

përmes një numri Aktgjyimesh, bazuar në të cilat, ndër tjerash, është sqaruar që pikërisht me qëllimin e sigurimit të një shërbimi civil dhe/ose administrate publike të paanshme, të pavarur dhe profesionale, Kushtetuta ka përcaktuar një institucion kushtetues të veçantë dhe të pavarur nga pushteti ekzekutiv me kompetencën e mbikëqyrjes së rregullave dhe parimeve që rregullojnë shërbimin civil të Republikës së Kosovës. Aktgjykimi, më tej, sqaron që (i) kompetenca mbikëqyrëse e Këshillit të Pavarur Mbikëqyrës, e përcaktuar me Kushtetutë, nuk mund të cenohet dhe as përvetësohet nga pushteti ekzekutiv përmes akteve me hierarki më të ulët të normave, përkatësisht ligjit; për më tepër që (ii) kompetencat mbikëqyrëse të Qeverisë, të saktësuara përmes nenit 12 dhe 13 të Ligjit të kontestuar, janë qartësisht edhe kompetenca të Këshillit të Pavarur Mbikëqyrës bazuar në Ligjin Nr.06/L-048 për Këshillin e Pavarur Mbikëqyrës, dhe të cilat cenohen edhe përmes paragrafit 2 të nenit 104 të Ligjit të kontestuar, sipas të cilit çdo dispozitë në kundërshtim me Ligjin e kontestuar shfuqizohet me hyrjen në fuqi të tij. Aktgjykimi sqaron që leximi i përbashkët i neneve 12, 13 dhe 104 të Ligjit të kontestuar, përmes të cilave Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës esencialisht zhvishet nga funksionet kushtetuese, e të cilat përvetësohen nga Qeveria, rezultojnë në kundërshtim me nenet 4 dhe 101 të Kushtetutës, respektivisht.

- *lidhur me përcaktimin e mandateve të kufizuara për pozitat e nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues në administratën publike – efekti në të drejta pas hyrjes në fuqi të ligjit të kontestuar*

Në kontekst të pretendimeve të parashtruesve të kërkesës për cenimin e parimeve kushtetuese përkritazi me shërbimin civil, ndër tjerash, si rezultat i përcaktimit të mandateve të kufizuara lidhur me pozitat e nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues në administratën publike, Aktgjykimi fillimisht sqaron që sipas nenit 46 të Ligjit të kontestuar, kategoria e pozitave të nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues në administratën publike, do t'i nënshtrohet mandateve të kufizuara, përkatësisht mandatit katër (4)

da upravo u cilju obezbeđivanja nepristrasne, nezavisne i profesionalne državne službe i/ili javne uprave, Ustav je predvideo posebnu ustavnu instituciju i nezavisnu od izvršne vlasti sa nadležnošću za nadgledanje pravila i principa koji regulišu državnu službu Republike Kosovo. U presudi se dalje pojašnjava da (i) nadzorna nadležnost Nezavisnog nadzornog odbora definisana Ustavom ne može biti povređena niti prisvojena od strane izvršne vlasti kroz akte niže hijerarhije normi, odnosno zakonom, utoliko više da (ii) nadzorne nadležnosti Vlade precizirane članom 12. i 13. osporenog zakona očigledno jesu i nadležnosti Nezavisnog nadzornog odbora na osnovu Zakona br. 06/L-048 o Nezavisnom nadzornom odboru, i koje se povređuju i kroz stav 2. člana 104. osporenog zakona, prema kome se svaka odredba koja je u suprotnosti sa osporenim zakonom ukida njegovim stupanjem na snagu U presudi se pojašnjava da zajedničko čitanje članova 12, 13 i 104 osporenog zakona, kojima se Nezavisnom nadzornom odboru suštinski oduzimaju ustavne funkcije, a koje prisvaja Vlada, rezultira u suprotnosti sa članovima 4. i 101. Ustava.

- *Što se tiče određivanja ograničenih mandata za niže i srednje rukovodeće pozicije u javnoj upravi-efekat na prava nakon stupanja na snagu osporenog Zakona*

U kontekstu tvrdnji podnosilaca zahteva o povredi ustavnih principa u pogledu državne službe, između ostalog, kao rezultat definisanja ograničenih mandata vezanih za rukovodeće pozicije nižeg i srednjeg nivoa u državnoj upravi, presudom se prvo pojašnjava da će prema članu 46. osporenog zakona, kategorija nižih i srednjih rukovodećih pozicija u javnoj upravi, biti predmet ograničenih mandata, odnosno četvorogodišnjeg mandata sa mogućnošću produženja za isti mandat pod uslovima definisanim zakonom. Sud, razrađujući i uzimajući u obzir osnovne ustavne principe u pogledu vladavine prava, pravne sigurnosti i hijerarhije normi, kao i doprinos ustavnih sudova i/ili odgovarajućih ekvivalenata država članica Venecijanske komisije,

vjeçar, me mundësi vazhdimi edhe për një mandat të njëjtë, nën kushtet e përcaktuara me ligj. Gjykata, duke shtjelluar dhe marrë parasysh parimet themelore kushtetuese përkritazi me sundimin e ligjit, sigurinë juridike dhe hierarkinë e normave, si dhe kontributin e gjykatave kushtetuese dhe/ose ekuivalentëve përkatëse të shteteve anëtare të Forumit të Komisionit të Venecias, vlerësimin e saj, në kontekst të kushtetutshmërisë së nenit të lartcekur, në parim, e fokusoi në: (i) karakteristikat kushtetuese të shërbimit civil bazuar në nenin 101 të Kushtetutës; dhe (ii) detyrimet që burojnë nga Marrëveshja e Stabilizim Asociimit në kontekst të shërbimit civil/administratës shtetërore, e cila si marrëveshje ndërkombëtare e ratifikuar nga Kuvendi i Republikës, bazuar në paragrafin 2 të nenit 19 [Zbatimi i së Drejtës Ndërkombëtare] të Kushtetutës, ka epërsi ndaj ligjeve në rendin juridik të Republikës së Kosovës. Në kontekstin e lartcekur, Aktgjykimi sqaron që neni 101 i Kushtetutës, përtej (i) kriterit që shërbimi civil duhet të pasqyrojë shumëllojshmërinë e popullit të Kosovës dhe të marrë në konsideratë parimin e barazisë gjinore; dhe (ii) përcaktimit që duhet të formohet Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës për shërbimin civil, që siguron zbatimin e normave të shërbimit civil, nuk saktëson më tej çështjen e kategorizimit të zyrtarëve publikë dhe/ose kohëzgjatjen apo kufizimet lidhur me mandatet përkatëse. Aktgjykimi gjithashtu, ndër tjerash, sqaron që përmes Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit të ratifikuar nga Kuvendi në vitin 2015, Republika e Kosovës ka marrë përsipër edhe detyrimin e reformimit të administratës shtetërore në bashkëpunim me Bashkimin Evropian, sipas përcaktimeve të nenit 120 (Administrata publike) të marrëveshjes së lartcekur, i cili, ndër tjerash, i referohet edhe zhvillimit të karrierës në shërbimin publik, por nuk përcakton detyrime dhe/ose specifika në kontekst të kategorizimit të zyrtarëve publikë dhe/ose kohëzgjatjen e mandateve përkatëse. Për më tepër dhe në kontekst të të drejtave dhe lirive themelore dhe parimit të sigurisë juridike, Aktgjykimi thekson që të gjithë zyrtarët publikë që përzgjedhen/emërohen në pozitat e nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues në administratën publike në të ardhmen, përkatësisht pas hyrjes

svoju ocenu je, u kontekstu ustavnosti gore navedenog člana, u načelu, usmerio (i) na ustavne karakteristike državne službe na osnovu člana 101. Ustava; i (ii) obaveze koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u kontekstu javne službe/državne uprave i koji, kao međunarodni sporazum ratifikovan od strane Skupštine Republike na osnovu stava 2 člana 19 [Sprovođenje Međunarodnog Prava] Ustava, ima prednost nad zakonima u pravnom poretku Republike Kosovo. U gore pomenutom kontekstu, presuda pojašnjava da član 101. Ustava, osim (i) kriterijuma da državna služba mora odražavati raznolikost naroda Kosova i uzeti u obzir princip rodne ravnopravnosti; i (ii) određivanja da treba da se formira Nezavisni nadzorni odbor za civilnu službu koji obezbeđuje primenu normi državne službe, ne precizira dalje pitanje kategorizacije javnih službenika i/ili dužine trajanja ili ograničenja u vezi odgovarajućih mandata. U presudi se takođe, između ostalog, pojašnjava da je kroz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju koji je ratifikovala Skupština 2015. godine, Republika Kosovo preuzela obavezu da reformiše državnu upravu u saradnji sa Evropskom unijom, prema odredbama člana 120. (Javna uprava) navedenog sporazuma, koji se, između ostalog, odnosi i na razvoj karijere u javnoj službi, ali ne definiše obaveze i/ili specifičnosti u kontekstu kategorizacije javnih službenika i/ili trajanja odgovarajućih mandata. Štaviše, u kontekstu osnovnih prava i sloboda i principa pravne sigurnosti, u presudi se ističe da svi javni službenici koji budu izabrani/imenovani na niže i srednje rukovodeće pozicije u javnoj upravi u budućnosti, odnosno nakon stupanja na snagu osporenog zakona, imaju unapred potrebnu jasnoću i predvidljivost u kontekstu obaveza koje preuzimaju i prava koja stižu, uključujući ograničene mandate u javnoj upravi. Rekavši to, presuda takođe pojašnjava da na osnovu spisa koje su podnosioci zahteva podneli Sudu, proizilazi da su u Mišljenju Pravne kancelarije Evropske Unije i SIGMA, između ostalih, ukazali na nedostatke reforme u javnoj upravi. Štaviše, na osnovu priloga dostavljenih Sudu preko Foruma Veneci-

në fuqi të Ligjit të kontestuar, do të kenë paraprakisht qartësinë dhe parashikueshmërinë e nevojshme në kontekst të detyrimeve që ndërmarrin dhe të drejtave që fitojnë, përfshirë mandatet e kufizuara në administratën publike. Thënë kështu, Aktgjykimi gjithashtu sqaron që bazuar në shkresat e dorëzuara në Gjykatë nga parashtruesit e kërkesës, rezulton që Opinioni i Zyrës Ligjore të Bashkimit Evropian dhe SIGMA-s, ndër tjerash, kishte tërhequr vërejtjen për mangësitë e reformës së administratës publike. Për më tepër, bazuar në kontributet e dorëzuara në Gjykatë përmes Forumit të Komisionit të Venecias, rezulton që përderisa administratat publike të shteteve respektive, përjashtimisht, përcaktojnë pozita me mandate të kufizuara, në parim, asnjë prej tyre nuk ka ndërmarrë një reformë sipas të cilës pozitën me mandate të përhershme janë shndërruar në të përkohshme, duke afektuar edhe të drejtat e fituara të zyrtarëve të administratave respektive shtetërore. Megjithatë, Aktgjykimi thekson që bazuar në Kushtetutë, Kuvendi ushtron pushtetin legjislativ, ndërsa Gjykata Kushtetuese është përgjegjëse për interpretimin përfundimtar të Kushtetutës. Marrë parasysh kompetencat përkatëse të përcaktuara me Kushtetutë dhe parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve, bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës, kjo e fundit kufizohet vetëm në vlerësimin e përputhshmërisë së aktit të kontestuar me Kushtetutën dhe për aq sa e njëjta nuk është cenuar, nuk vlerëson edhe përshtatshmërinë e politikave publike të përcaktuara nga pushteti ekzekutiv dhe/ose legjislativ dhe të cilat reflektohen në ligjet e miratuara nga përfaqësuesit e popullit në Kuvend. Për pasojë dhe duke marrë parasysh që (i) neni 101 i Kushtetutës dhe neni 120 i Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit, nuk përmbajnë detyrime specifike në kontekst të kategorizimit dhe/ose mandateve të zyrtarëve publikë në administratën shtetërore; dhe (ii) përmes këtij neni afektohen zyrtarët publikë që emërohen/përzgjedhen në pozita të nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues pas hyrjes në fuqi të Ligjit të kontestuar, Gjykata, konstaton që neni 46 i Ligjit të kontestuar nuk është në kundërshtim me dispozitat e lartcekura të Kushtetutës.

janske komisije, proizilazi da iako javne uprave dotičnih država izuzetno definišu pozicije sa ograničenim mandatom, u principu, nijedna od njih nije preduzela reformu prema kojoj su pozicije sa stalnim mandatom promenjene na pozicije sa privremenim mandatima, utičući na stečena prava službenika odgovarajućih državnih uprava. Međutim, u presudi se naglašava da na osnovu Ustava, Skupština vrši zakonodavnu vlast, dok je Ustavni sud odgovoran za konačno tumačenje Ustava. Uzimajući u obzir relevantna Ustavom definisana ovlašćenja i načelo podele i balansa vlasti, na osnovu sudske prakse Suda, ovaj poslednji se ograničava samo na ocenu usaglašenosti osporenog akta sa Ustavom, i u meri u kojoj isti nije povređen, ne ocenjuje i usaglašenost javnih politika koje utvrđuje izvršna i/ili zakonodavna vlast i koje se ogledaju u zakonima koje usvajaju predstavnici naroda u Skupštini. Shodno tome, a imajući u vidu da (i) član 101. Ustava i član 120. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, ne sadrže specifične obaveze u kontekstu kategorizacije i/ili mandata javnih službenika u državnoj upravi; i (ii) da se ovim članom utiče na javne službenike koji se imenuju/biraju na niže i srednje rukovodeće pozicije nakon stupanja na snagu osporenog zakona, Sud utvrđuje da član 46. osporenog zakona nije u suprotnosti sa gore navedenim odredbama Ustava.

- *Što se tiče efekta ograničenja mandata za zvaničnike koji trenutno obavljaju rukovodeće funkcije nižeg i srednjeg nivoa u javnoj upravi – efekat na stečena prava nakon stupanja na snagu osporenog Zakona*

U kontekstu navoda podnosilaca zahteva u vezi sa retroaktivnim dejstvom osporenog zakona u odnosu na službenike koji trenutno rade na pozicijama nižeg i srednjeg rukovodećeg nivoa na neodređeno vreme i stečene na osnovu postojećih zakona za državnu službu/javne službenike i kao posledica povrede njihovih ustavnih prava, presuda prvo pojašnjava da član 99. osporenog zakona, između ostalog, propisuje

- *lidhur me efektin e kufizimit të mandateve për zyrtarët që aktualisht ushtrojnë funksione të nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues në administratën publike – efekti në të drejtat e fituara para hyrjes në fuqi të ligjit të kontestuar*

Në kontekst të pretendimeve të parashtruesve të kërkesës përkitazi me efektet prapavepruese të Ligjit të kontestuar lidhur me zyrtarët që aktualisht mbajnë pozita të nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues me mandate me afat të pacaktuar dhe të fituara bazuar në ligjet ekzistuese për shërbimin civil/zyrtarët publikë, për pasojë cenimin e të drejtave të tyre kushtetuese, Aktgjykimi fillimisht sqaron që neni 99 i Ligjit të kontestuar, ndër tjerash, përcakton që më së voni një (1) vit nga hyrja në fuqi, të gjitha pozitat e nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues, do t'i nënshtrohen konkursit të hapur dhe publik. Ligji i kontestuar përcakton që zyrtarët publikë që aktualisht mbajnë këto pozita, kanë të drejtë aplikimi në këto konkurse dhe në rast të mospërzgjedhjes, (i) do të sistemohen në pozita profesionale për të cilat plotësojnë kushtet, si dhe për periudhën katër (4) vjeçare vijuese, do të përfitojnë nga një pagë tranzitore sipas përcaktimeve të ligjit; ose (ii) do të sistemohen në “*Listën e Pritjes*” dhe mund të lirohen nga shërbimi civil nëse nuk mund të sistemohen në pozita profesionale. Aktgjykimi sqaron që kjo kategori zyrtarësh të administratës shtetërore janë emëruar në pozitat e ulëta dhe/ose të mesme drejtuese bazuar në ligjet në fuqi për shërbimin civil dhe/ose zyrtarët publikë, mbi bazën e të cilave kanë ndërmarrë detyrime dhe/ose fituar të drejta, përfshirë “*pritjet legjitime që mund të rezultojnë në pasuri*” bazuar në kontratat përkatëse me afat të pacaktuar, mënyra e ndryshimit dhe/ose ndërprerjes të të cilave, është qartësisht e saktësuar në ligjet e aplikueshme në fuqi. Për pasojë, vlerësimi i kushtetutshmërisë së nenit 99 të Ligjit të kontestuar, ngërthen edhe detyrimin e vlerësimit të përputhshmërisë me të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me Kushtetutë, me theks në nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës në lidhje me nenin 1 (E drejta në pronë) të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së. Në

da najkasnije 1 (godinu) od stupanja na snagu, sve pozicije nižeg i srednjeg rukovodećeg nivoa će biti podložne otvorenom i javnom konkursu, osporeni Zakon određuje da će javni službenici koji trenutno rade na tim pozicijama imati pravo da konkurišu na ovim konkursima i ako ne budu izabrani (i) biće premešteni na profesionalne pozicije za koje ispunjavaju uslove i na period od četiri (4) naredne godine dobijace prelaznu platu prema zakonu; ili (ii) će se naći na “*listi čekanja*” i mogu biti raspušteni od civilne službe ako ne budu premešteni na profesionalne pozicije. Presuda pojašnjava da je ova kategorija službenika državne uprave imenovana na niže i/ili srednje rukovodeće pozicije na osnovu zakona koji su na snazi za državnu službu i/ili javne službenike na osnovu kojih su preduzeli obaveze i/ili stekli prava, uključujući “*legitimna očekivanja koja mogu rezultirati bogatstvom*” na osnovu relevantnih ugovora na neodređeno vreme, čiji način promene i/ili raskida jasno preciziran u važećim zakonima. Kao posledica toga, ocena ustavnosti člana 99. osporenog zakona uključuje i obavezu ocene usaglašenosti sa osnovnim pravima i slobodama zagaranovanim Ustavom sa akcentom na član 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1 EKLJP-a. U kontekstu prava zagaranovanih gore navedenim članovima, nakon razrade opštih načela u vezi sa pravnom sigurnošću i stečenim pravim, kao i na osnovu sudske prakse ESLJP-a, presuda pojašnjava da ova prava nisu apsolutna i mogu da budu predmet ograničenja/uplitanja na osnovu člana 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava, samo u meri u kojoj je ograničenje/uplitanje u relevantno pravo (i) “*propisano zakonom*”; (ii) “*sledi legitimni cilj*”; i (iii) u “*razumnoj je srazmeri sa svrhom koja se želi postići*”. Presuda dalje pojašnjava da u okolnostima člana 99 osporenog zakona nije sporno da ima ograničenja/uplitanja u prava i osnovne slobode trenutnih službenika javne uprave i koji vrše rukovodeće pozicije nižeg i srednjeg nivoa, između ostalog, jer primena ovog člana može rezultirati ne samo gubitkom funkcija koje vrše, već i radnog odnosa, jer na osnovu odredaba osporenog

kontekst të të drejtave të garantuara përmes neneve të lartcekura, pas shtjellimit të parimeve të përgjithshme përkitazi me parimin e sigurisë juridike dhe të drejtave të fituara, përfshirë bazuar në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, Aktgjykimi sqaron që këto të drejta nuk janë absolute dhe mund t'i nënshtrohen kufizimeve/ndërrhyrjes bazuar në nenin 55 [Kufizimi i të Drejtave dhe Lirive Themelore] të Kushtetutës, vetëm për aq sa kufizimi/ndërrhyrja në të drejtën përkatëse është (i) e “*përcaktuar me ligj*”; (ii) “*ndjek një qëllim legjitim*”; dhe (iii) është “*në proporcion të arsyeshëm me qëllimin që kërkohet të arrihet*”. Aktgjykimi tutje sqaron që në rrethanat e nenit 99 të Ligjit të kontestuar, nuk është kontestuese që ka kufizim/ndërrhyrje të të drejtave dhe lirive themelore të zyrtarëve aktualë të administratës shtetërore të cilët ushtrojnë detyra të nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues, ndër tjerash, sepse zbatimi i këtij neni, mund të rezultojë jo vetëm në humbjen e funksioneve që ushtrojnë, por edhe të marrëdhënies së punës, sepse bazuar në dispozitat e Ligjit të kontestuar (i) kategoria e zyrtarëve të lartcekur, nëse nuk rizgjedhen në pozitat që kanë fituar bazuar në ligjin në fuqi, mund të sistemohen në pozita profesionale me pagë më të ulët ose të vendosen në “*Listën e Pritjes*”, e cila mund të rezultojë me lirimin nga shërbimi civil; (ii) çdo refuzim për t'u sistemuar në pozitën profesionale të ofruar apo edhe refuzimi për t'u vendosur në “*Listën e Pritjes*”, rezulton me lirimin nga shërbimi civil; për më tepër që (iii) të njëjtit nuk kanë qasje në asnjë mjet efektiv juridik për të kontestuar aktet e autoritetit publik në kontekst të zbatimit të nenit 99 të Ligjit të kontestuar. Thënë këtë dhe duke aplikuar parimet që burojnë nga praktika gjyqësore e Gjykatës dhe e GJEDNJ-së, Aktgjykimi sqaron që nuk është kontestuese që kufizimi/ndërrhyrja në të drejtat e fituara (i) është “*i përcaktuar me ligj*”, përkatësisht i përcaktuar përmes Ligjit të kontestuar; dhe (ii) ndjek “*qëllimin legjitim*” të reformimit të administratës shtetërore bazuar në parimet e efikasitetit, meritokracisë, gjithpërfshirjes dhe llogaridhënies, por kontestuese është nëse ky kufizim/ndërrhyrje në të drejtat dhe liritë themelore përkatëse, është “*proporcional në raport me qëllimin e synuar*”. Aktgjykimi, pas

zakona (i) kategoria gore navedenih službenika, ako ne budu ponovo izabrani na pozicije koje su stekli na osnovu zakona na snazi, mogu se premestiti na profesionalne pozicije sa nižom platom ili se postaviti na “*Listu čekanja*”, koja može rezultirati oslobođanjem od civilne službe; (ii) bilo koje odbijanje da se sistematizuje na ponuđenu profesionalnu poziciju ili i odbijanje da se postavi na “*Listu čekanja*” rezultira oslobođanjem od civilne službe; osim toga, (iii) isti nemaju pristup nikakvim delotvornim pravnim sredstvima za osporavanje akata organa javne vlasti u kontekstu primene člana 99. osporenog zakona. Uzimajući to u obzir, i primenjujući principe koji proizilaze iz jurisprudencije Suda i ESLJP-a, u presudi se pojašnjava da nije sporno da je ograničenje/uplitanje u stečena prava (i) „*propisano zakonom*“, odnosno utvrđeno osporenim Zakonom; i (ii) teži „*legitimnom cilju*“ reforme državne uprave zasnovane na principima efikasnosti, meritokratije, inkluzivnosti i odgovornosti, ali je spono da li je ovo ograničenje/uplitanje u odgovarajuća osnovna prava i slobode „*proporcionalno u odnosu na nameravanu cilj*“. U presudi se, nakon primene načela koja proističu iz relevantne sudske prakse ESLJP-a, ističe da rešenje utvrđeno članom 99 osporenog zakona ne predstavlja “*pravičnu ravnotežu*” između navedenog cilja javnog interesa i osnovnih prava i sloboda, i prema tome nije proporcionalno, između ostalog, jer se (i) isti cilj mogao postići preko mehanizama koji su manje ograničeni/uplitani u prava i osnovne slobode primenom postojećih odredaba zakona na snazi o javnim službenicima, uključujući i detaljne odredbe osporenog zakona koje se između ostalog odnose na ocenu učinka i/ili disciplinske mere, uključujući u slučajevima neispunjavanja radnih zadataka; (ii) postojećoj kategoriji službenika javne službe koji rade na pozicijama nižeg i srednjeg rukovodećeg nivoa u suprotnosti sa ustavnim pravima na pravno sredstvo i sudsku zaštitu prava propisanih članovima 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, uskraćeno im je u celosti pravo na žalbu u pogledu sistematizacije na relevantne profesionalne

aplikimit të parimeve që burojnë nga praktika relevante e GJEDNJ-së, thekson që zgjidhja e përcaktuar përmes nenit 99 të Ligjit të kontestuar, nuk paraqet “*ekuilibër të drejtë*” mes qëllimit të deklaruar të interesit publik dhe të drejtave dhe lirive themelore, dhe rrjedhimisht nuk është proporcionale, ndër tjerash, sepse (i) qëllimi i njëjtë do të mund të arrihej përmes mekanizmave më pak kufizues/ndërhyrës në të drejtat dhe liritë themelore përmes zbatimit të dispozitave ekzistuese të Ligjit në fuqi për Zyrtarët Publikë, përfshirë edhe dispozitat e detajuara të Ligjit të kontestuar e që ndërliken, ndër tjerash, me vlerësimin e performancës dhe/ose masat disiplinore, përfshirë në rast të mos përmbylljes së detyrave të punës; (ii) kategorisë ekzistuese të zyrtarëve të administratës shtetërore që mbajnë pozita të nivelit të ulët ose të mesëm drejtues, në kundërshtim me të drejtat kushtetuese për mjet juridik efektiv dhe mbrojtje gjyqësore të të drejtave të përcaktuara në nenet 32 [E Drejta për Mjete Juridike] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, respektivisht, u është mohuar në tërësi e drejta në ankesë për sa i përket sistemit në pozitën përkatëse profesionale, futjes në “*Listën e Pritjes*” ose lirimit nga shërbimi civil; dhe se (iii) bazuar në parimin e sigurisë juridike, por edhe në përgjigjet e pranuar nga gjykatat kushtetuese dhe/ose ekuivalentet përkatëse anëtare të Forumit të Komisionit të Venecias, rezulton që një reformë e tillë e administratës publike, ose nuk është ndërmarrë, ose nuk e ka kaluar testin e vlerësimit të kushtetutshmërisë, me përjashtim të sqarimeve të dhëna nga Gjykata Kushtetuese e Austrisë, lidhur me reformën përkatëse e cila është zbatuar gradualisht dhe pa efekt ndaj zyrtarëve që kishin mandate/kontrata të përhershme, duke u mundësuar të njëjtëve që të zgjedhin vet në mes të sistemit të karrierës ose atij të pozitës, me beneficinet përkatëse nëse vullnetarisht pranojnë kalimin në sistem të pozitës në administratën publike. Për pasojë, Aktgjykimi konstaton që neni 99 i Ligjit të kontestuar nuk është në përputhshmëri me nenin 46 të Kushtetutës në lidhje me nenin 1 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së.

pozicije, uvrstavanje u “*Listu čekanja*” ili oslobođanje od civilne službe; i (iii) na osnovu principa pravne sigurnosti ali i na osnovu odgovora dobijenih od strane ustavnih sudova i/ili odgovarajućih članova Foruma Venecijanske komisije, proizilazi da takva reforma javne uprave ili nije preduzeta ili nije položila test ocene ustavnosti, izuzev razjašnjenja koja je dao Ustavni sud Austrije, u vezi dotične reforme koja je sprovedena postepeno i bez dejstva na službenike koji su imali stalne mandate/ugovore, omogućavajući istim da sami biraju između sistema karijere ili položaja, uz odgovarajuće beneficije ako dobrovoljno prihvataju prelazak na sisteme položaja u javnoj upravi. Shodno tome, presuda utvrđuje da član 99. osporenog Zakona nije u saglasnosti sa članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP-a.

- *Što se tiče prava i obaveza javnih službenika da budu postavljeni na “Listu čekanja” u državnoj upravi*

Presuda takođe pojašnjava da se članovi 46 i 99 osporenog zakona odnose na njegov član 67. (Lista čekanja) u vezi sa “*Listom čekanja*”. Dok je presudom pojašnjeno da je član 46. osporenog zakona, uključujući i koncept „liste čekanja“, rešenje Skupštine koja, osim dejstva definisanog članom 99. osporenog zakona, nije u suprotnosti sa Ustavom, Sud konstatuje da odredbe člana 67. osporenog zakona, međutim, postavljaju pitanja osnovnih prava i sloboda relevantnih službenika koji se nalaze na ovoj listi. Ovo, između ostalog, iz razloga što osporeni zakon u kontekstu „*Liste čekanja*“ samo definiše obaveze nadležnih službenika, a da pritom ne definiše prava, već ista delegira na definiciju kroz podzakonski akt ministarstva nadležnog za javnu upravu. Tačnije, a prema pojašnjenjima datim u presudi, članom 67. osporenog zakona je, između ostalog, određeno da u periodu do devet (9) meseci čekanja za premeštanje na profesionalnu poziciju i/ili otpuštanje sa državne službe, relevantni službenici (i) imaju obavezu da nemaju drugi radni odnos ili na drugi način gube prava koja mogu proisteći iz „*Liste čekanja*“; dok (ii) njihova prava, uključujući platu i/ili njihov nivo, nisu

- *lidhur me të drejtat dhe detyrimet e zyrtarëve publikë që vendosen në “Listat e Pritjes” në administratën shtetërore*

Aktgjykimi gjithashtu sqaron që nenet 46 dhe 99 të Ligjit të kontestuar i referohen nenit 67 (Lista e pritjes) të tij, përkitazi me “Listën e Pritjes”. Përderisa Aktgjykimi ka sqaruar që neni 46 i Ligjit të kontestuar, përfshirë konceptin e “Listës së Pritjes”, është zgjidhje e Ku-vendit e cila, përjashtimisht efektit të përcaktuar në nenin 99 të Ligjit të kontestuar, nuk është në kundërshtim me Kushtetutën, Gjykata vëren që përcaktimet e nenit 67 të Ligjit të kontestuar, megjithatë ngritin çështje të të drejtave dhe lirive themelore të zyrtarëve përkatës të vendosur në këtë Listë. Kjo, ndër tjerash, sepse Ligji i kontestuar, në kontekst të “Listës së Pritjes”, përcakton vetëm detyrimet e zyrtarëve përkatës duke mos përcaktuar gjithashtu dhe të drejtat, por duke i deleguar të njëjtat në përcaktimin përmes aktit nënligjor të Ministrisë përgjegjëse për administratë publike. Më saktësisht dhe sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, neni 67 i Ligjit të kontestuar, ndër tjerash, përcakton që gjatë periudhës deri në nëntë (9) mujore të pritjes para sistemimit në një pozitë profesionale dhe/ose lirimit nga shërbimi civil, nëpunësit përkatës (i) kanë detyrimin të mos kenë marrëdhënie tjetër pune ose në të kundërtën, humbin të drejtat që mund të burojnë nga “Lista e Pritjes”; përderisa (ii) të drejtat e tyre, përfshirë pagën dhe/ose nivelin e saj, nuk janë të garantuara përmes Ligjit të kontestuar, por sipas të njëjtit, do të përcaktohen me akt nënligjor. Aktgjykimi sqaron që raporti i tillë në mes të të drejtave dhe detyrimeve nuk është proporcional, dhe për më tepër, në kundërshtim me kriteret e “qartësisë” dhe “parashikueshmërisë” lidhur me ligjin e aplikueshëm, të ngërthyera në parimin e sigurisë juridike, sipas interpretimit të praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së, të Gjykatës dhe opinioneve relevante të Komisionit të Venecias.

- *lidhur me “përshtatshmërinë” si kriter për t’u pranuar në detyrën e zyrtarit publik në administratën publike*

garantovana osporenim zakonom, već će se na osnovu istog utvrditi podzakonskim aktom. U presudi se pojašnjava da takav odnos između prava i obaveza nije proporcionalan i, štaviše, u suprotnosti je sa kriterijumima „jasnoće“ i „predvidljivosti“ u vezi sa primenjivim zakonom, sadržanim u principu pravne sigurnosti prema tumačenju sudske prakse ESLJP-a, Suda i relevantnih mišljenja Venecijanske komisije.

- *Što se tiče “podobnosti” kao kriterijuma za prijem na poziciju javnog službenika u javnoj upravi*

U kontekstu tvrdnji podnosilaca zahteva u pogledu kriterijuma „podobnosti“ na osnovu kojeg se javni službenici mogu primiti u državnu službu, i koji, prema navodu, krši načelo pravne sigurnosti i, između ostalog, ima za posledicu političke intervencije u politike zapošljavanja u državnoj upravi, presuda prvo pojašnjava da član 9. osporenog zakona, između ostalog, definiše opšte kriterijume za prijem javnih službenika, dodajući i kriterijum „podobnost“ za imenovanje na određene funkcije javnih službenika, čije je određivanje/definisanje, prema relevantnom članu, delegirano na nivou podzakonskog akta koji usvaja Vlada na predlog Ministarstva nadležnog za javnu upravu. Prilikom ocene ustavnosti ove odredbe, presuda razrađuje (i) opšta načela koja proizilaze iz sudske prakse ESLJP-a, sudske prakse Suda i Kontrolne liste za vladavinu prava Venecijanske komisije u vezi sa principom pravne sigurnosti sadržanim u konceptu vladavine prava zagwarantovana članovima 3 i 7 Ustava; i (ii) doprinosa ustavnih sudova i/ili ekvivalenata država članica Foruma Venecijanske komisije.

Presudom je, između ostalog, pojašnjeno da su među kriterijumima utvrđenim stavom 1. člana 9. osporenog zakona i „sposoban/na za obavljanje relevantne dužnosti;“ i „stručno obrazovanje, stručno radno iskustvo i/ili veštine potrebne za relevantno radno mesto, kategoriju, stepen ili grupu“, ostavljajući javnom organu široku diskreciju u pogledu prijema na posao javnog službenika. S tim u

Në kontekst të pretendimeve të parashtruesve të kërkesës përkitazi me kriterin e “përshtatshmërisë”, mbi bazën e të cilit mund të pranohen në detyrë zyrtarët publikë në administratën shtetërore, dhe i cili sipas pretendimit, cenon parimin e sigurisë juridike dhe ndër tjerash, ka pasojën e ndërhyrjeve politike në politikë të rekrutimit në administratën publike, Aktgjykimi fillimisht sqaron që neni 9 i Ligjit të kontestuar, ndër tjerash, përcakton kriteret e përgjithshme për pranimin në detyrë të zyrtarëve publikë, duke shtuar gjithashtu kriterin e “përshtatshmërisë” për emërim në pozita specifike të zyrtarëve publikë, saktësimi/definimi i të cilit, sipas nenit përkatës, delegohet në nivel të aktit nënligjor, të miratuar nga Qeveria me propozimin e Ministrisë përgjegjëse për administratë publike. Në vlerësimin e kushtetutshmërisë së kësaj dispozite, Aktgjykimi shtjellon (i) parimet e përgjithshme që burojnë nga praktika gjyqësore e GJEDNJ-së, praktika e Gjykatës dhe Lista Kontrolluese e Sundimit të Ligjit e Komisionit të Venecias, lidhur me parimin e sigurisë juridike, të mishëruar në konceptin e sundimit të ligjit, e të garantuar me nenet 3 dhe 7 të Kushtetutës, respektivisht; dhe (ii) kontributet e gjykatave kushtetuese dhe/ose ekuivalentëve të shteteve anëtare të Forumit të Komisionit të Venecias. Aktgjykimi, ndër tjerash, sqaron që ndër kriteret e përcaktuara me paragrafin 1 të nenit 9 të Ligjit të kontestuar, janë edhe “aftësia për të kryer detyrën përkatëse” dhe “arsimi, përvoja e punës profesionale dhe/apo aftësia e kërkuar për pozitën, kategorinë, klasën apo grupin përkatës”, duke i lënë autoritetit publik diskrecion të gjerë vlerësimi në pranimin në detyrë të zyrtarit publik. Thënë kështu, këto kritere, përfshirë ato objektive të saktësuara në të njëjtin paragraf, mund të mbizotërohen në tërësinë e tyre, përmes një kriteri të “përshtatshmërisë”, të saktësuar përmes një akti nënligjor, mbi bazën e të cilit diskrecioni i autoritetit publik është në disproporcion me parimin e “qartësisë” dhe “parashikueshmërinë” së nevojshme në kontekst të ligjit të aplikueshëm, përfshirë lidhur me procedurën e aplikimit dhe të së drejtës pasuese për përdorimin e mjetit juridik të kandidatëve, në një administratë shtetërore, e cila sipas Ligjit të kontestuar, ndër tjerash, është përcaktuar të udhëhiqet nga parimi i ligjshmërisë, meritës,

vezi, ovi kriterijumi, uključujući i objektivne kriterijume navedene u istom stavu, mogu biti prevladani u celini, kroz kriterijum „podobnosti“ utvrđen podzakonskim aktom na osnovu kojeg je diskreciono pravo organa javne vlasti nesrazmerno principu „jasnoće“ i „predvidljivosti“ neophodnih u kontekstu primenjivog zakona, uključujući i u vezi sa postupkom primene i naknadnim pravom na korišćenje pravnog sredstva kandidata u državnoj upravi, koja je prema osporenom zakonu, između ostalog, određena da će biti rukovođena principom zakonitosti, zasluga, transparentnosti, profesionalizma, stranačke nepristrasnosti i nediskriminacije. Kao rezultat toga, a uzimajući u obzir detaljna načela koja se odnose na pravnu sigurnost, uključujući obavezu da su relevantne odredbe zakona „jasne, dostupne i predvidive“, Sud je ocenio da definicija kriterijuma „podobnosti“ nije u skladu sa ustavnim garancijama prema pojašnjenjima datim u izreci presude.

- Što se tiče ustavnih prava na pravno sredstvo i sudsku zaštitu prava javnih službenika u državnoj upravi

U presudi se naglašava činjenica da su pravo na pravno sredstvo i pravo na sudsku zaštitu prava utvrđena članovima 32. i 54. Ustava u vezi sa članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP-a najvažnija osnovna prava pojedinaca, uključena u kontekstu principa pristupa pravdi definisanog članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a. Presudom se, između ostalog, pojašnjava da su ova prava u celini povređena u kontekstu člana 99. osporenog zakona. S tim u vezi, u presudi se ističe i činjenica da član 27. (Pravo na informisanje o radnom odnosu i pravo na žalbu) osporenog zakona u vezi sa njegovim članom 88. (Pravo na žalbu službenika/ce javne službe) takođe pokreće ozbiljna ustavna pitanja u kontekstu gore pomenutih prava. Ovo prvo iz razloga što su, dok su prava javnog službenika da podnese žalbu Nezavisnom nadzornom odboru, a potom nadležnom sudu, utvrđena, ista uslovljena samo „u slučajevima predviđenim ovim zakonom“. Presuda, uključujući i

transparencës, profesionalizimit, paanësisë partiake dhe mosdiskriminimit. Për pasojë, dhe marrë parasysh parimet e shtjelluara lidhur me sigurinë juridike, përfshirë detyrimin që dispozitat relevante të ligjit të jenë “të qarta, të qasshme dhe të parashikueshme”, Gjykata ka vlerësuar që përcaktimi i kriterit të “përshtatshmërisë” është i papajtueshëm me garancitë kushtetuese sipas sqarimeve të dhëna në dispozitivin e Aktgjykimit.

- *lidhur me të drejtat kushtetuese për mjet juridik dhe mbrojtje gjyqësore të të drejtave të zyrtarëve publikë në administratën shtetërore*

Aktgjykimi vë theks në faktin që e drejta në mjet juridik dhe e drejta në mbrojtje gjyqësore të të drejtave, të përcaktuara në nenet 32 dhe 54 të Kushtetutës në ndërlidhje edhe me nenin 13 (E drejta në mjet efektiv juridik) të KEDNJ-së, përbëjnë ndër të drejtat më themelore të individëve, përfshirë në kontekst të parimit të qasjes në drejtësi, të përcaktuar përmes nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 6 (E drejta në gjykim të drejtë) të KEDNJ-së. Aktgjykimi, ndër tjerash, sqaron që këto të drejta janë cenuar në tërësinë e tyre në kontekst të nenit 99 të Ligjit të kontestuar. Thënë këtë, Aktgjykimi gjithashtu vë theks në faktin që neni 27 (E drejta për informim për marrëdhënien e punës dhe e drejta e ankesës) i Ligjit të kontestuar në ndërlidhje me nenin 88 (E drejta për ankesë e nëpunëses/it të shërbimit publik) të tij, gjithashtu ngritin çështje serioze kushtetuese në kontekst të të drejtave të lartcekura. Kjo së pari sepse, përderisa të drejtat e nëpunësit civil për të paraqitur ankesë në Këshillin e Pavarur Mbikëqyrës dhe më pas, në gjykatën kompetente, janë përcaktuar, këto të drejta janë kushtëzuar vetëm “në rastet e parapara sipas këtij ligji”. Aktgjykimi, duke u bazuar në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, sqaron që e drejta në mjet juridik efektiv ndaj cilitdo akt të autoritetit publik që mund të ketë cenuar të drejtat dhe liritë themelore të individit të përcaktuara me ligj dhe/ose Kushtetutë, në parim, nuk mund të kufizohet. Së dyti, Aktgjykimi gjithashtu sqaron që bazuar në nenet 27 dhe 88 të Ligjit të kontestuar, është përcaktuar e drejta

zasnovanu na sudskoj praksi ESLJP-a, pojašnjava da se pravo na delotvorno pravno sredstvo protiv bilo kog akta javne vlasti koji je možda povredio osnovna prava i slobode pojedinca predviđene zakonom i/ili Ustavom, u načelu, ne može ograničiti. Drugo, u presudi se takođe pojašnjava da je na osnovu članova 27. i 88. osporenog zakona utvrđeno pravo javnog službenika na žalbu, odnosno pravno sredstvo, u Inspektoratu rada, i nakon toga, u nadležnom sudu. U presudi se ističe da je ovakvo zakonsko utvrđivanje u potpunosti suprotnosti sa Zakonom o radu, i samim Zakonom o Inspektoratu rada, kojim se istom ne utvrđuje nadležnost za rešavanje sporova iz radnog odnosa i, štaviše, sa principom podele i balansa vlasti definisanim članom 4. Ustava, između ostalog, jer (i) je Inspektorat rada, na osnovu zakona o svom osnivanju, organ izvršne vlasti koji osniva Ministarstvo rada i socijalne zaštite i samim tim je sastavni deo izvršne vlasti; i (ii) u pravnom poretku Republike Kosovo, a koji se zasniva na vrednostima i principima podele i balansa vlasti, to je sudska a ne izvršna vlast, koja ima nadležnost za odlučivanje u sporovima u vezi sa pravima i obavezama, uključujući i one koje proizilaze iz radnog odnosa. Svi ovi principi su već razjašnjeni kroz presudu u slučaju KO27/21 objavljenju 16. decembra 2022. godine i od strane Ustavnog suda Republike Kosovo.

Zaključak

Sud je (i) jednoglasno odlučio da proglasi zahteve prihvatljivim; i (ii) sa sedam (7) glasova „za“ i jedan (1) „protiv“, da utvrdi da da postupak sproveden za usvajanje osporenog Zakona nije u suprotnosti sa članovima 77. [Komisije] i 78. [Komisija o Pravima i Interesima Zajednica] Ustava Republike Kosovo. Dok u vezi sa sadržajem osporenog Zakona, Sud je jednoglasno odlučio da (i) kriterijum “podobnosti” utvrđen u stavovima 2 i 5 člana 9. (Opšti kriterijumi za prijem javnog službenika u radni odnos) Zakona br. 08/L-197 o javnim službenicima, nije u saglasnosti sa stavom 1 člana 3. [Jednakost pred Zakonom] i stavom 1 člana 7. [Vrednosti] Ustava; (ii) formulacija „i nadgleda njihovo sprovođenje“ u tački 1.1 stava 1 i stav 2 člana 12. (Vlada Republike

e nëpunësit publik për ankesë, përkatësisht mjet juridik, në Inspektoratin e Punës dhe më pas, në gjykatën kompetente. Aktgjykimi thekson që një përcaktim i tillë ligjor është në kundërshtim të plotë me Ligjin e Punës dhe vet Ligjin për Inspektoratin e Punës, i cili nuk i përcakton të njëjtit kompetencën për të zgjidhur konteste nga marrëdhënia e punës dhe për më tepër, me parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve të përcaktuar në nenin 4 të Kushtetutës, ndër tjerash, sepse (i) Inspektorati i Punës, bazuar në ligjin për themelimin e tij, është autoritet ekzekutiv që themelohet nga Ministria për Punë dhe Mirëqenie Sociale dhe rrjedhimisht, është pjesë përbërëse e pushtetit ekzekutiv; dhe (ii) në rendin juridik të Republikës së Kosovës, i cili bazohet në vlerat dhe parimet e ndarjes dhe balancimit të pushteteve, është pushteti gjyqësor dhe jo ai ekzekutiv, që ka kompetencën për të vendosur në lidhje me kontestet lidhur me të drejta dhe detyrime, përfshirë ato që burojnë nga marrëdhënia e punës. Të gjitha këto parime tashmë janë sqaruar përmes Aktgjykimit në rastin KO27/21, të publikuar më 16 dhjetor 2022, nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës.

Përfundimi

Gjykata (i) njëzëri ka vendosur që të deklarojë kërkesat e pranueshme; dhe (ii) me shtatë (7) vota për dhe një (1) kundër, të konstatojë që procedura e ndjekur për miratimin e Ligjit të kontestuar nuk është në kundërshtim me nenet 77 [Komisionet] dhe 78 [Komisioni për të Drejtat dhe Interesat e Komuniteteve] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës. Ndërsa, në lidhje me përmbajtjen e Ligjit të kontestuar, Gjykata, njëzëri ka vendosur që (i) kriteri i “përshtatshmërisë” i përcaktuar në paragrafët 2 dhe 5 të nenit 9 (Kriteret e përgjithshme për pranimin në detyrë të zyrtares/it publik) të Ligjit të kontestuar nuk është në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 3 [Barazia para Ligjit] dhe paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat] të Kushtetutës; (ii) formulimi “si dhe mbikëqyrë implementimin e tyre” i pikës 1.1 të paragrafit 1 dhe paragrafi 2 i nenit 12 (Qeveria e Republikës së Kosovës) dhe nën-paragrafët 1.1, 1.2, 1.5 dhe 1.9 të paragrafit 1 dhe paragrafët 3, 4 dhe 5 të nenit 13 (Ministria përgjegjëse për administratë publike) të Ligjit të kontestuar nuk janë në

Kosovo) i podstavovi 1.1, 1.2, 1.5 i 1.9 stava 1 i stavovi 3, 4 i 5 člana 13. (Resorno Ministarstvo javne uprave) osporenog Zakona nisu u saglasnosti sa stavom 1 člana 4. [Oblik Vladanja i Podela Vlasti] i stavom 2 člana 101. [Civilna Služba] Ustava; (iii) formulacija “u slučajevima predviđenim ovim zakonom” u stavu 3 člana 27. (Pravo na obaveštenost o radnom odnosu i pravo žalbe) Zakona br. 08/L-197 o javnim službenicima nije u saglasnosti sa članovima 32. [Pravo na Pravno Sredstvo] i 54. [Sudska Zaštita Prava] Ustava; (iv) stav 6 člana 27. (Pravo na obaveštenost o radnom odnosu i pravo žalbe) i stavovi 3 i 4 člana 88. (Pravo žalbe službenika javne službe) osporenog Zakona nisu u saglasnosti sa stavom 1 člana 4. [Oblik Vladanja i Podela Vlasti], članom 32. [Pravo na Pravno Sredstvo] i članom 54. [Sudska Zaštita Prava] Ustava; (v) stav 6 člana 67. (Lista čekanja) osporenog Zakona nije u saglasnosti sa stavom 1 člana 3. [Jednakost pred Zakonom] i stavom 1 člana 7. [Vrednosti] Ustava; (vi) stavovi 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7 člana 99. (Prelazne odredbe) osporenog Zakona nisu u saglasnosti sa stavovima 1 i 2 člana 46. [Zaštita Imovine] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima; i (vii) stav 2 člana 104. (Prestanak važenja) osporenog Zakona nije u saglasnosti sa stavom 1 člana 3. [Jednakost pred Zakonom], stavom 1 člana 4. [Oblik Vladanja i Podela Vlasti] i stavom 1 člana 7. [Vrednosti] Ustava; dok (viii) sa sedam (7) glasova „za“ i jedan (1) „protiv“ da član 46. (Imenovanje i mandat na radna mesta kategorije nižeg i srednjeg rukovodstva) osporenog Zakona nije u suprotnosti sa stavom 2 člana 19. [Sprovođenje Međunarodnog Prava] i članom 101. [Civilna Služba] Ustava. Na osnovu gore navedenih konstatacija, Sud je takođe odlučio (i) da utvrdi da, na osnovu člana 43 (Rok) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo, osporeni Zakon prosleđuje se Predsednici Republike Kosovo za proglašenje bez odredbi koje su utvrđene da su u suprotnosti sa Ustavom i prema specifičnostima utvrđenih u presudi Suda; (ii) u skladu sa stavom 1. člana 116. [Pravni Efekat Odluka] Ustava, da naloži Skupštini Republike Kosovo da u roku od šest

përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushteteve] dhe paragrafin 2 të nenit 101 [Shërbimi Civil] të Kushtetutës; (iii) formulimi “në rastet e parapara sipas këtij ligji” i paragrafit 3 të nenit 27 (E drejta për informim për marrëdhënien e punës dhe e drejta e ankesës) të Ligjit të kontestuar nuk është në përputhshmëri me nenet 32 [E Drejta për Mjete Juridike] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës; (iv) paragrafi 6 i nenit 27 (E drejta për informim për marrëdhënien e punës dhe e drejta e ankesës) dhe paragrafët 3 dhe 4 të nenit 88 (E drejta për ankesë e nëpunëses/it të shërbimit publik) të Ligjit të kontestuar nuk janë në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushteteve], nenin 32 [E Drejta për Mjete Juridike] dhe nenin 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës; (v) paragrafi 6 i nenit 67 (Lista e pritjes) të Ligjit të kontestuar nuk është në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 3 [Barazia para Ligjit] dhe paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat] të Kushtetutës; (vi) paragrafët 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të nenit 99 (Dispozitat kalimtare) të Ligjit të kontestuar nuk janë në përputhshmëri me paragrafët 1 dhe 2 të nenit 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 1 (Mbrojtja e Pronës) të Protokollit nr. 1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe (vii) paragrafi 2 i nenit 104 (Shfuqizimi) të Ligjit të kontestuar nuk është në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 3 [Barazia para Ligjit], paragrafin 1 të nenit 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushteteve] dhe paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat] të Kushtetutës; ndërsa (viii) me shtatë (7) vota për dhe një (1) kundër që neni 46 (Emërimi dhe mandati në pozitat e nivelit të ulët dhe të mesëm drejtues) i Ligjit të kontestuar nuk është në kundërshtim me paragrafin 2 të nenit 19 [Zbatimi i së Drejtës Ndërkombëtare] dhe nenin 101 [Shërbimi Civil] të Kushtetutës. Bazuar në konstatimet e mësipërme, Gjykata gjithashtu vendosi: (i) të konstatojë që në bazë të nenit 43 (Afati) të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese, Ligji i kontestuar i dërgohet Presidentes së Republikës së Kosovës për shpallje, pa dispozitat e konstatuara në kundërshtim me Kushtetutën dhe sipas specifikave të përcaktuara në Aktgjykimin e Gjykatës; (ii) në

(6) meseci od stupanja na snagu ove presude, preduzme potrebne radnje za dopunu i izmenu a) stava 6 člana 67. (Lista čekanja) b) stava 6 člana 27. (Pravo na obaveštenost o radnom odnosu i pravo žalbe) i stava 3 i 4 člana 88. (Pravo žalbe službenika javne službe) i člana 6. (Državni službenik sa posebnim statusom) osporenog Zakona u skladu sa Ustavom i ovom presudom; (iii) da utvrdi da ova presuda stupa na snagu po objavljivanju u Službenom listu Republike Kosovo.

pajtim me paragrafin 1 të nenit 116 [Efekti Juridik i Vendimeve] të Kushtetutës, të urdhërojë Kuvendin e Republikës së Kosovës që brenda gjashtë (6) muajve nga hyrja në fuqi e Aktgjykimit, të ndërmarr veprimet e nevojshme për plotësimin dhe ndryshimin e: (a) paragrafit 6 të nenit 67 (Lista e pritjes); (b) paragrafit 6 të nenit 27 (E drejta për informim për marrëdhënien e punës dhe e drejta e ankesës) dhe paragrafëve 3 dhe 4 të nenit 88 (E drejta për ankesë e nëpunëses/it të shërbimit publik) dhe nenit 6 (Nëpunësja/i civil me status të veçantë) të Ligjit të kontestuar, në pajtim me Kushtetutën dhe këtë Aktgjykim; dhe (iii) të përcaktojë që Aktgjykimi hyn në fuqi me publikimin e tij në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës.

Neni 22 [Zbatimi i Drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare]

Të drejtat e personave me aftësi të kufizuara

KO207/22, Parashtrues: Kryetari i Kuvendit të Republikës së Kosovës, Vlerësimi i amendamentit të propozuar të Kushtetutës së Republikës së Kosovës të propozuar nga Qeveria e Republikës së Kosovës dhe të dorëzuar nga Kryetari i Kuvendit të Republikës së Kosovës, më 24 dhjetor 2022, me shkresën nr. 08/3198/DO-1347/1

Amendamenti i propozuar i nenit 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare] të Kushtetutës, përmes të cilit, listës së marrëveshjeve dhe instrumenteve ndërkombëtare drejtpërdrejtë të aplikueshme i shtohet edhe Konventa e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, nuk zvogëlon të drejtat dhe liritë e garantuara me kapitullin II të Kushtetutës.

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me aprovimin e Vendimit nr.02/112 të Qeverisë së Republikës së Kosovës me të cilin ishte miratuar draft-amendamenti i Kushtetutës së

Član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata]

Prava osoba sa invaliditetom

KO207/22, Podnosilac zahteva: Predsednik Skupštine Republike Kosovo, Ocena predloženog amandmana Ustava Republike Kosovo predloženog od strane Vlade Republike Kosovo i podnetog od strane predsednika Skupštine Republike Kosovo 24. decembra 2022. godine dopisom br. 08/3198/DO-1347/1

Predloženi amandman na član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] Ustava, kojim se, listi direktno primenljivih međunarodnih sporazuma i instrumenata dodaje i Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, ne umanjuje prava i slobode zagarantovane Poglavljem II Ustava.

Činjenice

Republikës së Kosovës. Lidhur me këtë, Qeveria e Republikës së Kosovës i kishte përcjellur Kryetarit të Kuvendit të Republikës së Kosovës propozimin për ndryshimin dhe plotësimin e nenit 22 [Zbatimi i Drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare] të Kushtetutës, që këtij neni t'i shtohet paragrafi (10), respektivisht “*Konventa e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara*”.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës kërkoj nga Gjykata që të bëjë vlerësimin paraprak nëse amendamenti i propozuar pakëson ndonjë nga të drejtat ose liritë e përcaktuara në Kapitullin II të Kushtetutës.

Gjetjet e Gjykatës

Përkitazi me vlerësimin e amendamentit të propozuar nga Kuvendi, Gjykata fillimisht analizoi parimet kryesore të vendosura me Konventën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, dhe vuri theks në të drejtat që ajo përcakton përkitazi me (i) respektin për dinjitetin e natyrshëm, autonominë individuale, përfshirë lirinë për të bërë zgjedhjet personale, dhe pavarësinë e personit me aftësi të kufizuara; (ii) respektimin e parimit të mosdiskriminimit; (iii) pjesëmarrjen dhe përfshirjen e plotë dhe efektive të tyre në shoqëri; (iv) respektin për ndryshimin dhe pranimin e personave me aftësi të kufizuara si pjesë e diversitetit njerëzor dhe humanizmit; si dhe (v) respektin për kapacitetet në zhvillim të fëmijëve me aftësi të kufizuara dhe respektin për të drejtat e fëmijëve me aftësi të kufizuar për të ruajtur identitetin e tyre. Gjykata gjithashtu vuri theks në detyrimet pozitive që merr përsipër Republika e Kosovës përmes këtij amendamenti kushtetues, duke pasur parasysh që Konventa e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara përcakton edhe detyrime specifike pozitive ndaj shteteve për ndërmarrjen masave të nevojshme legjislative, si dhe masave të tjera, duke krijuar mekanizma në funksion të zbatimit të plotë të saj. Bazuar në të lartcekurat dhe pasi që i vlerësoi të njëjtat nën dritën e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në Kapitullin II të Kushtetutës, Gjykata konstatoi që teksti i

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa donošenjem odluke br. 02/112 Vlade Republike Kosovo, kojom je usvojen nacrt amandmana na Ustav Republike Kosovo. S tim u vezi, Vlada Republike Kosovo je prosledila predsedniku Skupštine Republike Kosovo predlog za izmenu i dopunu člana 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] Ustava, da se ovom članu doda stav (10), odnosno “*Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom*”.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je tražio od Suda da izvrši preliminarnu ocenu da li predloženi amandman umanjuje neko od prava ili sloboda utvrđenih u Poglavlju II Ustava.

Nalazi Suda

Povodom ocene amandmana koji je predložila Skupština, Sud je prvo analizirao glavna načela utvrđena Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom i stavio naglasak na prava koja su njome utvrđena, a odnose se na (i) poštovanje urođenog dostojanstva, individualnu samostalnost uključujući slobodu vlastitog izbora i nezavisnost osobe sa invaliditetom; (ii) zabranu diskriminacije; (iii) puno i efikasno učešće i uključivanje u društvo; (iv) uvažavanje razlika i prihvatanje osoba sa invaliditetom kao dela ljudske raznolikost i čovečanstva; kao i (v) uvažavanje razvojnih sposobnosti dece sa invaliditetom i poštovanje prava dece sa invaliditetom na očuvanje svog identiteta. Sud je takođe istakao pozitivne obaveze koje Republika Kosovo preuzima ovim ustavnim amandmanom, s obzirom na to da Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom utvrđuje i konkretne pozitivne obaveze prema državama za preduzimanje potrebnih zakonodavnih i drugih mera, stvarajući mehanizme za njeno puno sprovođenje. Na osnovu napred navedenog, a nakon što je ocenio iste u svetlu prava i sloboda utvrđenih u Poglavlju II Ustava, Sud je utvrdio da tekst predloženog amandmana ne umanjuje nijedno od prava i sloboda utvrđenih u Poglavlju II.

Zaključak

amendamentit të propozuar nuk zvogëlon asnjë nga të drejtat dhe liritë e përcaktuara në Kapitullin II.

Përfundimi

Gjykata, njëzëri vendosi që kërkesa është e pranueshme dhe konstatoi që amendamenti i propozuar i nenit 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare] të Kushtetutës, përmes të cilit, listës së marrëveshjeve dhe instrumenteve ndërkombëtare drejtpërdrejtë të aplikueshme i shtohet edhe Konventa e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, nuk zvogëlon të drejtat dhe liritë e garantuara me kapitullin II të Kushtetutës.

Neni 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë]

Cenimi i të drejtës së lirisë dhe sigurisë

KI129/22, Parashtrues: Saša Milosavljević, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj 2022:19820 të 12 gushtit 2022 dhe Aktvendimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës Pn1. nr. 1109/2022 të 5 shtatorit 2022

Mosadresimi i një pretendimi thelbësor të parashtruesit të kërkesës, nëse vazhdimi i paraburgimit të parashtruesit të kërkesës për më tepër se 8 (tetë) muaj para ngritjes së aktakuzës për një vepër penale të dënueshme me më shumë se 5 (pesë) vjet, ishte në kundërshtim me nenin 190 (Afatet kohore të paraburgimit) të Kodit të Procedurës Penale nuk është në pajtim me nenin 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 5 (E drejta për liri dhe siguri) të KEDNJ-së: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Rrethanat e këtij rasti ndërlidhen me vazhdimin dhe kohëzgjatjen e paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës para ngritjes së aktakuzës në procedurë penale. Në rrethanat e rastit konkret, masa fillestare e paraburgimit, pas kërkesës së Prokurorisë Themelore në Ferizaj, ishte caktuar nga Gjykata Themelore në Ferizaj në dhjetor të vitit 2021. Kjo masë ishte

Sud je jednoglasno odlučio da je zahtev prihvatljiv i utvrdio da predloženi amandman na član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] Ustava, prema kojem se listi međunarodnih sporazuma i instrumenata koji se direktno primenjuju pridodaje i Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, ne umanjuje prava i slobode zagarantovane Poglavljem II Ustava.

Član 29. [Pravo na izbor i učešće]

Povreda prava na slobodu i sigurnost

KI129/22, Podnosilac zahteva: Saša Milosavljević, Ocena ustavnosti rešenja 2022:19820 Osnovnog suda u Uroševcu od 12. avgusta 2022. godine i rešenja PN1. br. 1109/2022 Apelacionog suda Kosova od 5. septembra 2022. godine

Neispitivanje suštinskog navoda podnosioca zahteva o tome da li je produženje pritvora podnosiocu zahteva za više od 8 (osam) meseci pre podizanja optužnice za krivično delo za koje je zaprećena kazna od više od 5 (pet) godina bilo u suprotnosti sa članom 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) Zakonika o krivičnom postupku, nije u saglasnosti sa članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP: - *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Okolnosti ovog slučaja se odnose na produženje i trajanje pritvora podnosiocu zahteva pre podizanja optužnice u krivičnom postupku. U okolnostima ovog slučaja, prvobitnu meru pritvora, na zahtev Osnovnog tužilaštva u Uroševcu, izrekao je Osnovni sud u Uroševcu u decembru 2021. godine. Ova mera je izrečena s obzirom na rezultate istrage

vendosur duke marrë parasysh që, si rezultat i zhvillimit të hetimeve që ndërldheshin me kryerjen e veprave penale gjatë lëshimit të lejeve ndërtimore në Parkun Kombëtar “Sharri”, ndaj parashtruesit të kërkesës ekzistonte dyshimi i bazuar se kishte kryer veprën penale (i) siç është përcaktuar në paragrafin 1 të nenit 422 (Keqpërdorimi i pozitës dhe autoritetit zyrtar siç është përcaktuar) në lidhje me nenin 31 (Bashkëkryerja); (ii) siç është përcaktuar në paragrafin 2 të nenit 428 (Marrja e ryshfetit); Kodit nr. 04/L-082 Penal të Republikës së Kosovës nga 12. Prill 2012, dhe (iii) mbajtja në pronësi, siç është përcaktuar në paragrafin 1 të neni 366 (Kontroll ose posedim të paautorizuar të armëve) të Kodit nr. 06/L-074 Penal të Republikës së Kosovës nga 14. Janar 2019. Me kërkesë të Prokurorisë, masa e paraburgimit në rastin e parashtruesit të kërkesës ishte vazhduar disa herë nga Gjykata Themelore. Parashtruesi i kërkesës, në ankesën e dorëzuar në Gjykatën e Apelit, specifikisht kishte pretenduar që duke marrë parasysh se në rastin e tij ekzistonte dyshimi i bazuar se ka kryer veprat e lartcekura penale për të cilat parashihet dënimi me burgim prej më shumë se 5 (pesë) vjet, bazuar në paragrafin 2 të nenit 190 (Afatet kohore të paraburgimit) të Kodit Nr. 04/L-123 të Procedurës Penale të Republikës së Kosovës, paraburgimi i tij nuk mund të zgjasë më shumë se tetë (8) muaj para ngritjes së aktakuzës dhe për pasojë, vazhdimi i paraburgimit ndaj tij ishte në kundërshtim me ligjin dhe me të drejtat e tij të garantuara me Kushtetutë. Gjykata e Apelit, përmes Aktvendimit [Pn1. nr. 1109/2022] të 5 shtatorit 2022, kishte konfirmuar vazhdimin e paraburgimit.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës e kontestoi këtë Aktvendim para Gjykatës duke pretenduar që vazhdimi i paraburgimit të tij pas kalimit të periudhës tetë (8) mujore, siç është përcaktuar në Kodin e Procedurës Penale, cenon të drejtat e tij të garantuara me nenet 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] dhe 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës.

Gjetjet e Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, Gjykata fillimisht shtjelloi parimet

u vezi sa komisijom. krivičnog dela prilikom izdavanja građevinskih dozvola u Nacionalnom parku „Šari“, postojala je osnovana sumnja da je podnosilac zahteva izvršio krivično delo iz (i) člana 422. stav 1. (Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja) u vezi sa član 31 (Saizvršilaštvo), ii) član 428 stav 2 (Primanje mita) Krivičnog zakonika br. 04/L-082 Republike Kosovo od 12. aprila 2012. godine, i iii) Član 366, stav 1 (Neovlašćeno posedovanje, kontrola ili posedovanje oružja prema) Krivičnog zakonika br. 06/L-074 Republike Kosovo od 14. januara 2019. godine. Na zahtev nadležnog tužilaštva, Osnovni sud je više puta produžavao meru pritvora u slučaju podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva je u relevantnoj žalbi pred Apelacionim sudom posebno tvrdio da, imajući u vidu da je u njegovom slučaju postojala osnovana sumnja da je izvršio krivično delo „zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja, primanje mita i neovlašćeno vlasništvo, kontrolu ili posedovanje oružja“ i za koje je predviđena kazna zatvora preko 5 (pet) godina, na osnovu stava 2. člana 190. (Rokovi pritvora) Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo, njegov pritvor. ne može trajati više od 8 (osam) meseci pre podizanja optužnice, pa je kao posledica toga produženje pritvora bilo suprotno zakonu i Ustavom zagaranovanim pravima. Apelacioni sud je odlukom [Pn1 br. 1109/2022] od 5. septembra 2022. godine, potvrdio produženje pritvora.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva osporava ovu odluku pred Sudom, tvrdeći da produženje njegovog pritvora nakon perioda od 8 (osam) meseci, kako je utvrđeno Zakonom o krivičnom postupku, krši njegova prava zagaranovana članovima 29 [Pravo na slobodu i bezbednost], 30 [Prava optuženih] i 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

Nalazi Suda

Ocenjujući navode podnosioca zahteva, Sud je prvo razradio opšta načela svoje prakse i Evropskog suda za ljudska prava u vezi sa određivanjem pritvora u smislu člana 29. Ustava i člana 5. (Pravo na slobodu i

e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut lidhur me caktimin e paraburgimit në kuptim të nenit 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës dhe nenit 5 (E drejta për liri dhe siguri) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Në aplikimin e këtyre parimeve në rrethanat e rastit të parashtruesit të kërkesës, Gjykata konstatoi që caktimi i paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës është i bazuar në nenin 29.1.2 të Kushtetutës në lidhje me nenin 5.1 (c) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ku përcaktohet se paraburgimi mund të caktohet për shkak të dyshimit të bazuar për kryerje të veprës penale dhe vetëm për një periudhë të shkurtër kohore para gjykimit në mënyrën e përcaktuar me ligj. Megjithatë, lidhur me kohëzgjatjen e paraburgimit në kontekst të veprës penale për kryerjen e së cilës dyshohet parashtruesi i kërkesës dhe para ngritjes së aktakuzës, në aspektin e garancive kushtetuese, Gjykata vazhdoi me vlerësimin nëse mungesa e trajtimit të pretendimeve konkrete lidhur me ligjshmërinë e vazhdimin të masës së paraburgimit nga ana e Gjykatës së Apelit, ka mundur të rezultojë në përfundime arbitrare dhe, rrjedhimisht, në shkelje të të drejtave kushtetuese të parashtruesit të kërkesës. Në këtë kontekst, pas vlerësimit dhe shqyrtimit të përmbajtjes së vendimit të kontestuar, Gjykata vlerësoi se në lidhje me vazhdimin e paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës, Gjykata e Apelit kishte vërtetuar qëndrimin e Gjykatës Themelore, por nuk kishte adresuar pretendimin specifik dhe thelbësor të ngritur në ankesën e tij para kësaj gjykate, përkatësisht nuk kishte dhënë përgjigje nëse vazhdimi i paraburgimit të tij për më tepër se 8 (tetë) muaj para ngritjes së aktakuzës për një vepër penale të dënueshme më shumë se 5 (pesë) vjet, ishte në kundërshtim me nenin 190 të Kodit të Procedurës Penale dhe rrjedhimisht garancive që burojnë nga Kushtetuta dhe Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Gjykata theksoi se, mos adresimi i një pretendimi kaq thelbësor, që ndërlihet me garancitë kushtetuese për liri dhe siguri të parashtruesit të kërkesës nga Gjykata e Apelit me rastin e vlerësimit të ligjshmërisë së vazhdimin të paraburgimit në procedurën para ngritjes së aktakuzës, nuk është në pajtim me

bezbednost) Evropska konvencija o ljudskim pravima. U primeni ovih principa u okolnostima slučaja podnosioca zahteva, Sud je primetio da je određivanje njegovog pritvora zasnovano na članu 29.1.2 Ustava u vezi sa članom 5.1 (c) Evropske konvencije o ljudskim pravima, gde propisano je da se pritvor može odrediti zbog osnovane sumnje da je lice izvršilo krivično delo i to samo za kraće vreme pre suđenja na način predviđen zakonom. Međutim, u pogledu trajanja pritvora u kontekstu krivičnog dela za koje se podnosilac sumnjiči, a pre podizanja optužnice, u smislu ustavnih garancija, Sud je nastavio sa ocenom da li je nedostatak tretmana specifičnog podnosioca zahteva navod koji se odnosi na zakonitost produženja mere pritvora od strane Apelacionog suda, mogao je dovesti do proizvoljnih zaključaka i, shodno tome, do povrede ustavnih prava podnosioca zahteva. U tom kontekstu, nakon ocene i razmatranja sadržaja osporenog rešenja, Sud je ocenio da je u pogledu produženja pritvora podnosiocu zahteva Apelacioni sud potvrdio stav Osnovnog suda, ali se nije pozvao na konkretan i suštinski navod podnosioca zahteva. iznetu u svojoj žalbi pred ovim sudom, odnosno nije odgovorilo da li je produženje pritvora za više od 8 (osam) meseci pre podizanja optužnice za krivično delo za koje je zaprećena kazna više od 5 (pet) godina predstavljalo povredu člana 190. Zakonika o krivičnom postupku i uz povredu Ustava i Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sud je naglasio da nerešavanje ovako važnog navoda u vezi sa ustavnim garancijama slobode i bezbednosti podnosioca zahteva od strane Apelacionog suda prilikom ocene zakonitosti produženja pritvora u postupku pre podizanja optužnice, nije u usklađenost sa članom 29. Ustava u vezi sa članom 5. Evropske konvencije o ljudskim pravima i principima i standardima koje je ustanovio Evropski sud za ljudska prava.

Zaključak

Konačno, na osnovu obrazloženja datih u objavljenoj presudi, Sud je zaključio da: (i) Odluka [Pn1 br. 1109/2022] Apelacionog suda od 5. septembra 2022. godine nije u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na

nenin 29 të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 5 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut si dhe me parimet dhe standardet e përcaktuara nga Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Përfundimi

Përfundimisht, në bazë të sqarimeve të dhëna në Aktgjykimin e publikuar, Gjykata konstatoi se (i) Aktvendimi [Pn1 nr. 1109/2022] i 5 shtatorit 2022 i Gjykatës së Apelit nuk është në përputhshmëri me paragrafin 4 të nenit 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës në ndërlidhje me paragrafin 4 të nenit 5 (E drejta për liri dhe siguri) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe (ii) refuzoi kërkesën përkatëse për masë të përkohshme. Në vijim, Gjykata duke marrë për bazë faktin se rasti i parashtruesit të kërkesës është duke u zhvilluar në procedurë penale, theksoi se efekti i këtij Aktgjykimi shtrihet vetëm sa i përket kohëzgjatjes së vazhdimit të paraburgimit ndaj tij në procedurën para ngritjes së aktakuzës dhe se si i tillë, nuk prodhon efekte juridike ndaj vendimeve tjera që ndërlidhen me masën e paraburgimit të nxjerra pas ngritjes së aktakuzës. Përveç kësaj dhe me sqarimin që Gjykata nuk ka autorizime ligjore për përcaktimin e çfarëdo lloji dhe mënyre të kompensimit për rastet kur konstatohet shkelja e dispozitave përkatëse kushtetuese, e njëjta megjithatë sqaroi që parashtruesi i kërkesës gëzon të drejtën që për periudhën e vazhdimit të paraburgimit kundër tij pas nxjerrjes së Aktvendimit të kontestuar të Gjykatës Themelore të 12 gushtit 2022 e deri në ngritjen e aktakuzës ndaj tij, të kërkojë dëmshpërblim nga autoritetet publike bazuar në dispozitat ligjore në fuqi. Ky Aktgjykim është plotësuar edhe me mendim konkurrues.

slobodu i bezbednost] Ustava u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropska konvencija o ljudskim pravima; i (ii) odbio njegov zahtev za privremenu meru. U nastavku, Sud je, na osnovu činjenice da je predmet podnosioca zahteva u toku u krivičnom postupku, naglasio da se dejstvo ove presude proteže samo na dužinu trajanja njegovog pritvora u postupku pre podizanja optužnice, a da kao takav ne proizvodi pravno dejstvo na druga rešenja u vezi sa merom pritvora, doneta nakon podizanja optužnice. Pored toga, i uz pojašnjenje da Sud nema zakonska ovlašćenja za određivanje naknade za slučajeve u kojima utvrdi povredu odgovarajućih ustavnih odredbi, ovaj poslednji je ipak naglasio da podnosilac zahteva uživa pravo da mu za vreme produženja pritvora da nakon donošenja pobijanog rešenja Osnovnog suda od 12. avgusta 2022. godine i do podizanja optužnice protiv njega traži naknadu štete od organa javne vlasti na osnovu važećih zakonskih odredbi. Ova presuda je takođe dopunjena saglasnim mišljenjem.

Neni 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë]

Član 29. [Pravo na izbor i učešće]

Cenimi i të drejtës së lirisë dhe sigurisë

KI55/22, Parashtrues: Sasha Spasiq, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj [2022:19820] të 17 majit 2022 dhe Aktvendimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës [Pn1. Nr. 704/2022] të 31 majit 2022

Mosadresimi i një pretendimi thelbësor të parashtruesit të kërkesës, nëse vazhdimi i paraburgimit të parashtruesit të kërkesës për më tepër se 4 (katër) muaj para ngritjes së aktakuzës për një vepër penale të dënueshme deri në 5 (pesë) vjet, ishte në kundërshtim me nenin 190 (Afatet kohore të paraburgimit) të Kodit të Procedurës Penale nuk është në pajtim me nenin 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 5 (E drejta për liri dhe siguri) të KEDNJ-së: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Rrethanat e këtij rasti ndërlidhen me vazhdimin dhe kohëzgjatjen e paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës para ngritjes së aktakuzës në procedurë penale. Në rrethanat e rastit konkret, masa fillestare e paraburgimit, pas kërkesës së Prokurorisë Themelore në Ferizaj, ishte caktuar nga Gjykata Themelore në Ferizaj në dhjetor të vitit 2021. Kjo masë ishte vendosur duke marrë parasysh që, si rezultat i zhvillimit të hetimeve që ndërlidheshin me kryerjen e veprave penale gjatë lëshimit të lejeve ndërtimore në Parkun Kombëtar “Sharri”, ndaj parashtruesit të kërkesës ekzistonte dyshimi i bazuar se kishte kryer veprën penale “*Dhënia e ndihmës kryesve pas kryerjes së veprave penale*” të përcaktuar sipas Kodit nr. 04/L-082 Penal të Republikës së Kosovës. Me kërkesë të Prokurorisë, masa e paraburgimit në rastin e parashtruesit të kërkesës ishte vazhduar disa herë nga Gjykata Themelore. Parashtruesi i kërkesës, në ankesën e dorëzuar në Gjykatën e Apelit, specifikisht kishte pretenduar që duke marrë parasysh se në rastin e tij ekzistonte dyshimi i bazuar se ka kryer veprën penale të “*Dhënies së ndihmës kryesve pas kryerjes së veprave penale*”, për të cilën parashihet dënimi me burgim prej 6 muaj deri në 5 vjet, bazuar në paragrafin 2 të nenit 190 (Afatet kohore të paraburgimit) të Kodit Nr. 04/L-123 të Procedurës Penale të Republikës së Kosovës,

Povreda prava na slobodu i sigurnost

KI55/22, Podnosilac: Sasha Spasiq, ocena ustavnosti rešenja [2022:19820] Osnovnog suda u Uroševcu od 17. maja 2022. godine i rešenja [Pn1. br. 704/2022] Apelacionog suda Kosova od 31. maja 2022. godine

Neispitivanje suštinskog navoda podnosioca zahteva o tome da li je produženje pritvora podnosiocu zahteva za više od 4 (četiri) meseca pre podizanja optužnice za krivično delo za koje je zaprećena kazna do 5 (pet) godina bilo u suprotnosti sa članom 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) Zakonika o krivičnom postupku, nije u saglasnosti sa članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP: - *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Okolnosti ovog slučaja povezane su sa produžavanjem i vremenskim trajanjem pritvora podnosiocu zahteva pre podizanja optužnice u krivičnom postupku. U okolnostima konkretnog slučaja, prvobitna mera pritvora je nakon zahteva Osnovnog tužilaštva u Uroševcu određena od strane Osnovnog suda u Uroševcu u decembru 2021. godine. Ova mera je određena uzimajući u obzir da je, kao rezultat sprovođenja istrage koja se odnosila na izvršenje krivičnih dela prilikom izdavanja građevinskih dozvola u Nacionalnom parku “Šar-planina”, protiv podnosioca zahteva postojala osnovana sumnja da je izvršio krivično delo “*Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela*” propisanog Krivičnim zakonikom br. 04/L-082 Republike Kosovo. Na zahtev tužilaštva, mera pritvora je u slučaju podnosioca zahteva produžavana nekoliko puta od strane Osnovnog suda. Podnosilac zahteva je u svojoj žalbi podnetoj Apelacionom sudu konkretno naveo da s obzirom na to da je u njegovom slučaju postojala osnovana sumnja da je izvršio krivično delo “*Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela*”, za koje je predviđena kazna zatvora u

paraburgimi i tij nuk mund të zgjasë më shumë se katër (4) muaj para ngritjes së aktakuzës dhe për pasojë, vazhdimi i paraburgimit ndaj tij ishte në kundërshtim me ligjin dhe me të drejtat e tij të garantuara me Kushtetutë. Gjykata e Apelit, përmes Aktvendimit [Pn1 Nr. 704/2022] të 31 majit 2022, kishte konfirmuar vazhdimin e paraburgimit.

Ankesa e parashtresit të kërkesës

Këtë Aktvendim, parashtresi i kërkesës e kontestoi para Gjykatës duke pretenduar që vazhdimi i paraburgimit të tij pas kalimit të periudhës (4) mujore, siç është përcaktuar në Kodin e Procedurës Penale, cenon të drejtat e tij të garantuara me nenin 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] dhe 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës.

Gjetjet e Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimeve të parashtresit të kërkesës, Gjykata fillimisht shtjelloi parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut lidhur me caktimin e paraburgimit në kuptim të nenit 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës dhe nenit 5 (E drejta për liri dhe siguri) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Në aplikimin e këtyre parimeve në rrethanat e rastit, Gjykata fillimisht theksoi që caktimi i paraburgimit ndaj parashtresit të kërkesës është i bazuar në nenin 29.1.2 të Kushtetutës në lidhje me nenin 5.1 (c) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ku përcaktohet se paraburgimi mund të caktohet për shkak të dyshimit të bazuar për kryerje të veprës penale dhe vetëm për një periudhë të shkurtër kohore para gjykimit në mënyrën e përcaktuar me ligj. Megjithatë, pas vlerësimit dhe shqyrtimit të përmbajtjes së vendimit të kontestuar, Gjykata vlerësoi se, në lidhje me vazhdimin e paraburgimit ndaj parashtresit të kërkesës, Gjykata e Apelit kishte vërtetuar qëndrimin e Gjykatës Themelore, por nuk kishte adresuar pretendimin specifik dhe thelbësor të ngritur në ankesën e tij para saj, përkatësisht nuk kishte dhënë përgjigje nëse vazhdimi i paraburgimit të tij për më tepër se katër (4) muaj para ngritjes së aktakuzës për një vepër penale të dënueshme deri në pesë (5) vjet, ishte në kundërshtim me nenin 190 të Kodit të

trajanju od 6 meseci do 5 godina, na osnovu stava 2. člana 190. (Vremensko ograničenje sudskog pritvora) Zakonika br. 04/L-123 o krivičnom postupku Republike Kosovo, njegov pritvor ne može da traje duže od četiri (4) meseca pre podizanja optužnice i da je kao rezultat toga produženje pritvora prema njemu bilo u suprotnosti sa zakonom i njegovim pravima zagaranтовanim Ustavom. Apelacioni sud je rešenjem [Pn1 br. 704/2022] od 31. maja 2022. godine, potvrdio produženje pritvora.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je ovo rešenje osporio pred Sudom tvrdeći da produženje njegovog pritvora po isteku perioda od četiri (4) meseca, kako je utvrđeno u Zakoniku o krivičnom postupku, povređuje njegova prava zagaranтовana članovima 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

Nalazi Suda

Prilikom ocene navoda podnosioca zahteva, Sud je najpre razradio opšta načela svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava koja se odnose na određivanje pritvora u smislu člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava i člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima. Prilikom primene ovih načela na okolnosti slučaja, Sud je prvo naglasio da je određivanje pritvora podnosiocu zahteva zasnovano na članu 29.1.2 Ustava u vezi sa članom 5.1 (c) Evropske konvencije o ljudskim pravima, gde je utvrđeno da se pritvor može odrediti zbog opravdane sumnje da je lice izvršilo krivično delo i samo na kratak vremenski period pre suđenja, na zakonom propisan način. Međutim, nakon ocene i razmatranja sadržaja osporene odluke, Sud je ocenio da je u vezi sa produženjem pritvora podnosiocu zahteva, Apelacioni sud potvrdio stav Osnovnog suda, ali nije sagledao konkretan i bitan navod koji je izneo u svojoj žalbi pred njim, odnosno nije dao odgovor da li je produžavanje njegovog pritvora za više od četiri (4) meseca pre podizanja optužnice za krivično delo koje je kažnjivo do (5) godina bilo u suprotnosti sa članom 190. Zakonika o

Procedurës Penale. Gjykata theksoi se, mos adresimi i një pretendimi kaq thelbësor, që ndërlidhet me garancitë kushtetuese për liri dhe siguri të parashtruesit të kërkesës nga Gjykata e Apelit, nuk është në pajtim me nenin 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës në lidhje me nenin 5 (E drejta për liri dhe siguri) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut si dhe me parimet dhe standardet e vendosura përmes praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Përfundimi

Përfundimisht, Gjykata konstatoi se (i) Aktvendimi [Pn1 Nr. 704/2022] i 31 majit 2022 i Gjykatës së Apelit nuk është në përputhshmëri me paragrafin 4 të nenit 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës në ndërlidhje me paragrafin 4 të nenit 5 (E drejta për liri dhe siguri) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe (ii) refuzoi kërkesën e tij për masë të përkohshme. Në vijim, Gjykata duke marrë për bazë faktin se rasti i parashtruesit të kërkesës është duke u zhvilluar në procedurë penale, theksoi se efekti i këtij Aktgjykimi shtrihet vetëm sa i përket kohëzgjatjes së vazhdimit të paraburgimit ndaj tij në procedurë para ngritjes së aktakuzës dhe se si i tillë, nuk prodhon efekte juridike ndaj vendimeve tjera që ndërlidhen me masën e paraburgimit të nxjerra pas ngritjes së aktakuzës. Për më tepër dhe me sqarimin që Gjykata nuk ka autorizime ligjore për përcaktimin e kompensimit për rastet kur konstaton shkelje të dispozitave respektive kushtetuese, e njëjta megjithatë theksoi që parashtruesi i kërkesës gëzon të drejtën që për periudhën e vazhdimit të paraburgimit të tij pas nxjerrjes së Aktvendimit të kontestuar të Gjykatës Themelore të 17 majit 2022 e deri në ngritjen e aktakuzës, të kërkojë dëmshpërblim nga autoritetet publike bazuar në dispozitat ligjore në fuqi. Ky Aktgjykim është plotësuar edhe me mendim konkurrues.

Neni 65 [Kompetencat e Kuvendit]

Roli Mbikqyrës i Kuvendit

KO134/21, Parashtrues: Ramush Haradinaj dhe nëntë (9) deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës, Vlerësim i

krivičnom postupku. Sud je naglasio da nesagledavanje jednog tako bitnog navoda, koji se odnosi na ustavne garancije slobode i sigurnosti podnosioca zahteva od strane Apelacionog suda, nije u saglasnosti sa članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i sa načelima i standardima utvrđenim sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.

Zaključak

Konačno, Sud je utvrdio (i) da rešenje [Pn1 br. 704/2022] Apelacionog suda od 31. maja 2022. godine nije u saglasnosti sa stavom 4. člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava u vezi sa stavom 4. člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije o ljudskim pravima; i (ii) odbio njegov zahtev za uvođenje privremene mere. U nastavku, Sud je, uzimajući u obzir činjenicu da je predmet podnosioca zahteva u toku krivičnog postupka, naglasio da se dejstvo ove presude proteže samo na vremensko trajanje produženja pritvora prema njemu u postupku pre podizanja optužnice i kao takva ne proizvodi pravna dejstva na druge odluke koje se odnose na meru pritvora donete nakon podizanja optužnice. Pored toga i uz objašnjenje da Sud nema zakonska ovlašćenja za određivanje naknade za slučajeve kada utvrdi povredu relevantnih ustavnih odredbi, isti je ipak naglasio da podnosilac zahteva uživa pravo da za period produženja njegovog pritvora nakon donošenja osporenog rešenja Osnovnog suda od 17. maja 2022. godine pa do podizanja optužnice, traži naknadu od javnih organa na osnovu važećih zakonskih odredbi. Ova presuda je dopunjena i podudarnim mišljenjem.

Član 65. [Nadležnosti Skupštine]

kushtetutshmërisë së Vendimit nr. 08-V-036 të 8 korrikut 2021 të Kuvendit të Republikës së Kosovës

Vendimi [nr.08-V-036] i 8 korrikut 2021 i Kuvendit të Republikës së Kosovës për shkarkimin e tetë (8) anëtarëve të Bordit të Radiotelevizionit të Kosovës mbi bazën e “*paaftësisë profesionale*”, nuk është në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat] dhe paragrafin 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës, sepse Kuvendi ka vepruar pa bazë ligjore dhe ka tejkaluar kufijtë e kompetencës mbikëqyrëse të përcaktuar në paragrafin 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës: - *shkelje e të drejtave kushtetuese*.

Faktet

Aktgjykimi i Gjykatës fillimisht sqaron që rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me shkarkimin e të gjithë anëtarëve të Bordit të transmetuesit publik, përkatësisht Bordit të RTK-së, nga Kuvendi i Republikës së Kosovës, më 8 korrik 2021. Siç sqarohet detajisht në Aktgjykimin që do të publikohet, shkarkimit kolektiv i Bordit të RTK-së, anëtarët e të cilit ishin zgjedhur në vitin 2018 dhe 2020, respektivisht, i kishte paraprirë shqyrtimi i Raportit Vjetor të RTK-së për vitin 2020 në Komisionin për Administratë Publike, Pushtet Lokal, Media dhe Zhvillim Rajonal dhe në Komisionin për Buxhet, Punë dhe Transfere, të cilët pas shqyrtimit të të njëjtit, i kishin rekomanduar Kuvendit që (i) të refuzojë miratimin e Raportit të Vjetor për vitin 2020 të RTK-së; dhe (ii) mbi bazën e “*paaftësisë profesionale*” të shkarkojë të gjithë anëtarët e Bordit të RTK-së. Kuvendi i Republikës së Kosovës, në të njëjtën seancë, përkatësisht atë të 8 korrikut 2021, kishte refuzuar miratimin e Raportit Vjetor të RTK-së dhe kishte shkarkuar të gjithë anëtarët e Bordit të RTK-së.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesit e kërkesës para Gjykatës kontestojnë kushtetutshmërinë e Vendimit të kontestuar të Kuvendit, duke argumentuar, ndër tjerash, që i njëjti është nxjerrë në kundërshtim me (i) kompetencën e Kuvendit për mbikëqyrjen e RTK-së sipas paragrafit 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës dhe dispozitave respektive të Ligjit

Nadzorna uloga Skupštine

KO134/21, Podnosilac: Ramush Haradinaj i 9 (devet) drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo, ocena ustavnosti odluke Skupštine Republike Kosovo br. 08-V-036 od 8. jula 2021. godine.

Odluka [br. 08-V-036] Skupštine Republike Kosovo od 8. jula 2021. godine o razrešenju osam (8) članova Odbora Radio-televizije Kosova po osnovu “*profesionalne nesposobnosti*”, nije u saglasnosti sa stavom 1. člana 7. [Vrednosti] i stavom 9. člana 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava zbog toga što je Skupština postupila bez pravnog osnova i prekoračila granice nadzorne nadležnosti utvrđene u stavu 9. člana 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava: - *povreda ustavnih prava*.

Činjenice

Presuda Suda prvo razjašnjava okolnosti konkretnog slučaja u vezi sa razrešenjem svih članova odbora javnog emitera, odnosno Odbora RTK-a, od strane Skupštine Republike Kosovo dana 8. jula 2021. godine. Kao što detaljnije pojašnjeno u presudi koja će biti objavljena, razrešenju kolektiva odbora RTK-a, čiji su članovi izabrani 2018. odnosno 2020. godine, prethodilo je razmatranje godišnjeg izveštaja RTK-a za 2020. godinu u Komisiji za javnu administraciju, lokalnu samoupravu, medije i regionalni razvoj i u Komisiji za budžet, rad i transfere, koji su, nakon razmatranja istih, preporučili Skupštini da (i) odbije usvajanje godišnjeg izveštaja RTK-a za 2020. godinu; i (ii) na osnovu „profesionalne nesposobnosti“ razreši sve članove Odbora RTK-a. Skupština Republike Kosovo je na istoj sednici, odnosno onoj od 8. jula 2021. godine, odbila usvajanje godišnjeg izveštaja RTK-a i razrešila sve članove Odbora RTK-a. Podnosioci zahteva pred Sudom osporavaju ustavnost osporene odluke Skupštine, tvrdeći, između ostalog, da je ona doneta uz povredu (i) nadležnosti Skupštine za nadzor nad RTK-om prema stavu 9 člana 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava i odgovarajućih odredbi Zakona br. 04/L-046 o Radio-televiziji Kosova, uključujući članove 4. [Oblik vladanja i podela vlasti] i 7. [Vrednosti] Ustava; i (ii) precizirana osnovna prava i slobode članova

nr. 04/L-046 për Radiotelevizionin e Kosovës, përfshirë nenet 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit] dhe 7 [Vlerat] të Kushtetutës, respektivisht; dhe (ii) të drejtat dhe liritë themelore të specifikuara të anëtarëve të Bordit të RTK-së. Pretendimet e parashtruesve të kërkesës mbështeten nga komentet e dorëzuara në Gjykatë nga RTK dhe kundërshtohen nga grupi parlamentar i Lëvizjes Vetëvendosje. Aktgjykimi vë theks në faktin që, rrethanat dhe pretendimet e lartcekura të këtij rasti para Gjykatës, ndër tjerash, kanë ngritur çështje që ndërlidhen me (i) kompetencën kushtetuese të Kuvendit të Republikës së Kosovës për të mbikëqyrur punën e institucioneve publike, përfshirë RTK-në, të cilat, në bazë të Kushtetutës dhe ligjeve, i raportojnë Kuvendit dhe kufizimet përkatëse bazuar në Ligjin për RTK-në të miratuar nga Kuvendi; (ii) pavarësinë edhe autonominë e transmetuesit publik, jo vetëm bazuar në Ligjin për RTK-në, por edhe në instrumentet relevante ndërkombëtare, përfshirë ato drejtpërdrejtë të aplikueshme në rendin kushtetues të Republikës së Kosovës në njërin anë dhe detyrimin e transmetuesit publik për transparencë dhe llogaridhënie ndaj autoritetit mbikëqyrës dhe publikut në anën tjetër; dhe (iii) detyrimet pozitive të shtetit, në këtë rast Kuvendit, që kompetencën e mbikëqyrjes ta ushtrojë bazuar në parimet që burojnë nga Kushtetuta, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe instrumentet tjera ndërkombëtare, përfshirë Rekomandimet e Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, për të garantuar pavarësinë e transmetuesve publikë dhe lirinë e pluralizmin e medieve, marrë parasysh rolin dhe kontributin e tyre thelbësor në një shoqëri të bazuar në vlerat e sundimit të ligjit dhe ato demokratike.

Gjetjet e Gjykatës

Në kontekst të çështjeve të mësipërme, Aktgjykimi fillimisht ka shtjelluar (i) parimet e përgjithshme që burojnë nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në kontekst të nenit 10 (Liria e shprehjes) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe (ii) përgjigjet e pranuar nga gjykatat kushtetuese dhe/ose ekuivalentet përkatëse anëtare të Forumit të Komisionit të Venecias,

Odbora RTK-a. Tvrđnje podnosioca zahteva su potkrepljene komentarima koje je Sudu dostavio RTK, a osporava ih parlamentarna grupa Lëvizja Vetëvendosje.

Žalba podnosioca zahteva

U presudi se naglašava činjenica da su gore navedene okolnosti i tvrđnje ovog slučaja pred Sudom, između ostalog, pokrenule pitanja koja se odnose na (i) ustavnu nadležnost Skupštine Republike Kosovo da nadgleda rad javnih institucija, uključujući RTK, koje, na osnovu Ustava i zakona, izveštavaju Skupštinu, i relevantna ograničenja na osnovu Zakona o RTK-u usvojenog od strane Skupštine; (ii) nezavisnost i autonomija javnog emitera ne samo na osnovu Zakona o RTK-u, već i na relevantnim međunarodnim instrumentima, uključujući one koji su direktno primenljivi u ustavnom poretku Republike Kosovo s jedne strane i obavezu javnog emitera za transparentnost i odgovornost prema organu nadzora i javnosti sa druge strane; i (iii) pozitivne obaveze države, u ovom slučaju Skupštine, da vrši ovlašćenje nadzora na osnovu načela koja proizilaze iz Ustava, Evropske konvencije o ljudskim pravima i drugih međunarodnih instrumenata, uključujući Preporuke Komiteta ministara Saveta Evrope, da garantuju nezavisnost javnih emitera i slobodu i pluralizam medija, uzimajući u obzir njihovu suštinsku ulogu i doprinos u društvu zasnovanom na vladavini prava i demokratskim vrednostima. U kontekstu gore navedenih pitanja, presuda je prvo razradila (i) opšta načela koja potiču iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava u kontekstu člana 10. (Sloboda izražavanja) Evropske konvencije o ljudskim pravima; i (ii) odgovore dobijene od ustavnih sudova i/ili odgovarajućih ekvivalentnih članova Foruma Venecijanske komisije u vezi sa statusom/nezavisnošću, ali i načinom razrešenja članova odbora/nadzornih struktura javnih emitera. U presudi su dalje razrađeni principi koji potiču, između ostalog, kroz (i) Preporuku br. R (96) 10 Komiteta ministara država članica Saveta Evrope o garantovanju nezavisnosti javnih emitera, uključujući njegov Aneks i Memorandum sa

përkritazi me statusin/pavarësinë por edhe mënyrën e shkarkimit të anëtarëve të bordeve/strukturave mbikëqyrëse të transmetuesve publikë. Aktgjykimi më tej gjithashtu ka shtjelluar parimet që burojnë, ndër tjerash, përmes (i) Rekomandimit nr. R (96) 10 të Komitetit të Ministrave të Shteteve Anëtare të Këshillit të Evropës mbi garantimin e pavarësisë së transmetuesve publikë, përfshirë Shtojcën dhe Memorandumin shpjegues të tij; (ii) Deklaratës së Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës mbi garantimin e pavarësisë së transmetuesve publikë në shtetet anëtare; (iii) Rekomandimit CM/Rec (2012) 1 të Komitetit të Ministrave të Shteteve Anëtare të Këshillit të Evropës mbi qeverisjen e shërbimeve të mediave publike; (iv) Rezolutës së Asamblesë Parlamentare 1636 (2008): Indikatorët për Median në një Demokraci; (v) Opinioneve relevante të Komisionit të Venecias, përfshirë Opinionin CDL-AD(2005)017 mbi përputhshmërinë e ligjeve “Gasparri” dhe “Frattini” të Italisë me standardet e Komisionit të Venecias në fushën e lirisë së shprehjes dhe pluralizmit të medias dhe Opinionin CDL-AD(2015)015 mbi legjislacionin për media të Hungarisë; (vi) Raportit të Unionit Evropian të Transmetuesve “Shërbimi i medias publike sipas nenit 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut”; dhe (vii) Raportit të Unionit Evropian të Transmetuesve “Fokusi juridik: Parimet e qeverisjes së shërbimit publik të medias”. Në kontekstin e parimeve që burojnë nga analiza e parimeve kushtetuese, përfshirë dokumenteve të lartcekura, Aktgjykimi fillimisht sqaron që Kuvendi e ushtron funksionin përkatës bazuar në kompetencat e përcaktuara, ndër tjerash, në nenin 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit] dhe 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës, përfshirë kompetencën për të (i) miratuar ligje, rezoluta dhe akte të tjera të përgjithshme; dhe (ii) për të mbikëqyrur punën e Qeverisë dhe të institucioneve të tjera publike, të cilat, në bazë të Kushtetutës dhe ligjeve, i raportojnë Kuvendit. Që të dy këto kompetenca përbëjnë thelbin e funksionit kushtetues të Kuvendit. Thënë këtë, bazuar, ndër tjerash, në nenet 65 [Kompetencat e Kuvendit] dhe 74 [Ushtrimi i Funksionit] të Kushtetutës, në kontekst të kompetencës kushtetuese të mbikëqyrjes,

objašnjemima; (ii) Deklaraciju Komiteta ministara Saveta Evrope o garantovanju nezavisnosti javnih emitera u državama članicama; (iii) Preporuku CM/Rec (2012) 1 Komiteta ministara država članica Saveta Evrope o upravljanju javnim medijskim servisima; (iv) Rezoluciju Parlamentarne skupštine 1636 (2008): Medijski pokazatelji u demokratiji; (v) Relevantna mišljenja Venecijanske komisije, uključujući mišljenje CDL-AD(2005)017 o kompatibilnosti zakona „Gasparri“ i „Frattini“ Italije sa standardima Venecijanske komisije u oblasti slobode izražavanja i medijskog pluralizma i mišljenje CDL-AD(2015)015 o mađarskom medijskom zakonodavstvu; (vi) Izveštaj Evropske unije emitera „Javni medijski servis prema članu 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima“; i (vii) Izveštaj Evropske unije emitera „Pravni fokus: Principi upravljanja javnim medijskim servisom”.

Nalazi Suda

U kontekstu principa koji proizilaze iz analize ustavnih načela, uključujući i napred navedene dokumente, presuda prvo pojašnjava da Skupština vrši relevantnu funkciju na osnovu ovlašćenja utvrđenih, između ostalog, u članu 4. [Oblik vladanja i podela vlasti] i 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava, uključujući ovlašćenje da (i) usvaja zakone, rezolucije i druge opšte akte; i (ii) da nadgleda rad Vlade i drugih javnih institucija, koje, na osnovu Ustava i zakona, izveštavaju Skupštinu. Oba ova ovlašćenja čine suštinu ustavne funkcije Skupštine. Rekavši to, između ostalog, na osnovu članova 65. [Nadležnosti Skupštine] i 74. [Vršenje funkcije] Ustava, u kontekstu ustavne nadležnosti nadzora, Skupština je uslovljena da vrši ovu funkciju u skladu sa (i) ustavnim odredbama, uključujući one definisane članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 4 [Oblik vladanja i podela vlasti] i 7. [Vrednosti] Ustava; i (ii) ograničenjima i ovlašćenjima definisanim u zakonima usvojenim od strane same Skupštine u vezi sa javnim institucijama koje izveštavaju/su nadgledane od strane Skupštine. U kontekstu vršenja nadzorne funkcije u vezi sa javnim emiterom i uzimajući u obzir suštinski značaj slobode medija i

Kuvendi është i kushtëzuar në ushtrimin e këtij funksioni në pajtueshmëri me (i) dispozitat kushtetuese, përfshirë ato të përcaktuara me nenet: 3 [Barazi para Ligji], 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit] dhe 7 [Vlerat] të Kushtetutës, respektivisht; dhe (ii) kufijtë dhe autorizimet e përcaktuara në ligjet e miratuara nga vet Kuvendi përkitazi me institucionet publike që i raportojnë/mbikëqyren nga Kuvendi. Në kontekst të ushtrimit të funksionit mbikëqyrës lidhur me transmetuesin publik dhe marrë parasysh rëndësinë thelbësore të lirisë dhe pluralizmit të medieve në një rend kushtetues të themeluar mbi vlera demokratike, përtej kufizimeve që përcakton vet Ligji për RTK-në i miratuar nga Kuvendi, rëndësi të veçantë ngërthejnë vlerat kushtetuese të përcaktuara me nenin 7 [Vlerat], nenin 40 [Liria e Shprehjes] dhe nenin 42 [Liria e Medieve] të Kushtetutës. Të njëjtat, në parim dhe për aq sa është relevante në rrethanat e rastit konkret, përcaktojnë garanci për (i) lirinë dhe pluralizmin e medieve; dhe (ii) lirinë e shprehjes, përfshirë të drejtën për të shprehur, për të shpërndarë dhe për të marrë informacione, mendime dhe mesazhe të tjera, pa u penguar nga askush. Këto dispozita janë gjithashtu të ndërlidhura me nenin 10 (Liria e shprehjes) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe i cili, bazuar në interpretimin e përcaktuar përmes praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe të shtjelluar në Aktgjykim, shtrin garancitë dhe mbrojtjen përkatëse edhe lidhur me pavarësinë e transmetuesve publikë, me theks në detyrimin pozitiv të shtetit për mbrojtjen e tyre nga veprimet arbitrare dhe/ose joproporcionale të vet shtetit, në përputhje me qëllimin legjitim përkatës, gjithnjë me theks në rolin dhe kontributin thelbësor të transmetuesve publikë dhe medias në shoqëritë demokratike. Bazuar në të lartcekurat, Aktgjykimi thekson që garancitë për pavarësinë dhe autonominë e transmetuesit publik, përkatësisht RTK-së, burojnë nga garancitë kushtetuese dhe të instrumenteve të aplikueshme ndërkombëtare përkitazi me lirinë e shprehjes dhe lirinë e medieve sipas interpretimit të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, por edhe vet Ligjit për RTK-

pluralizma u ustavnom poretku zasnovanom na demokratskim vrednostima, mimo ograničenja postavljenih Zakonom o RTK-u koji je usvojila Skupština, poseban značaj se pridaje ustavnim vrednostima definisanim članom 7. [Vrednosti], članom 40. [Sloboda izražavanja] i članom 42. [Sloboda medija] Ustava. Iste, u principu i u meri u kojoj je to relevantno u okolnostima konkretnog slučaja, definišu garancije za (i) slobodu i pluralizam medija; i (ii) slobodu izražavanja, uključujući pravo na nesmetano izražavanje, širenje i primanje informacija, mišljenja i drugih poruka. Ove odredbe se takođe odnose na član 10. (Sloboda izražavanja) Evropske konvencije o ljudskim pravima i kojim se, na osnovu tumačenja utvrđenog kroz sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava i razrađenu u presudi, proširuju garancije i relevantna zaštita i u vezi sa nezavisnošću javnih emitera, sa akcentom na pozitivnu obavezu države da ih zaštiti od proizvoljnih i/ili nesrazmernih postupaka same države, u skladu sa relevantnom legitimnom svrhom, uvek sa naglaskom na suštinsku ulogu i doprinos javnih emitera i medija u demokratskim društvima. Na osnovu gore navedenog, u presudi se ističe da garancije za nezavisnost i autonomiju javnog emitera, odnosno RTK-a, proizilaze iz ustavnih garancija i primenjivih međunarodnih instrumenata u pogledu slobode izražavanja i slobode medija prema tumačenju Evropskog suda za ljudska prava, ali i samog Zakona o RTK-u, na osnovu kojih, između ostalog, (i) RTK ima „status nezavisne javne institucije od posebnog značaja“; i (ii) Skupština ima obavezu da „čuva institucionalnu autonomiju“. Osim toga, isti zakon, između ostalog, i u meri u kojoj je relevantan za okolnosti konkretnog slučaja, definiše (i) ograničenja nadzora Skupštine nad RTK-om i okolnosti u kojima se taj nadzor može vršiti; i (ii) način imenovanja i razrešenja članova Odbora RTK-a, ove odredbe koje se tumače u smislu garancija i proizilaze iz Ustava i/ili principa međunarodnih instrumenata u oblasti slobode i pluralizma medija, uključujući i javne emitere. Presudom se pojašnjava da je na osnovu odredbi Zakona o RTK-u, (i) način izbora i imenovanja članova Odbora RTK-a određen na takav način da se

në, bazuar në të cilin, ndër tjerash, (i) RTK ka “status të institucionit të pavarur publik me rëndësi të posaçme”; dhe (ii) Kuvendi ka detyrimin për të “mbrojtur autonominë institucionale” të saj. Për më tepër, i njëjti ligj, ndër tjerash dhe për aq sa është relevante për rrethanat e rastit konkret, përcakton (i) kufizimet e mbikëqyrjes së Kuvendit mbi RTK-në dhe rrethanat në të cilat mund të ushtrohet kjo mbikëqyrje; dhe (ii) mënyrën e emërimit dhe shkarkimit të anëtarëve të Bordit të RTK-së, dispozita këto që interpretohen në dritën e garancive dhe burojnë nga Kushtetuta, dhe/ose parimet e instrumenteve ndërkombëtare në fushën e lirisë e pluralizmit të medias, përfshirë transmetuesit publikë. Aktgjykimi sqaron që bazuar në dispozitat e Ligjit për RTK-në (i) mënyra e zgjedhjes dhe emërimit të anëtarëve të Bordit të RTK-së është e përcaktuar ashtu që të sigurojë që jo të gjithë anëtarët e Bordit të fitojnë dhe/ose ushtrojnë mandatet përkatëse në të njëjtën kohë, kjo në përputhje me standardet që burojnë nga instrumentet ndërkombëtare dhe me qëllimin që Bordi i RTK-së të ketë përbërje pluraliste dhe të mos jetë detyrimisht i zgjedhur nga e njëjta shumicë parlamentare në Kuvend; ndërsa (ii) shkarkimi i anëtarëve të Bordit të RTK-së nga Kuvendi është i mundur, sipas procedurës dhe bazave të saktësuar në këtë ligj, përfshirë për “paaftësinë profesionale”, bazë kjo mbi të cilën, në rastin konkret, janë shkarkuar të gjithë anëtarët e Bordit të RTK-së. Thënë këtë, Aktgjykimi gjithashtu sqaron që një ndër garancitë esenciale lidhur me pavarësinë e strukturave mbikëqyrëse/bordeve të transmetuesve publikë, bazuar në instrumentet ndërkombëtare relevante, përfshirë përgjigjet e gjykatave kushtetuese dhe/ose ekuivalentet e tyre anëtare të Forumit të Komisionit të Venecias, është shkarkimi i anëtarëve të tyre mbi bazë dhe procedurë të përcaktuar dhe të saktë ligjore. Në rrethanat e rastit të shkarkimit të anëtarëve të Bordit të RTK-së përmes Vendimit të kontestuar të Kuvendit, sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, kontestuese është nëse ekzistonte baza ligjore për (i) shkarkimin e të gjithë anëtarëve të Bordit të RTK-së, bazuar në (ii) konstatimin e “paaftësisë profesionale” të Bordit në tërësinë e tij, si rezultat i shqyrtimit dhe refuzimit të miratimit

obezbedi da svi članovi Odbora ne steknu i/ili izvrše dotične mandate u isto vreme, ovo je u skladu sa standardima koji proizilaze iz međunarodnih instrumenata, i sa ciljem da Odbor RTK-a ima pluralistički sastav i da ga ne bira ista parlamentarna većina u Skupštini; dok (ii) je moguće razrešenje članova Odbora RTK-a od strane Skupštine u skladu sa procedurom i osnovama navedenim u ovom zakonu, uključujući i za „profesionalnu nesposobnost“, na osnovu koje, u konkretnom slučaju, su razrešeni svi članovi Odbora RTK-a. Rekavši to, presuda takođe pojašnjava da je jedna od suštinskih garancija u pogledu nezavisnosti nadzornih struktura/odbora javnih emitera, zasnovana na relevantnim međunarodnim instrumentima, uključujući odgovore ustavnih sudova i/ili njihovih ekvivalentnih članova Foruma Venecijanske komisije, razrešenje njihovih članova na osnovu zakonom utvrđenog i tačnog postupka. U okolnostima slučaja razrešenja članova Odbora RTK-a osporenom odlukom Skupštine, prema pojašnjenjima datim u presudi, sporno je da li je postojao pravni osnov za (i) razrešenje svih članova Odbora RTK-a, na osnovu (ii) zaključaka „profesionalne nesposobnosti“ Odbora u celini, kao rezultat razmatranja i odbijanja da se usvoji godišnji izveštaj RTK-a za 2020. godinu. U ovom kontekstu, presuda pojašnjava da se (i) na osnovu Zakona o RTK-u, članovi Odbora RTK-a imenuju i deluju u svom ličnom svojstvu, kako je utvrđeno i Preporukom br. R (96)10 Komiteta ministara o pravima i obavezama članova odbora/nadzornih struktura javnih emitera; (ii) Zakon o RTK-u ne definiše pravni osnov za razrešenje Odbora RTK-a u celini, dok se u prilogu koje je dostavio Forum Venecijanske komisije precizira da su kolektivna razrešenja odbora/nadzornih struktura javnih emitera moguća od strane nadležnih organa samo kada je takva mogućnost izričito definisana važećim zakonom; i (iii) Zakon o RTK-u predviđa da RTK podnosi „godišnji izveštaj sa javne rasprave i mišljenje Odbora RTK-a“, Skupštini Republike Kosovo, „orijentacije radi“ i za razliku od drugih slučajeva u kojima zakonodavac posebno definiše nadležnost

të Raportit Vjetor të RTK-së për vitin 2020. Në këtë kontekst, Aktgjykimi sqaron që (i) bazuar në Ligjin për RTK-në, anëtarët e Bordit të RTK-së emërohen dhe veprojnë në kapacitetin e tyre personal, ashtu siç përcaktohet edhe përmes Rekomandimit nr. R (96)¹⁰ të Komitetit të Ministrave, përkritazi me të drejtat dhe detyrimet e anëtarëve të bordeve/strukturave mbikëqyrëse të transmetuesve publikë; (ii) Ligji për RTK-në, nuk përcakton bazë ligjore për shkarkim të Bordit të RTK-së në tërësinë e tij, ndërsa kontributet e dorëzuara nga Forumi i Komisionit të Venecias saktësojnë që shkarkimet kolektive të bordeve/strukturave mbikëqyrëse të transmetuesit publik janë të mundshme nga autoritetet mbikëqyrëse vetëm atëherë kur një mundësi e tillë është e përcaktuar specifikisht me ligjin e aplikueshëm; dhe (iii) Ligji për RTK-në përcakton që RTK i dorëzon “raportin vjetor, raportin mbi debatin publik dhe të mendimit të Bordit të RTK-së në raportin e debatit publik”, Kuvendit të Republikës së Kosovës, “për qëllime orientuese”, dhe për dallim prej rasteve tjera në të cilat ligjvënësi specifikisht përcakton kompetencën miratuese të Kuvendit lidhur me akte të caktuara të Bordit të RTK-së, ky nuk është rasti me Raportin Vjetor. Aktgjykimi në këtë kontekst vë theks në rekomandimet e Unionit Evropian të Transmetuesve, sipas të cilave, autoritetet mbikëqyrëse nuk duhet të kenë kompetencë të miratimit të raporteve vjetore dhe për më tepër, përcaktimi i mundshëm i ligjvënësit që shkarkimi i anëtarëve të bordeve/strukturave mbikëqyrëse të transmetuesve publikë të jetë i mundur edhe bazuar në raportimin vjetor, ndër tjerash, “hap mundësinë për ndërhyrje të papërshtatshme politike, cenon rolin e trupave mbikëqyrës, mund të rezultojë në vetcenzurim përkritazi me përmbajtjen redaksionale”. Bazuar në të lartcekurat dhe shtjellimet tjera në Aktgjykim, Gjykata konstaton që në shkarkimin e të gjithë anëtarëve të Bordit të RTK-së, përkatësisht shkarkimin kolektiv të bordit të transmetuesit publik për “paafësi profesionale”, të konstatuar përmes shqyrtimit të Raportit Vjetor të RTK-së për vitin 2020, Kuvendi ka vepruar pa bazë ligjore në kontekst të shkarkimit të Bordit në tërësinë e tij, si pasojë e refuzimit të raportit përkatës vjetor dhe rrjedhimisht, në

Skupštine za usvajanje određenih akata Odbora RTK-a, to nije slučaj sa godišnjim izveštajem. U presudi se u ovom kontekstu naglašavaju preporuke Evropske unije emitera prema kojima nadzorni organi ne bi trebalo da imaju ovlašćenja da odobravaju godišnje izveštaje i, štaviše, eventualno opredeljenje zakonodavca da razrešenje članova odbora/nadzornih struktura javnih emitera bude moguće i na osnovu godišnjeg izveštaja, između ostalog, „otvara mogućnost za neodgovarajuće političko uplitanje, krši ulogu nadzornih organa, i može rezultirati autocenzurom u vezi sa uređivačkim sadržajem”. Na osnovu gore navedenog i drugih izlaganja u presudi, Sud utvrđuje da je pri razrešenju svih članova Odbora RTK-a, odnosno kolektivnog razrešenja odbora javnog emitera zbog „profesionalne nesposobnosti“ utvrđene razmatranjem godišnjeg Izveštaj RTK-a za 2020. godinu, Skupština postupila bez pravnog osnova u kontekstu razrešenja Odbora u celini kao rezultat odbijanja relevantnog godišnjeg izveštaja i shodno tome, u suprotnosti sa odredbama Zakona o RTK-u. Shodno tome, donošenjem osporene odluke, Skupština je prekoračila granice nadzorne nadležnosti definisane stavom 9. člana 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava i, štaviše, povredila nezavisnost javnog emitera, čija je uloga od suštinskog značaja za slobodu i pluralizaciju medija u demokratskom društvu, u suprotnosti sa vrednostima definisanim u stavu 1. člana 7. [Vrednosti] Ustava Republike Kosovo. U presudi se takođe pojašnjava da u oceni sličnih ustavnih pitanja u kontekstu vršenja nadzorne funkcije Skupštine u odnosu na institucije koje istoj izveštavaju na osnovu zakona, kada je važeći zakon omogućio razrešenje članova odbora u celini i shodno tome Skupština je postupila u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, kao što je slučaj Suda KO139/21 u vezi sa razrešenjem članova Odbora Železničkog regulativnog odbora, Sud nije utvrdio ustavnu povredu. S tim u vezi, ustavna legitimacija odluke Skupštine o razrešenju članova upravnog odbora javnog emitera preko zakonskih ovlašćenja, predstavljalo bi opasan presedan za mešanje države u nezavisnost i autonomija javnog

kundërshtim me dispozitat e Ligjit për RTK-në. Për pasojë, në nxjerrjen e Vendimit të kontestuar, Kuvendi ka tejkaluar kufijtë e kompetencës mbikëqyrëse të përcaktuar në paragrafin 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës dhe për më tepër, ka cenuar pavarësinë e transmetuesit publikë, roli i të cilit është thelbësor për lirinë edhe pluralizmin e medieve në një shoqëri demokratike, në kundërshtim me vlerat e përcaktuara në paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës. Aktgjykimi gjithashtu sqaron që, në vlerësimin e çështjeve të ngjashme kushtetuese në kontekst të ushtrimit të funksionit të mbikëqyrjes të Kuvendit lidhur me institucionet që i raportojnë të njëjtit në bazë të ligjit, kur ligji i aplikueshëm ka mundësuar shkarkimin e bordeve përkatëse në tërësinë e tyre dhe rrjedhimisht, Kuvendi ka vepruar në përputhje me autorizimet ligjore, siç është rasti i Gjykatës KO139/21 lidhur me shkarkimin e anëtarëve të Bordit të Autoritetit Rregullativ të Hekurudhave, Gjykata nuk ka konstatuar shkelje kushtetuese. Thënë këtë, legjitimitimi kushtetues i një vendimi të Kuvendit për shkarkimin e anëtarëve të bordit të transmetuesit publik në tejkallim të autorizimeve ligjore, do të përbënte një precedent të rrezikshëm për ndërhyrjen e shtetit në pavarësinë dhe autonominë e transmetuesit publik, përfshirë lirinë dhe pluralizmin e medieve në Republikën e Kosovës. Aktgjykimi gjithashtu thekson që parimi i pavarësisë dhe autonomisë së transmetuesve publikë dhe rrjedhimisht, detyrimi i autoritetit mbikëqyrës për të respektuar të njëjtin, është në baraspeshë me parimin e transparencës dhe llogaridhënies të transmetuesit publik dhe rrjedhimisht, detyrimin përkatës ndaj autoritetit mbikëqyrës, përkatësisht Kuvendit dhe publikut. Anëtarët e bordit të transmetuesit publik, përkatësisht anëtarët e Bordit të RTK-së, i nënshtrohen detyrimeve të Ligjit për RTK-në dhe të gjitha ligjeve të aplikueshme të Republikës së Kosovës, duke përfshirë edhe parimeve të llogaridhënies dhe transparencës së plotë ndaj autoritetit mbikëqyrës, në mënyrën e përcaktuar me ligj dhe instrumente të aplikueshme ndërkombëtare. Konstatimi i Gjykatës përkitazi me Vendimin e kontestuar vë theks në këto parime, duke përfshirë rëndësinë e transmetuesit publik, por edhe detyrimet

emitera, duke përfshirë slobodën e pluralizmit mediash në Republikën e Kosovës. U presudi se kështu është da je načelo nezavisnosti i autonomije i javnih emitera, a samim tim i obaveza nadzornog organa da ih poštuje, u ravnoteži sa principom transparentnosti i odgovornosti javnog emitera, a shodno tome i odgovarajućom obavezom prema nadzornom organu, odnosno Skupštini i javnosti. Članovi Odbora javnog emitera, odnosno članovi Odbora RTK-a, podležu obavezama Zakona o RTK-u i svim važećim zakonima Republike Kosovo, uključujući i principe pune odgovornosti i transparentnosti prema nadzornom organu na način definisan zakonom i važećim međunarodnim instrumentima. Zaključak Suda u vezi sa osporenom odlukom ističe ove principe, uključujući značaj javnog emitera, ali i pozitivne obaveze države, odnosno Republike Kosovo, da štiti i garantuje slobodu i pluralizam medija i sve garancije koje proizilaze iz ustavnih prava definisanih u kontekstu slobode izražavanja i medija, uključujući i onako kako ih tumači sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava i definišu važeći međunarodni instrumenti u ustavnom poretku Republike Kosovo. U presudi je, na kraju, pojašnjeno da ovaj zaključak Suda nema retroaktivno dejstvo i da na osnovu načela pravne sigurnosti ne utiče na stečena prava trećih lica, odnosno novih članova Odbora RTK-a, čiji izbor od strane Skupštine, nije osporen pred Sudom. Pored toga, u presudi je, pozivajući se na sudske prakse Suda, pojašnjeno da Sud nema ovlašćenje da dodeli odgovarajuću naknadu kada utvrdi ustavnu povredu, ali da takvo pojašnjenje ne prejudicira prava razrešenih članova Odbor RTK-a, osporenom odlukom Skupštine, da slede relevantne procedure pred redovnim sudovima.

Zaključak

U slučaju KO134/21, Sud je jednoglasno odlučio da (i) proglasi zahtev prihvatljivim; i (ii) odbije zahtev za privremenu meru u vezi sa dejstvom osporene odluke. Dok je, sa 5 (pet) glasova za i 2 (dva) glasa protiv, Sud odlučio da utvrdi da (i) odluka [br. o8-V-036], od 8. jula 2021. godine Skupštine Republike Kosovo

pozitive të shtetit, përkatësisht Republikës së Kosovës, për të mbrojtur dhe garantuar lirinë dhe pluralizmin e medieve dhe të gjitha garancitë që burojnë nga të drejtat kushtetuese të përcaktuara në kontekst të lirisë së shprehjes dhe të medieve, përfshirë siç është interpretuar nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe përcaktuar nga instrumentet e aplikueshme ndërkombëtare në rendin kushtetues të Republikës së Kosovës.

Aktgjykimi, në fund, sqaron që ky konstatim i Gjykatës nuk ka efekt prapaveprues dhe bazuar në parimin e sigurisë juridike, nuk afekton të drejtat e fituara të palëve të treta, përkatësisht anëtarëve të rinj të Bordit të RTK-së, zgjedhja nga Kuvendi e të cilëve nuk është kontestuar para Gjykatës. Për më tepër, Aktgjykimi, duke u referuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës, sqaron që Gjykata nuk ka kompetencë për akordimin e kompensimit përkatës kur konstaton shkelje kushtetuese, por që një sqarim i tillë, nuk paragjykon të drejtat e anëtarëve të shkarkuar të Bordit të RTK-së përmes Vendimit të kontestuar të Kuvendit, për të ndjekur procedurat përkatëse para gjykatave të rregullta.

Përfundimi

Në rastin KO 134/21, Gjykata ka vendosur njëzëri që (i) të deklarojë kërkesën të pranueshme; dhe (ii) të refuzojë kërkesën për masë të përkohshme lidhur me efektet e Vendimit të kontestuar. Ndërsa, me pesë (5) vota për dhe dy (2) vota kundër, Gjykata ka vendosur të konstatojë që (i) Vendimi [nr.08-V-036] i 8 korrikut 2021 i Kuvendit të Republikës së Kosovës për shkarkimin e të gjithë anëtarëve të Bordit të RTK-së nuk është në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat] dhe paragrafin 9 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] të Kushtetutës; dhe (ii) konstatimi i lartcekur, përkatësisht Aktgjykimi i Gjykatës, nuk ka efekt prapaveprues dhe nuk afekton të drejtat e fituara të palëve të treta. Ky Aktgjykim është plotësuar edhe me mendim mospajtues.

Neni 124 [Organizimi dhe Funksionimi i Vetëqeverisjes Lokale]

Ndërhyrja në kompetencat e komunave

za razrešenje svih članova Odbora RTK-a nije u skladu sa stavom 1 člana 7. [Vrednosti] i stavom 9 člana 65. [Nadležnosti Skupštine] Ustava; i (ii) gore pomenuti zaključak, odnosno presuda Suda, nema retroaktivno dejstvo i ne utiče na stečena prava trećih lica. Ova presuda je dopunjena i suprotnim mišljenjem.

KO164/21, Parashtrues: Komuna e Prishtinës, Vlerësim i ushtetutshmërisë së nenit 6, paragrafi 3, pikat 3.1 dhe 3.2 të Udhëzimit Administrativ (MASHT) nr.151/2020 të 22 dhjetorit 2020 të Ministrisë së Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit

Udhëzimi Administrativ nr.151/2020 i 22 dhjetorit 2020 i Ministrisë së Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit, duke përcaktuar që drejtorët dhe zëvendësdrejtorët e institucioneve edukativo-arsimore zgjedhën në pajtim me procedurat ligjore të përcaktuara nga MASHT-i, nga një komision i caktuar nga Kuvendi Komunal, në të cilin dy (2) anëtarë do të jenë nga Komuna dhe një (1) nga MASHT-i, ashtu siç përcaktohet edhe në nenit 5 (Kompetencat e Komunave në nivelet 0, 1, 2 dhe 3 të Arsimit Publik (Parashkollor, Fillor, të Mesëm të Ulët dhe të Mesëm të Lartë) të Ligjit për Arsimin në Komuna dhe paragrafit 1 të nenit 20 (Personeli Udhëheqës) të Ligjit për Arsimin Parauniversitar, nuk cenon përgjegjësitë e Komunës të përcaktuara me Kushtetutë dhe ligj:
- jo shkelje kushtetuese.

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me shpalljen e konkursit nga Drejtoria Komunale e Arsimit në Komunën e Prishtinës për plotësimin e një numri pozitash për drejtorë dhe zëvendësdrejtorë të institucioneve publike edukativo-arsimore dhe aftësuese parauniversitare në Komunën e Prishtinës. Sipas Inspektoratit të Arsimit, Komisioni Përzgjedhës i përcaktuar nga Komuna ishte në kundërshtim me ligjin e aplikueshëm, përkatësisht (i) nenin 5 (Kompetencat e Komunave në nivelet 0, 1, 2 dhe 3 të Arsimit Publik (Parashkollor, Fillor, të Mesëm të Ulët dhe të Mesëm të Lartë) të Ligjit për Arsimin në Komuna, i cili përcakton se nga tre (3) anëtarët e Komisionit Përzgjedhës të drejtorëve dhe zëvendësdrejtorëve, dy (2) caktohen nga komuna përkatëse ndërsa njëri (1) nga anëtarët e Komisionit caktohet nga MASHT-i; dhe (ii) pikat 3.1 dhe 3.2 të nenit 6 të Udhëzimit Administrativ të kontestuar, sipas të cilave, Komisioni Përzgjedhës për institucionet arsimore që janë në varësi të komunës përbëhet nga (i) dy (2) anëtarë të komunës të cilët

Član 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave]

Mešanje u nadležnosti opština

KO164/21, Podnosilac: Opština Priština, Ocena ustavnosti člana 6, stava 3, tačke 3.1 i 3.2 Administrativnog uputstva (MONTI) br. 151/2020 od 22. decembra 2020. godine Ministarstva obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacije

Administrativno uputstvo br. 151/2020 Ministarstva obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija, time što je utvrdilo da se direktori i zamenici direktora obrazovno-vaspitnih ustanova biraju u skladu sa zakonskim procedurama propisanim od strane MONTI, od strane komisije koju imenuje skupština opštine, a u kojoj će dva (2) člana biti iz opštine i jedan (1) iz MONTI, kako je utvrđeno i u članu 5. (Nadležnosti opština u javnim obrazovanim nivoima 0, 1, 2 i 3 (predškolsko, osnovno, niže srednje i više srednje) Zakona o obrazovanju u opštinama i stavu 1. člana 20. (Rukovodeće osoblje) Zakona o preduniverzitetskom obrazovanju, ne povređuje odgovornosti opštine koje su utvrđene Ustavom i zakonom:
- nije ustavna povreda.

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa raspisivanjem konkursa od strane Opštinske direkcije za obrazovanje u opštini Priština za popunjavanje određenog broja radnih mesta za direktore i zamenike direktora preduniverzitetskih javnih obrazovno-vaspitnih ustanova i ustanova za stručno osposobljavanje u opštini Priština. Prema Inspektoratu za obrazovanje, Komisija za izbor koju je imenovala opština bila je u suprotnosti sa važećim zakonom, odnosno (i) članom 5. (Nadležnosti opština u javnim obrazovnim nivoima 0, 1, 2, i 3 (predškolsko, osnovno, niže srednje i više srednje)) Zakona o obrazovanju u opštinama, kojim je utvrđeno da od tri (3) člana Komisije za izbor direktora

propozohen nga Drejtoria Komunale e Arsimit dhe miratohen nga Kuvendi Komunal; dhe (ii) një (1) anëtar i cili përcaktohet nga MASHT-i. Kjo sepse, Komisioni Përzgjedhës i përcaktuar nga Komuna, nuk ishte votuar nga Kuvendi Komunal dhe nga i njëjti ishte tërhequr përfaqësuesi i MASHT-it.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Për pasojë, parashtruesi i kërkesës, para Gjykatës Kushtetuese kontestoi Udhëzimin Administrativ të lartcekur, përkatësisht kompetencën e MASHT-it, për të përcaktuar një (1) anëtar të Komisionit Përzgjedhës, duke pretenduar se kjo ndërhyrë në mënyrë të drejtpërdrejtë në përgjegjësitë komunale në kundërshtim me Ligjin nr. 03/L-040 për Vetëqeverisje Lokale, përkatësisht pikën h) të nenit 17 (Kompetencat vetanake) të këtij ligji, ku përcaktohet se komunat kanë kompetenca “*të plota dhe ekskluzive*” në ofrimin e arsimit publik parashkollor, fillor dhe të mesëm; dhe për pasojë gjithashtu me (ii) nenin 54 [Mbrotja Gjyqësore e të Drejtave] dhe paragrafin 4 të nenit 113 të Kushtetutës; si dhe (iii) Kartën Evropiane për Autonominë e Komunave.

Gjetjet e Gjykatës

Në adresimin e pretendimeve të Komunës së Prishtinës, Gjykata fillimisht shtjelloi parimet e përgjithshme lidhur me vetëqeverisjen lokale sipas Kushtetutës, Kartës Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale, Opinionet relevante të Komisionit të Venecias, ligjet në fuqi të Republikës së Kosovës, si dhe praktikën gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese. Në këtë kontekst, Gjykata, duke u bazuar në nenet 12 [Pushteti Lokal], 123 [Parimet e Përgjithshme] dhe 124 [Organizimi dhe Funksionimi i Vetëqeverisjes Lokale] të Kushtetutës, respektivisht, ndër të tjerash, ritheksoi se: (i) njësi themelore territoriale të vetëqeverisjes lokale në Republikën e Kosovës janë komunat dhe se organizimi dhe kompetencat e njësive të vetëqeverisjes lokale rregullohen me ligj; (ii) komunat kanë kompetenca “*vetanake*”, “*të zgjeruara*” dhe “*të deleguara*”; dhe se (iii) rishikimi administrativ i akteve të komunave nga autoritetet qendrore në fushën e kompetencave të tyre, kufizohet në sigurimin e përputhjes me Kushtetutën dhe me ligjin. Për

i zamenika direktora, dva (2) člana imenuje dotična opština, a jednog (1) od članova komisije imenuje MONTI; i (ii) tačke 3.1 i 3.2 člana 6. osporenog Administrativnog uputstva, prema kojima se Komisija za izbor za obrazovne institucije koje su podređene opštini sastoji od (i) dva (2) člana opštine koje predlaže Opštinska direkcija za obrazovanje i odobrava Skupština opštine; i (ii) jednog (1) člana koga imenuje MONTI. To stoga što Komisija za izbor koja je imenovana od strane opštine nije izglasana od strane Skupštine opštine i iz iste se povukao predstavnik MONTI-a.

Žalba podnosioca zahteva

Kao rezultat toga, podnosilac zahteva je pred Ustavnim sudom osporio gore navedeno Administrativno uputstvo, odnosno nadležnost MONTI-a da odredi jednog (1) člana Komisije za izbor, navodeći da ovo direktno zadire u opštinske odgovornosti u suprotnosti sa Zakonom br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, odnosno tačkom h) člana 17. (Izvorna nadležnost) ovog zakona, u kome je utvrđeno da opštine imaju “*potpune i isključive nadležnosti*” u pružanju javnog predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja; a samim tim i sa (ii) članom 54. [Sudska zaštita prava] i stavom 4. člana 113. Ustava; kao i sa (iii) Evropskom poveljom o autonomiji opština.

Nalazi Suda

Prilikom ispitivanja navoda opštine Priština, Sud je prvo razradio opšta načela koja se odnose na lokalnu samoupravu prema Ustavu, Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi, relevantnim mišljenjima Venecijanske komisije, važećim zakonima Republike Kosovo, kao i sudskoj praksi Ustavnog suda. U tom kontekstu, Sud je, na osnovu članova 12. [Lokalna vlast], 123. [Osnovna načela] i 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave] Ustava, respektivno, između ostalog, ponovo naglasio: (i) da su opštine osnovne jedinice lokalne samouprave u Republici Kosovo i da se organizacija i nadležnosti jedinica lokalne samouprave uređuju zakonom; (ii) da opštine imaju “*svoja*”, “*proširena*” i “*delegirana*” ovla

më tepër, bazuar në këto nene kushtetuese, Gjykata theksoi që, veprimtaria e organeve të vetëqeverisjes lokale bazohet në Kushtetutë dhe në ligje, dhe respekton Kartën Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale. Kjo e fundit, ndër të tjerash, dhe për aq sa është e rëndësishme për rrethanat e rastit konkret, përcakton që: (i) autoritetet lokale, brenda kufijve të ligjit, do të kenë diskrecionin e plotë për të ushtruar iniciativën e tyre në lidhje me çdo çështje që nuk përjashtohet nga kompetenca e tyre dhe nuk i është caktuar në kompetencë ndonjë autoriteti tjetër; (ii) kompetencat që u besohen autoriteteve lokale, normalisht duhet të jenë të plota dhe ekskluzive, dhe ato nuk mund të minohen apo të kufizohen nga një autoritet tjetër, qendror apo rajonal, përveç siç përcaktohet me ligj; dhe se (iii) çdo kontroll administrativ mbi autoritetet lokale mund të ushtrohet vetëm sipas formave dhe në rastet e parashikuara nga Kushtetuta ose me ligj.

Në dritën e të lartcekurave, Gjykata theksoi se ligji kryesor që përcakton kompetencat e komunave është Ligji për Vetëqeverisjen Lokale dhe i njëjti ka përcaktuar që komunat, ndër të tjera, janë bartëse të kompetencave vetanake në disa fusha, dhe si të tilla, i ushtrojnë *“të plota dhe ekskluzive”*. Për më tepër, Gjykata theksoi që Ligji për Arsimin në Komuna dhe Ligji për Arsimin Parauniversitar janë po ashtu ligje të cilat më tutje rregullojnë aspekte të arsimit dhe shkollimit, duke përcaktuar kompetencat për komunat dhe për MASHT-in. Në këtë kontekst, duke u bazuar edhe në praktikën e saj gjyqësore, Gjykata vuri theks në faktin që bazuar në nenin 124 të Kushtetutës, ndër të tjerash, (i) Komunat kanë detyrimin që të respektojnë ligjin; dhe (ii) kontrolli administrativ i akteve komunale nga autoritetet qendrore duhet të jetë në përputhje me ligjin.

Në rrethanat e rastit konkret, Gjykata theksoi që përmbajtja e Udhëzimit Administrativ të kontestuar nga Komuna, përkatësisht pikat 3.1 dhe 3.2 të paragrafit 3 të nenit 6 të tij lidhur me përbërjen e Komisionit Përzgjedhës dhe i cili sipas Komunës, ndërhyr në kompetencat përkatëse vetanake në kundërshtim me dispozitat e lartcekura të Kushtetutës dhe Kartës Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale, buron nga dispozitat e Ligjit për Arsimin

shënja i (iii) da je administrativno razmatranje opštinskih akata od strane centralne vlasti u oblasti njihovih ovlašćenja, ograničeno samo na procenu saglasnosti sa Ustavom i zakonom. Pored toga, Sud je na osnovu ovih ustavnih članova istakao da je delatnost organa lokalne samouprave zasnovana na Ustavu i zakonima i da poštuje Evropsku povelju o lokalnoj samoupravi. Poslednje navedena, između ostalog, i u meri u kojoj je relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, utvrđuje (i) da lokalne vlasti, u granicama zakona, imaju punu diskreciju da sprovedu svoju inicijativu u vezi sa bilo kojim pitanjem koje nije isključeno iz njihove nadležnosti i nije dodeljeno u nadležnost nekom drugom organu; (ii) da ovlašćenja koja su poverena lokalnim vlastima obično moraju biti potpuna i isključiva i ne mogu biti potkopana ili ograničena od strane druge vlasti, centralne ili regionalne, osim ako je to određeno zakonom; i (iii) svaka administrativna kontrola nad lokalnim vlastima može se vršiti samo prema oblicima i u slučajevima predviđenim Ustavom ili zakonom.

U svetlu napred navedenog, Sud je istakao da je glavni zakon kojim se definišu nadležnosti opština zapravo Zakon o lokalnoj samoupravi i da je njime utvrđeno da su opštine, između ostalog, nosioci sopstvenih nadležnosti u pojedinim oblastima i da ih kao takve ih vrše *“potpuno i isključivo”*. Pored toga, Sud je naglasio da su Zakon o obrazovanju u opštinama i Zakon o preduniverzitetskom obrazovanju takođe zakoni koji dodatno uređuju aspekte obrazovanja i školovanja, utvrđujući nadležnosti za opštine i za MONTI. U ovom kontekstu, a i na osnovu svoje sudske prakse, Sud je stavio naglasak na činjenicu da na osnovu člana 124. Ustava, između ostalog, (i) opštine imaju obavezu da poštuju zakon; i (ii) da administrativna kontrola opštinskih akata od strane centralnih vlasti mora biti u saglasnosti sa zakonom.

U okolnostima konkretnog slučaja, Sud je istakao da sadržaj Administrativnog uputstva koji osporava opština, odnosno tačke 3.1 i 3.2 stava 3. njegovog člana 6. u vezi sa sastavom Komisije za izbor i koji, prema navodima opštine, zadire u odgovarajuće sopstvene nadležnosti u suprotnosti sa gore navedenim

Parauniversitar dhe Ligjit për Arsimin në Komuna, përkatësisht nenet e tyre (Kompetencat e Komunave në nivelet 0, 1, 2 dhe 3 të Arsimit Publik (Parashkollor, Fillor, të Mesëm të Ulët dhe të Mesëm të Lartë) dhe 20 (Personeli Udhëheqës), respektivisht. Udhëzimi i kontestuar Administrativ nuk tejkalon përmbajtjen e ligjit dhe as nuk përcakton kompetencë të shtuar të MASHT-it në përzgjedhjen e drejtorëve dhe zëvendësdrejtorëve të institucioneve edukativo-arsimore përtej asaj që është përcaktuar me legjislacionin e aplikueshëm.

Bazuar në si më sipër, Aktgjykimi i Gjykatës sqaron që bazuar në pikën d) të nenit 5 të Ligjit për Arsimin në Komuna dhe paragrafit 1 të nenit 20 të Ligjit për Arsimin Parauniversitar, drejtorët dhe zëvendësdrejtorët e institucioneve edukativo-arsimore zgjedhën në pajtim me procedurat ligjore të përcaktuara nga MASHT-i, nga një komision i caktuar nga Kuvendi Komunal, në të cilin dy (2) anëtarë do të jenë nga Komuna dhe një (1) nga MASHT-i. Të njëjtën përmbajtje ka edhe Udhëzimi Administrativ i kontestuar. Si i tillë, i njëjti nuk tejkalon kompetencat komunale të përcaktuara me Ligjin për Arsimin në Komuna dhe Ligjin për Arsimin Parauniversitar dhe gjithashtu, në rrethanat e rastit konkret, nuk cenon përgjegjësitë e Komunës sipas përcaktimeve të paragrafit 4 të nenit 113 të Kushtetutës.

Përfundimi

Për pasojë, dhe duke u mbështetur në parimet e lartcekura kushtetuese, Gjykata vlerësoi se dispozitat përkatëse, përkatësisht pikat 3.1 dhe 3.2 të paragrafit 3 të nenit 6 të Udhëzimit Administrativ të kontestuar, nuk janë në kundërshtim me dispozitat e Ligjit për Vetëqeverisje Lokale, Ligjit për Arsimin në Komuna, Ligjit për Arsimin Parauniversitar dhe Ligjit për Inspektoratin e Arsimit, dhe se rrjedhimisht nuk cenojnë përgjegjësitë komunale të garantuara me paragrafin 2 të nenit 12 [Pusheteti Lokal], paragrafin 1 dhe 3 të nenit 123 [Parimet e Përgjithshme], dhe paragrafin 2 dhe 3 të nenit 124 [Organizimi dhe Funksionimi i Vetëqeverisjes Lokale] të Kushtetutës.

odredbama Ustava i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, proističe iz odredbi Zakona o preduniverzitetskom obrazovanju i Zakona o obrazovanju u opštinama, odnosno njihovih članova (Nadležnosti opština u javnim obrazovanim nivoima 0, 1, 2 i 3 (predškolsko, osnovno, niže srednje i više srednje)) i 20. (Rukovodeće osoblje), respektivno. Osporeno Administrativno uputstvo ne prevazilazi sadržaj zakona niti utvrđuje dodatnu nadležnost MONTI-a u izboru direktora i zamenika direktora obrazovno-vaspitnih ustanova mimo onoga što je utvrđeno važećim zakonodavstvom.

Na osnovu napred navedenog, presudom Suda je objašnjeno da se na osnovu tačke d) člana 5. Zakona o obrazovanju u opštinama i stava 1. člana 20. Zakona o preduniverzitetskom obrazovanju, direktori i zamenici direktora obrazovno-vaspitnih ustanova biraju u skladu sa zakonskim procedurama utvrđenim od strane MONTI-a, od strane komisije koju određuje skupština opštine, u kojoj će dva (2) člana biti iz opštine i jedan (1) iz MONTI-a. Isti sadržaj ima i osporeno Administrativno uputstvo. Kao takvo, ono ne prekoračuje opštinske nadležnosti utvrđene Zakonom o obrazovanju u opštinama i Zakonom o preduniverzitetskom obrazovanju, u okolnostima konkretnog slučaja ne narušava odgovornosti opštine prema odredbama stava 4. člana 113. Ustava.

Zaključak

Kao rezultat toga, oslanjajući se na gore navedena ustavna načela, Sud je ocenio da relevantne odredbe, odnosno tačke 3.1 i 3.2 stava 3. člana 6. osporenog Administrativnog uputstva nisu u suprotnosti sa odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o obrazovanju u opštinama, Zakona o preduniverzitetskom obrazovanju i Zakona o Inspektoratu za obrazovanje, i da samim tim ne zadiru u opštinske odgovornosti zagarantovane stavom 2. člana 12. [Lokalna vlast], stavom 1. i 3. člana 123. [Osnovna načela] i stavom 2. i 3. člana 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave] Ustava.

Neni 124 [Organizimi dhe Funksionimi i Vetëqeverisjes Lokale]

Ndërhyrja në kompetencat e komunave

KO159/21 dhe KO160/21, Parashtrues: Komuna e Prishtinës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së “Raportit të vlerësimit të ligjshmërisë së aktit Komunal nr. 020-558/17 të Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal të 12 korrikut 2021 / Vlerësim i kushtetutshmërisë së “Raportit të vlerësimit të ligjshmërisë së aktit Komunal nr. 020-558/10 të Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal të 8 korrikut 2021”

Mosvlerësimi i ligjshmërisë së vendimeve të Komunës brenda afatit të përcaktuar ligjor dhe pezullimi i zbatimit të vendimeve të saj nga ministria përgjegjëse për administrimin e pushtetit lokal, rezulton në tejkalim të ushtrimit të kompetencës së kontrollit administrativ të ministrisë përkatëse në kundërshtim me Ligjit nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, dhe cenim të përgjegjësisë dhe kompetencave komunale, në kundërshtim me garancitë kushtetuese e ligjore:
- *shkelje e dispozitave kushtetuese*

Faktet

Aktgjykimi fillimisht sqaron që më 16 qershor 2021, Kuvendi i Komunës së Prishtinës, përmes dy (2) vendimeve të ndara kishte miratuar propozimin e Kryetarit të Komunës për këmbimin e pronës së paluajtshme komunale me pronë të paluajtshme në pronësi të personave privat, me qëllim të realizimit të planit rregullues “Prishtina e re – Lindje”, me destinim për ndërtim të shkollës, kopshtit dhe hapësirave gjelbëruese. Bazuar në nenin 81 (Shqyrtimi i detyrueshëm i ligjshmërisë) të Ligjit nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, vendimet ishin dorëzuar në Ministrinë e Administrimit të Pushtetit Lokal (MAPL) për procedurën e kontrollit të ligjshmërisë së tyre. MAPL i kishte përcjellë në Ministrinë e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë (MINT) për vlerësimin e ligjshmërisë së tyre, ndërsa MINT përmes dy akteve të ndara, përkatësisht “konfirmimin e ligjshmërisë së aktit të Komunës

Çlan 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave]

Mešanje u nadležnosti opština

KO159/21 i KO160/21, Podnosilac: Opština Priština, Ocena ustavnosti “Izveštaja o oceni zakonitosti opštinskog akta br. 020-558/17 Ministarstva administracije lokalne samouprave od 12. jula 2021. godine” / Ocena ustavnosti “Izveštaja o oceni zakonitosti opštinskog akta br. 020-558/10 Ministarstva administracije lokalne samouprave od 8. jula 2021. godine”

Neocenjivanje zakonitosti odluka opštine u zakonom propisanom roku, kao i suspenzija izvršenja njenih odluka od strane ministarstva nadležnog za administraciju lokalne samouprave, imaju za rezultat prekoračenje vršenja nadležnosti administrativne kontrole resornog ministarstva u suprotnosti sa Zakonom br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi i povredu opštinskih odgovornosti i nadležnosti, u suprotnosti sa ustavnim i zakonskim garancijama:
- *povreda ustavnih odredbi*

Činjenice

U presudi je najpre pojašnjeno da je Skupština opštine Priština, dana 16. juna 2021. godine, kroz dve (2) odvojene odluke, usvojila predlog predsednika opštine o razmeni opštinske nepokretnosti nepokretnom imovinom u

së Prishtinës” [nr. 6077] dhe [nr. 5133] të 7 dhe 9 korrikut 2021, respektivisht, kishte njoftuar MAPL-në se aktet e Komunës duhej të pezulloheshin dhe të mos prodhonin pasoja juridike deri sa kjo çështje të trajtohej nga Komisioni Ndërmëntor për Investime Strategjike i përcaktuar në Ligjin për Investime Strategjike. Për pasojë, MAPL përmes dy akteve, përkatësisht “raporteve për vlerësimin e ligjshmërisë së akteve komunale”, [nr. 020-558/10] dhe [nr. 020-558/17] të 8 dhe 12 korrikut 2021, respektivisht, kishte njoftuar Komunën lidhur me njoftimin e MINT, duke mos bërë vlerësimin e ligjshmërisë së akteve përkatëse siç është specifikisht e kërkuar përmes neneve 81 (Shqyrtimi i detyrueshëm i ligjshmërisë) dhe 82 (Procedura për shqyrtimin e ligjshmërisë) të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, duke pamundësuar gjithashtu edhe vlerësimin financiar të vendimit të Komunës për këmbimin e pronës së paluajtshme nga ana e Ministrisë së Financave, Punës dhe Transfereve (MFPT), me arsyetimin se mungonte konfirmimi i ligjshmërisë së vendimeve të Komunës nga ana e MAPL-së.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Komuna e Prishtinës i kontestoi aktet e lartcekura para Gjykatës, duke pretenduar që të njëjtat cenojnë kompetencat e Komunës të përcaktuara me nenet 12 [Pushteti Lokal], 123 [Parimet e Përgjithshme] dhe 124 [Organizimi dhe Funksionimi i Vetëqeverisjes Lokale] të Kushtetutës dhe ligjet e aplikueshme të Republikës së Kosovës, përkatësisht nenin 81 (Shqyrtimi i detyrueshëm i ligjshmërisë) të Ligjit për Vetëqeverisje Lokale, për shkak se MAPL, duke mos bërë vlerësimin e ligjshmërisë së vendimeve të Komunës brenda afatit të përcaktuar ligjor dhe duke e njoftuar për pezullimin e zbatimit të tyre, i kishte pamundësuar Komunës së Prishtinës ushtrimin e kompetencave të saj të përcaktuara saktësisht me dispozitat e Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale.

Gjetjet e Gjykatës

Në adresimin e pretendimeve të Komunës së Prishtinës, Gjykata fillimisht shtjelloi parimet e përgjithshme lidhur me vetëqeverisjen lokale sipas Kushtetutës, Kartës Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale, Opinionet relevante të

vlasništvo privatnih lica, u cilju realizacije regulacionog plana „Prishtina e re – Lindje,, namenjenog za izgradnju škole, obdaništa i zelenih površina. Na osnovu člana 81 (Obavezno nadgledanje zakonitosti) Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, odluke su dostavljene Ministarstvu administracije lokalne samouprave (MLAP) na postupak kontrole njihove zakonitosti. MALS ih je prosledio Ministarstvu industrije, preduzetništva i trgovine (MIPT) na ocenu njihove zakonitosti, dok je MIPT kroz dva odvojena akta, odnosno „potvrđivanje zakonitosti akta opštine Priština“ [br. 6077] i [br. 5133] od 7. odnosno 9. jula 2021. godine, obavestio je MALS da akti opštine treba da budu suspendovani i da ne proizvode pravne posledice dok se ovo pitanje ne bude razmotreno od strane Međuministarske komisije za strateške investicije, predviđene Zakonom o strateškim investicijama. Kao rezultat toga, MALS kroz dva akta, odnosno „izveštaje o oceni zakonitosti opštinskih akata“, [br. 020-558/10] i [br. 020-558/17] od 8. odnosno 12. jula 2021. godine, obavestio Opštinu u vezi sa obaveštenjem MINT, tako što nije izvršilo ocenu zakonitosti dotičnih akata kako se to specifično zahteva članovima 81. (Obavezno nadgledanje zakonitosti) i 82. (Postupak razmatranja zakonitosti) Zakona o lokalnoj samoupravi, čime se takođe onemogućilo i finansijsko ocenjivanje odluke Opštine o razmeni nepokretnosti od strane Ministarstva finansija, rada i transfera (MFPT), iz razloga što je nedostajala potvrda zakonitosti odluka opštine, od strane MALS-a.

Žalba podnosioca zahteva

Opština Priština je osporila gore navedene akte pred Sudom, tvrdeći da se njima povređuju nadležnosti opštine utvrđene članovima 12 [Lokalna vlast], 123 [Osnovna načela] i 124 [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave] Ustava i primenjivi zakoni Republike Kosova, odnosno član 81 (Obavezno nadgledanje zakonitosti) Zakona o lokalnoj samoupravi, jer MALS ne izvršujući ocenu zakonitosti odluka opštine u roku propisanom zakonom i obaveštenjem da je njihovo sprovođenja obustavljeno, onemogućilo je Opštini Priština da vrši svoja

Komisionit të Venedikut, ligjet në fuqi të Republikës së Kosovës, si dhe praktikën gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese. Gjykata, duke u bazuar në nenet 12, 123 dhe 124 të Kushtetutës, ndër të tjerash, ritheksoi se: (i) njësi themelore territoriale të vetëqeverisjes lokale në Republikën e Kosovës janë komunat dhe kompetencat e tyre rregullohen me ligj; (ii) komunat kanë kompetenca “vetanake”, “të zgjeruara” dhe “të deleguara”; dhe (iii) rishikimi administrativ i akteve të komunave nga autoritetet qendrore në fushën e kompetencave të tyre, kufizohet në sigurimin e përputhjes me Kushtetutën dhe me ligjin. Për më tepër, bazuar në këto nene kushtetuese, Gjykata theksoi që veprimtaria e organeve të vetëqeverisjes lokale bazohet në Kushtetutë dhe në ligje dhe respekton Kartën Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale. Kjo e fundit, ndër të tjerash, dhe për aq sa është e rëndësishme për rrethanat e rastit konkret, përcakton që: (i) autoritetet lokale, brenda kufijve të ligjit, do të kenë diskrecionin e plotë për të ushtruar iniciativën e tyre në lidhje me çdo çështje që nuk përjashtohet nga kompetenca e tyre dhe nuk i është caktuar në kompetencë ndonjë autoriteti tjetër; (ii) kompetencat që u besohen autoriteteve lokale, normalisht duhet të jenë të plota dhe ekskluzive, dhe ato nuk mund të minohen apo të kufizohen nga një autoritet tjetër, qendror apo rajonal, përveç siç përcaktohet me ligj; dhe (iii) çdo kontroll administrativ mbi autoritetet lokale mund të ushtrohet vetëm sipas formave dhe në rastet e parashikuara nga Kushtetuta ose me ligj. Gjykata gjithashtu ritheksoi se vetëqeverisja lokale është e një rëndësie të tillë në rendin kushtetues, sa që Kushtetuta: (i) ka përcaktuar këto garanci, ndër të tjerash, në Dispozitat Themelore të saj; (ii) ka përcaktuar respektimin e Kartës Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale; dhe (iii) me qëllim të sigurimit të mbrojtjes së këtyre garancive, në nenin 113 të saj, u ka dhënë komunave qasje të drejtpërdrejtë në Gjykatën Kushtetuese, në cilësi të palëve të autorizuar, që të kontestojnë kushtetutshmërinë e ligjeve ose të akteve të Qeverisë, të cilat cenojnë përgjegjësitë komunale ose zvogëlojnë të hyrat e komunës, në rast se komuna përkatëse është prekur nga ai ligj ose akt. Në përputhje me garancitë e lartcekura të Kushtetutës dhe Kartës Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale, dhe referimin e të

ovlašćenja koja su tačno utvrđena odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi.

Nalazi Suda

U razmatranju navoda Opštine Priština, Sud je prvo elaborisao opšta načela koja se odnose na lokalnu samoupravu prema Ustavu, Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi, relevantnim Mišljenjima Venecijanske komisije, važećim zakonima Republike Kosovo, kao i sudskom praksom Ustavnog suda. Sud je, na osnovu članova 12, 123 i 124 Ustava, između ostalog, ponovio da: (i) su osnovne teritorijalne jedinice lokalne samouprave u Republici Kosovo opštine i njihova ovlašćenja se uređuju zakonom; (ii) opštine imaju „sopstvena“, „proširena“ i „poverena“ ovlašćenja; i (iv) administrativno preispitivanje opštinskih akata od strane centralne vlasti u oblasti njihovih ovlašćenja, je ograničeno samo na osiguranje saglasnosti sa Ustavom i zakonom. Štaviše, na osnovu ovih ustavnih članova, Sud je istakao da je delatnost organa lokalne samouprave zasnovana na Ustavu i zakonima i da poštuje Evropsku povelju o lokalnoj samoupravi. Poslednje navedena, između ostalog, i u meri u kojoj je relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, utvrđuje da: (i) lokalne vlasti, u granicama zakona, imaju punu diskreciju da sprovedu svoju inicijativu u vezi sa bilo kojim pitanjem koje nije isključeno iz njihove nadležnosti i nije dodeljeno nekom drugom organu u nadležnost; (ii) ovlašćenja koja su poverena lokalnim vlastima obično moraju biti potpuna i isključiva i ne mogu biti potkopana ili ograničena od strane druge vlasti, centralne ili regionalne, osim ako je to određeno zakonom; i (iii) svaka administrativna kontrola nad lokalnim vlastima može se vršiti samo prema oblicima i u slučajevima predviđenim Ustavom ili zakonom. Sud je takođe ponovio da je lokalna samouprava od takvog značaja u ustavnom poretku da je Ustav: (i) definisao ove garancije, između ostalog, u svojim Osnovnim odredbama; (ii) utvrdio poštovanje Evropske povelje o lokalnoj samoupravi; i (iii) da bi osigurao zaštitu ovih garancija, u svom članu 113, dao je opštinama direktan pristup Ustavnom sudu, u svojstvu ovlašćenih strana, da osporavaju ustavnost zakona ili akata

njëjtave në detyrimin që këto garanci të zbatohen edhe përmes dhe sipas ligjeve të aplikueshme, Gjykata rikujtoi që bazuar në nenin 17 (Kompetencat vetanake) të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, komunat kanë kompetenca “të plota dhe ekskluzive” për sa i përket interesit lokal, duke i respektuar standardet e përcaktuara në legjislacionin e zbatueshëm, ku përfshihet edhe “shfrytëzimi i tokës dhe zhvillimi.” Komuna duke ushtruar këtë përgjegjësi të saj, bazuar edhe në Ligjin Nr. 06/L-092 për Dhënien në Shfrytëzim dhe Këmbimin e Pronës së Paluajtshme të Komunës, kishte vendosur që për arritje të një interesi publik, të këmbente pronën komunale me pronë të paluajtshme të personave privatë. Në këtë kontekst, bazuar në nenin 81 (Shqyrtimi i detyrueshëm i ligjshmërisë) të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, Komuna e Prishtinës i kishte paraqitur për shqyrtim të ligjshmërisë dy (2) vendimet e saj në MAPL. Nenet 81 (Shqyrtimi i detyrueshëm i ligjshmërisë) dhe 82 (Procedura për shqyrtimin e ligjshmërisë) të Ligjit për Vetëqeverisje Lokale përcaktojnë qartë afatin, obligimin dhe procedurën që duhet ndjekur në kontekst të shqyrtimit të ligjshmërisë, duke e detyruar autoritetin mbikëqyrës, përkatësisht ministrinë përkatëse, që bëjë vlerësimin e ligjshmërisë së aktit, procedurën që duhet ndjekur në rast se vlerësohet që akti është i kundërligjshëm, duke i mundësuar autoritetit mbikëqyrës që të përdorë mjetet juridike në gjykata e rregullta në rast që komuna përkatëse nuk e bën rishqyrtimin e vendimit, dhe gjithashtu saktësisht përcakton që autoriteti mbikëqyrës nuk mund të suspendojë ekzekutimin e vendimeve komunale. Aktgjykimi sqaron që është pikërisht ky rasti përmes akteve të kontestuara të MAPL-së dhe MINT. Në këtë drejtim, Aktgjykimi thekson se vetëm gjykatat e rregullta e kanë tagrin kushtetues dhe ligjor që të urdhërojnë suspendimin e zbatimit të një vendimi të Kuvendit Komunal në pajtim me legjislacionin e zbatueshëm. Rrjedhimisht, institucionet e nivelit qendror nuk kanë autorizim nga Kushtetuta dhe ligji që të suspendojnë vendimet e Kuvendit Komunal, duke e pamundësuar vazhdimin e procedurave ligjore nga Komuna përkatëse në përputhje me detyrimet e Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale dhe

Vlade, koji povređuju opštinske odgovornosti ili umanjuju prihode opštine, u slučaju da je relevantna opština pogođena tim zakonom ili aktom. U skladu sa gore navedenim garancijama Ustava i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i upućivanjem istih u obavezu da se ove garancije sprovede i kroz važeće zakone, Sud je podsetio da na osnovu člana 17. (Izvorna nadležnost) Zakona o lokalnoj samoupravi, opštine imaju „potpuna i isključiva“ ovlašćenja što se lokalnog interesa, uz poštovanje standarda utvrđenih primenjivim zakonodavstvom, gde je uključeno i „izgradnja i upotreba zemljišta“. Opština u vršenju ove njene odgovornosti, na osnovu Zakona br. 06/L-092 o davanju na korišćenje i o razmeni opštinske nepokretne imovine, odlučila je da razmeni opštinsku imovinu sa nepokretnom imovinom privatnih lica, u cilju ostvarivanja javnog interesa. U tom kontekstu, na osnovu člana 81. (Obavezno nadgledanje zakonitosti) Zakona o lokalnoj samoupravi, Opština Priština je podnela dve (2) svoje odluke MALS-u na razmatranje zakonitosti. Članovi 81. (Obavezno nadgledanje zakonitosti) i 82. (Postupak razmatranja zakonitosti) Zakona o lokalnoj samoupravi jasno određuju rok, obavezu i postupak koji treba da se sprovede u kontekstu razmatranja zakonitosti, obavezujući nadzorni organ, odnosno relevantno ministarstvo da izvrši ocenu zakonitosti akta, postupak koji treba slediti u slučaju da se oceni da je akt nezakonit, omogućavajući nadzornom organu da koristi pravna sredstva u redovnim sudovima u slučaju da dotična opština ne izvrši preispitivanje odluke, a takođe precizno utvrđuje da nadzorni organ ne može obustaviti izvršenje opštinskih odluka. Presuda pojašnjava da je to upravo slučaj kroz osporene akte MALS i MIPT. S tim u vezi, u presudi se ističe da samo redovni sudovi imaju ustavnu i zakonsku prerogativu da nalažu obustavu sprovođenja odluke skupštine opštine u skladu sa važećim zakonodavstvom. Shodno tome, institucije centralnog nivoa nisu ovlašćene Ustavom i zakonom da suspenduju odluke Skupštine opštine, onemogućavajući nastavak zakonskih procedura od strane dotične opštine u skladu sa obavezama iz Zakona o lokalnoj samoupravi i Zakona o

Ligjit për Dhënien në Shfrytëzim dhe Këmbimin e Pronës së Paluajtshme të Komunës.

Përfundimi

Për pasojë, në rrethanat e rastit konkret, bazuar edhe në parimet e lartcekura kushtetuese, përkatësisht, nenet 123 dhe 124 të Kushtetutës, sipas së cilave, ndër tjerash, (i) vetëqeverisja lokale është e garantuar me Kushtetutë dhe e rregulluar me ligj; dhe (ii) çdo rishikim administrativ i akteve të komunave nga autoritetet qendrore në fushën e kompetencave të tyre, kufizohet në sigurimin e përputhjes me Kushtetutë dhe ligj, Aktgjykimi konstaton që përmes pezullimit të vendimeve të Komunës së Prishtinës përmes akteve të kontestuar, MAPL dhe MINT, nuk kanë ushtruar kompetencën e kontrollit administrativ në përputhshmëri me dispozitat e Kushtetutës, Kartës Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale dhe ligjit të aplikueshëm.

davanju na korišćenje i o razmeni opštinske nepokretne imovine.

Zaključak

Shodno tome, u okolnostima konkretnog slučaja, a na osnovu gore navedenih ustavnih načela, odnosno članova 123. i 124. Ustava, prema kojima je, između ostalog, (i) lokalna samouprava zagarantovana Ustavom i uređena zakonom; i (ii) bilo koje administrativno preispitivanje opštinskih akata od strane centralnih vlasti u oblasti njihovih nadležnosti, ograničava se na osiguranje saglasnosti sa Ustavom i zakonom, presudom se utvrđuje da kroz suspenziju odluka Opštine Priština putem osporenih akata, MALS i MIPT, nisu izvršili nadležnost administrativne kontrole u skladu sa odredbama Ustava, Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i važećim zakonom.